

Afrapportering af

Formidlingsprojekt om servicelovens § 100, merudgifter til voksne

november 2012

Ankestyrelsen

STATSFORVALTNINGERNE

SOCIAL- OG INTEGRATIONSMINISTERIET

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Sammenfatning	2
2 Overblik over formidlingsprojektets faser	3
2.1 Skematisering af aktiviteterne i faserne	4
Bilag 1 Medlemmer af styre- og arbejdsgruppe	9
Bilag 2 Rammepapir for udførelsen af formidlingsprojekter	11
Bilag 3 Informationsbrev til landets kommuner	13
Bilag 4 Invitation sendt til landets kommuner	15
Bilag 5 Følgrebrev afsendt til landets kommuner inden undervisningen	17
Bilag 6 Program for undervisning	20
Bilag 7 Forberedelsespapir	21
Bilag 8 Beskrivelse af undervisningsforløb i de enkelte nævn	39
Bilag 9 Samtlige resultater fra evalueringen af undervisningsforløbet	61
Bilag 10 Beskrivelse af forankringsmøder i de enkelte nævn	86
Bilag 11 Samtlige resultater fra evalueringen af forankringsmøderne	101
Bilag 12 Evalueringskemaer – undervisningsforløb og forankringsmøder	112

Forord

På baggrund Ankestyrelsens praksisundersøgelse om merudgifter til voksne, § 100, som blev offentliggjort den 3. november 2011, blev det besluttet, at Ankestyrelsen i et samarbejde med de sociale nævn og Social- og Integrationsministeriets departement, skulle undervise landets kommuner i servicelovens § 100, merudgifter til voksne.

Formidlingsprojektet erstatter en af de praksisundersøgelser, som henholdsvis Ankestyrelsen og hvert af de sociale nævn ellers skulle gennemføre.

Formålet med formidlingsprojektet har været at forbedre sagsbehandlingen i sager om servicelovens § 100.

Forbedringen er søgt opnået ved først at gennemføre et undervisningsforløb for sagsbehandlere i alle landets kommuner. Dernæst at forankre den formidlede viden i kommunerne ved hjælp af kommunale mellemledere.

Formidlingsindsatsens effekt vil blive bedømt ud fra, i hvilket omfang kommunernes sagsbehandling er blevet bedre siden den første praksisundersøgelse ved at gennemføre en ny og tilsvarende praksisundersøgelse i 2013.

Denne afrapportering beskriver den samlede formidlingsindsats. Ankestyrelsen har været processtyrende under formidlingsindsatsen, hvorfor afrapporteringen koordineres og samles af Ankestyrelsen.

1 Sammenfatning

Formidlingsprojektet er gennemført i et samarbejde mellem Social- og Integrationsministeriets departement, sekretariatene for de fem sociale nævn i statsforvaltningerne samt Ankestyrelsen.

Til gennemførelsen af formidlingsprojektet blev der nedsat en styregruppe og en arbejdsgruppe med deltagere fra de involverede myndigheder, jf. bilag 1. Herudover er rammepapiret for udførelsen af formidlingsprojekter lagt til grund for gennemførelsen af dette formidlingsprojekt. Dog er der enkelte afvigelser som følge af, at det er landsdækkende, jf. bilag 2.

Formidlingsprojektet har bestået af tre faser

- Planlægningsfasen, hvor møder er afholdt og undervisning planlagt
- Undervisningsfasen, hvor undervisningen er gennemført i de 5 statsforvaltninger
- Forankringsfasen, hvor fagchefer har deltaget i opfølgende møder

Aktiviteterne i de enkelte faser er skematiseret i kapitel 2.

434 sagsbehandlere er blevet undervist

Der er gennemført i alt 18 undervisningsseancer i de fem statsforvaltninger, hvor sagsbehandlere i regionernes kommuner deltog. På landsplan har 434 sagsbehandlere deltaget. Heraf en fagchef fra hver kommune. I bilag 8 findes beskrivelser af undervisningsseancerne fra hvert nævn.

Den erhvervede viden fra undervisningen forankres i kommunerne

Undervisningsseancerne har været efterfulgt af møder i hvert nævn med fagchefer fra hver kommune, med henblik på forankring af den erhvervede viden i den enkelte kommune. I bilag 10 findes beskrivelser af de afholdte møder med fagcheferne fra hvert nævn.

Evalueringen af formidlingsindsatsen er positiv

Deltagernes samlede vurdering af undervisningen viser, at 87 procent fandt undervisningen meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. Den samlede vurdering af de efterfølgende møder viser, at 96 procent fandt møderne meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. I bilag 9 og 11 findes evalueringernes samlede resultater.

2 Overblik over formidlingsprojektets faser

Den samlede formidlingsindsats har bestået af tre faser:

- Planlægningsfasen
- Undervisningsfasen
- Forankringsfasen

Planlægningsfasen

I planlægningsfasen er der afholdt møder, hvor undervisningen er planlagt, herunder udarbejdelse af design for undervisningen, undervisningsmateriale samt breve til kommunerne. Herudover har der været afholdt planlægningsmøder i de enkelte nævn.

Læring med effekt

Da der ikke tidligere har været gennemført et formidlingsprojekt af denne karakter på landsplan, har der været lagt særligt vægt på at gennemføre et undervisningsforløb med størst muligt læringspotentiale for deltagerne.

I den forbindelse tog Ankestyrelsen kontakt til Paw Feilbo Myrndorff, Chefkonsulent i Center for Uddannelse, Beredskabsstyrelsen, som gennemførte et læringskursus for styre- og arbejdsgruppen samt underviserne fra nævnene. Kurset havde fokus på "læring med effekt".

På baggrund af kurset havde undervisere, styre- og arbejdsgruppen fået styrket deres viden om "hvad virker", og det blev besluttet at gennemføre et undervisningsforløb, hvor der var fokus på læring med effekt, som blandt andet indeholdt:

- Krav om forberedelse til undervisningsdagen og efterfølgende forankring hos de ansvarlige fagchefer i kommunerne
- Aktiv inddragelse af deltagere, via gruppedrøftelser, opgaveløsning, individuelle refleksioner og interviewrunder
- Korte og præcise oplæg
- Tid til dialog

På baggrund af kurset "læring med effekt" blev designet for undervisningen udarbejdet.

Undervisningsfasen

I undervisningsfasen er sagsbehandlere i landets kommuner blevet undervist. Deltagerne blev efterfølgende bedt om at besvare et evalueringsskema.

Forankringsfasen

I forankringsfasen er afholdt møder med fagcheferne fra de enkelte kommuner med henblik på forankring af den erhvervede viden i kommunen. Fagcheferne blev efterfølgende bedt om at besvare et evalueringsskema.

2.1 Skemativering af aktiviteterne i faserne

Planlægningsfasen

Ankestyrelsens kontor for Praksiskoordinering og Analyse har været processtyrende for det samlede formidlingsprojekt og har som led heri indkaldt og afholdt de forskellige møder i styregruppen og i arbejdsgruppen.

Det faglige materiale i forbindelse med formidlingsprojektet er udarbejdet af de sociale nævn og Ankestyrelsens kontor for Socialydelse, og er endeligt godkendt af styregruppen. Således blev kvaliteten af materialet sikret, samtidig med at det blev sikret, at der var tale om enslydende materiale til alle landets kommuner.

Planlægningsfasen varede fra november 2011 til april 2012, jf. nedenfor.

	Planlægningsfasen
Internt opstartsmøde 15. november 2011	Ankestyrelsen afholdt internt opstartsmøde, hvor arbejdsgruppen i Ankestyrelsen blev nedsat
Indledende møde 8. december 2011	Ankestyrelsen afholdt indledende møde med nævnene og Departementet om formidlingsprojektet. Til mødet blev rollefordeling, omfang af formidlingsaktiviteten, undervisningsmateriale og tidsplan drøftet. Der blev nedsat en styregruppe ved mødet.
Informationsbrev 9. januar 2012	Skabelon til fælles informationsbrev til landets kommuner om undervisningen udarbejdet og afsendt til nævnene med henblik på individuel tilpasning. (bilag 3)
Inspirationsmøde – "Læring med effekt" 7. februar 2012	Ankestyrelsen afholdt inspirationsmøde med Paw Feilbo Myrndorff, Chefkonsulent i Center for uddannelse, Beredskabsstyrelsen vedrørende betingelser for læring – "læring med effekt".

Styregruppemøde 8. februar 2012	Ankestyrelsen afholdt møde med styregruppen, hvor indhold for undervisningen blev drøftet. Herudover blev læringsaspektet ved undervisningen drøftet og muligheden for et læringskursus afholdt af Paw Myrendorff.
Materialесamling 28. februar 2012	Materialесamling til undervisningen udarbejdet og afsendt til nævnene
Fælles kursusdag 2. marts 2012	Fælles kursusdag om "læring med effekt" afholdt for styregruppe, arbejdsgruppe og udførende undervisere – afholdt af Paw Myrendorff. Det videre arbejde med planlægningen af undervisningen blev besluttet.
Invitation, undervisningsdesign forberedelsespapir 29. marts 2012	Skabelon til invitation til kommuner udarbejdet og afsendt til nævnene med henblik på individuel tilpasning. (bilag 4) Undervisningsdesign og forberedelsespapir, indeholdende punkter med mål for de enkelte indslag ved undervisningen, udarbejdet og afsendt til nævnene, med henblik på godkendelse og mulighed for individuel tilpasning. (bilag 7) Relevante principafgørelser udvalgt og afsendt til nævnene til brug for udarbejdelse af cases.
Cases til gennemsyn 13. marts 2012	Ankestyrelsen modtog cases til gennemsyn udarbejdet af nævnene til brug for deltagernes forberedelse inden undervisningen.
Program og følgebrev 12. april 2012	Program og skabelon til følgebrev udarbejdet og afsendt til nævnene med henblik på individuel tilpasning. (bilag 5 og 6)
Planlægningsmøde 18. april 2012	Planlægningsmøde i Statsforvaltningen Sjælland. Underviserne fra Ankestyrelsen og nævnet tilrettelagde den konkrete undervisning i Sjælland.
Planlægningsmøde 20. april 2012	Planlægningsmøde i Statsforvaltningen Midtjylland. Underviserne fra Ankestyrelsen og nævnet tilrettelagde den konkrete undervisning i Midtjylland.
Planlægningsmøde 24. april 2012	Planlægningsmøde i Statsforvaltningen Syddanmark. Underviserne fra Ankestyrelsen og nævnet tilrettelagde den konkrete undervisning i Syddanmark.
Planlægningsmøde	Planlægningsmøde i Statsforvaltningen Nordjylland.

25. april 2012	Underviserne fra Ankestyrelsen og nævnet tilrettelagde den konkrete undervisning i Nordjylland.
Planlægningsmøde 27. april 2012	Planlægningsmøde i Statsforvaltningen Hovedstaden. Underviserne fra Ankestyrelsen og nævnet tilrettelagde den konkrete undervisning i Hovedstaden.

Undervisningsfasen

De fem sociale nævn har været værter for samtlige undervisningsforløb med to undervisere ved hver undervisningsseance. Ankestyrelsen har deltaget med to undervisere, som delte undervisningen mellem sig. Social- og Integrationsministeriets departement har deltaget ved seks undervisningsforløb.

Undervisningsfasen varede fra maj 2012 til august 2012, jf. nedenfor.

	Undervisningsfasen
Undervisning 8. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Sjælland. Social- og Integrationsministeriets departement deltog.
Undervisning 9. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Sjælland.
Evaluering 10. maj 2012	Evalueringskema udarbejdet og sendt til nævnene med henblik på godkendelse til udsendelse efter hver endt undervisningsforløb. (bilag 12)
Undervisning 16. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Sjælland.
Undervisning 21. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Nordjylland.
Undervisning 22. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Nordjylland.
Undervisning 23. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Nordjylland. Social- og Integrationsministeriets departement deltog.
Undervisning 24. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Midtjylland.
Undervisning 25. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Midtjylland.

Undervisning 29. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Hovedstaden.
Undervisning 30. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Midtjylland.
Undervisning 31. maj 2012	Undervisning i Statsforvaltningen i Midtjylland. Social- og Integrationsministeriets departement deltog.
Undervisning 6. juni 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Syddanmark. Social- og Integrationsministeriets departement deltog.
Undervisning 7. juni 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Syddanmark.
Undervisning 8. juni 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Syddanmark.
Undervisning 11. juni 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Hovedstaden.
Undervisning 12. juni 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Hovedstaden. Social- og Integrationsministeriets departement deltog.
Undervisning 18. juni 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Hovedstaden.
Undervisning 19. juni 2012	Undervisning i Statsforvaltningen Hovedstaden. Social- og Integrationsministeriets departement deltog.
Evaluering 7. august 2012	Evaluerings dataindsamling afsluttet og behandlet. (resultater bilag 9)

Forankringsfasen

De sociale nævn har været værter ved møderne med fagcheferne. Ankestyrelsen deltog ved forankringsmøderne med ankechefen fra kontoret for Socialydelse.

Lige som ved undervisningen har der været fokus på aktiv inddragelse af deltagerne.

Forankringsfasen varede fra juni 2012 til oktober 2012, jf. nedenfor.

	Forankringsfasen
Ensartet mødestruktur 22. juni 2012	Mail udsendt af Ankestyrelsen vedrørende forankringsmøder med fagchefer. Indeholdt punkter til dagsorden, således at møderne ligesom undervisningen havde samme udgangspunkt og ensartet indhold.
Evalueringskema 3. juli 2012	Evalueringskema udarbejdet og sendt til nævnene med henblik på godkendelse til udsendelse efter hver endt undervisningsforløb. (bilag 12)
Forankringsmøde 30. august 2012	Forankringsmøde med fagchefer i Statsforvaltningen Midtjylland, med deltagelse af ankechef fra Ankestyrelsen.
Forankringsmøde 5. september 2012	Forankringsmøde med fagchefer i Statsforvaltningen Syddanmark, med deltagelse af ankechef fra Ankestyrelsen.
Forankringsmøde 6. september 2012	Forankringsmøde med fagchefer i Statsforvaltningen Hovedstaden, med deltagelse af ankechef fra Ankestyrelsen.
Forankringsmøde 13. september 2012	Forankringsmøde med fagchefer i Statsforvaltningen Sjælland, med deltagelse af ankechef fra Ankestyrelsen.
Forankringsmøde 18. september 2012	Forankringsmøde med fagchefer i Statsforvaltningen Nordjylland, med deltagelse af ankechef fra Ankestyrelsen.
Evaluering 10. oktober 2012	Evaluerings dataindsamling afsluttet og behandlet (resultater bilag 12)

Afreportering af

Formidlingsprojekt om servicelovens § 100, merudgifter til voksne

november 2012

Ankestyrelsen

BILAG

Bilag 1 Medlemmer af styre- og arbejdsgruppe

1.1.1 Medlemmer af styregruppen

Social- og integrationsministeriet departement:

Tina Hansen, specialkonsulent i kontoret for Handicap

Ankestyrelsen:

Anette Hummelshøj, ankechef i kontoret for Socialydelse

Morten Starch Lauritsen, kontorchef i kontoret for Praksiskoordinering og Analyse

De sociale nævn:

Adam Schacke, kontorchef, Statsforvaltningen Midtjylland

Birgith Jensen, kontorchef, Statsforvaltningen Sjælland

Charlotte Buus Kjær, kontorchef, Statsforvaltningen Nordjylland

Hannah Brandt, kontorchef, Statsforvaltningen Syddanmark

Anne Birgitte Hassing, kontorchef, Statsforvaltningen Hovedstaden

Titel Formidlingsprojekt om servicelovens § 100,
merudgifter til voksne_Bilag

Udgiver Ankestyrelsen, august 2012

ISBN nr 978-87-7811-193-7

Layout Identitet & Design AS

Kontakt Ankestyrelsen
Amaliegade 25, 1256 København K

Telefon 33 41 12 00

Hjemmeside www.ast.dk

E-mail ast@ast.dk

1.1.2 Medlemmer af arbejdsgruppen

Social- og integrationsministeriet departement:

Tina Hansen, specialkonsulent i kontoret for Handicap

Ankestyrelsen:

Anette Hummelshøj, ankechef i kontoret for Socialydelse

Birgitte Kragelund, specialkonsulent i kontoret for Socialydelse

Jette Bjørner, fuldmægtig i kontoret for Socialydelse

Filip Augustin Hansen, fuldmægtig i kontoret for Socialydelse

Britta Maar, chefkonsulent i kontoret for Praksiskoordinering og Analyse

Nelle Seiersen, fuldmægtig i kontoret for Praksiskoordinering og Analyse

De sociale nævn:

Adam Schacke, kontorchef, Statsforvaltningen Midtjylland

Birgith Jensen, kontorchef, Statsforvaltningen Sjælland

Charlotte Buus Kjær, kontorchef, Statsforvaltningen Nordjylland

Hannah Brandt, kontorchef, Statsforvaltningen Syddanmark

Anne Birgitte Hassing, kontorchef, Statsforvaltningen Hovedstaden

Herudover har en række undervisere i de enkelte nævn gennemført undervisningen.

Bilag 2 Rammepapir for udførelsen af formidlingsprojekter

Rammepapir for udførelsen af formidlingsprojektet af 26.10.2011

Indledning

I 2010 blev det besluttet, at Statsforvaltningerne har mulighed for at konvertere én af to årlige praksisundersøgelser til enten et formidlingsprojekt eller opfølgning på et formidlingsprojekt.

For at sikre en ensartethed i den formidling der sker til kommunerne, er der behov for at beskrive rammerne for gennemførelsen af et formidlingsprojekt og opfølgningen herpå. Grundlaget for rammepapiret er dels de hidtidige metodeovervejelser, jf. notat af den 20. januar 2010 og dels på baggrund af de hidtidige gennemførte formidlingsprojekter. Der ligger et godt erfaringsgrundlag for metoden og indholdet, som gør det muligt at udarbejde et rammepapir for de formidlingsprojekter, nævnene gennemfører.

Proces og metode kan justeres efter behov i dialog med de involverede parter.

Formidlingsprojekter siden 2010

I 2010 gennemførte beskæftigelsesankenævnet, Statsforvaltningen Syddanmark, som de første, et formidlingsprojekt på baggrund af Ankestyrelsens praksisundersøgelse om fleksjob og ledighedsydelse.

Beskæftigelsesankenævnene i Statsforvaltningerne i henholdsvis Nordjylland, Sjælland og Hovedstaden gennemfører hver et formidlingsprojekt i 2011.

Beskæftigelsesankenævnet Sjælland offentliggjorde sit formidlingsprojekt i juni 2011, Beskæftigelsesankenævnet i Statsforvaltningen Nordjylland er i afrapporteringsfasen og Beskæftigelsesankenævnet Statsforvaltningen Hovedstaden gennemfører vejledningsforløbene i efteråret 2011.

Principper for gennemførelsen af formidlingsprojekter

Grundlaget for gennemførelse af et formidlingsprojekt

- Hovedreglen er, at formidlingsprojektet tager udgangspunkt i en landsdækkende praksisundersøgelse gennemført af Ankestyrelsen.
- Der er også mulighed for at tage et andet afsæt end en landsdækkende praksisundersøgelse, hvis det er velbelyst, at der er behov for en særlig formidlingsindsats på et givent lovområde, fx ved en regional praksisundersøgelse eller ved sagsbehandlingen i statsforvaltningen i øvrigt.
- Formidlingsprojekterne skal gennemføres på både det sociale og det beskæftigelsesmæssige område.

- Valg af emne for nævnenes formidlingsprojekter koordineres af Ankestyrelsen som led i den generelle koordination af emnerne for landsdækkende og regionale praksisundersøgelser.

Vejledningsforløb

- Kommunerne deltager i et teoretisk forløb, som gennemgår lovgivning og praksis på det område, der vejledes i.
- Kommunerne deltager i et praktisk forløb, som kan tage afsæt i specifikke cases på lovområdet.

Deltagere ved vejledningsforløb

- Alle kommuner i den pågældende region
- Relevante sagsbehandlere og deres fagchefer
- Opsamlingsmøde med fagchefer, som er med til at sikre implementering – Her deltager Ankestyrelsen også.

Afrapportering

- Formidlingsprojekterne afrapporteres i en rapport, som bør indeholde;
 - Beskrivelse af baggrunden for valg af lovområde(r), der vejledes i
 - Metoden til gennemførelsen af vejledningsforløb
 - Beskrivelse af det teoretiske og praktiske forløb
 - Beskrivelse af mødet med fagchefer
 - Evaluering af hele forløbet

Ankestyrelsens rolle ved et formidlingsprojekt

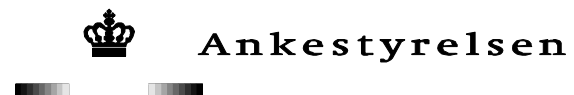
- Ankestyrelsen er sparringspartner i forløbet
- Ankestyrelsen orienteres løbende i processen
- Ankestyrelsen tilbyder at deltage ved et af vejledningsforløbene
- Ankestyrelsen deltager altid med relevant ankechef eller konsulent ved opsamlingsmødet med fagchefer
- Ankestyrelsen modtager projektbeskrivelse med henblik på bemærkninger og koordinering
- Ankestyrelsen modtager rapportudkast med henblik på bemærkninger inden statsforvaltningens offentliggørelse.

Ressourcer

- Nævnet afholder alle udgifter i forbindelse med et formidlingsprojekt¹
- Formidlingsprojektet træder i stedet for en traditionel praksisundersøgelse
- Nævnene skal følge op på formidlingsprojektet
- Nævnene vurderer sammen med Ankestyrelsen, hvornår det er relevant at følge op på området. Det kan være året efter, men det kan også være senere

¹ Deltagere afholder selv transportudgifter.

Bilag 3 Informationsbrev til landets kommuner

Til kommune
Att.: Kontaktperson

Information til landets kommuner om undervisning i servicelovens § 100, merudgifter til voksne.

Kære (nævnet udfylder)

Social- og Integrationsministeren har lovet kommunerne at igangsætte et undervisningsforløb om servicelovens § 100 om dækning af nødvendige merudgifter til voksne.

Ministerens løfte er fremkommet på baggrund af resultaterne af Ankestyrelsens praksisundersøgelse fra oktober 2011 om merudgifter til voksne.

De sociale nævn, Social- og Integrationsministeriet og Ankestyrelsen har derfor indgået et samarbejde om i fællesskab at gennemføre undervisningen, som vil være målrettet kommunale sagsbehandlere og deres fagchefer på området for merudgifter.

Undervisningens hovedtemaer vil være:

- Personkredsen omfattet af servicelovens § 100
- Udmåling af hjælpen
- Bestemmelsens samspil med anden lovgivning
- Ændringer eller ophør af en bevilling efter bestemmelsen
- Generelle forvaltningsretlige regler – herunder betydningen af en god begrundelse

Kommunen er velkommen til at bidrage med forslag til andre temaer, der knytter sig til spørgsmålet om merudgifter til voksne, eller forslag til særlige emner inden for de ovennævnte temaer, som kommunen ønsker, skal indgå som en del af undervisningen.

Undervisningen vil foregå i perioden marts - maj 2012 i den region, kommunen tilhører, og træder i stedet for den praksisundersøgelse, som de sociale nævn skulle have gennemført i 2012.

Af hensyn til den videre korrespondance bedes kommunen sende kontaktoplysninger på en person, som vi fremover kan kommunikere med angående undervisningstilbuddet.

Af hensyn til planlægningen af undervisningsforløbene bedes den af kommunen udpegede kontaktperson indsende det antal sagsbehandlere, der arbejder på området for merudgifter til voksne i kommunen.

Forslag til temaer, kontaktoplysninger og deltagerantal bedes sendt til (navn tilpas), (navn@nævn.dk) senest mandag d. 30. januar 2012.

Kommunen vil herefter modtage en invitation med tidspunkt og sted for undervisningen fra det sociale nævn i den region, kommunen tilhører.

Med venlig hilsen

(tilpas)

Bilag 4 Invitation sendt til landets kommuner

Ankestyrelsen

Til kommune
Att.: Kontaktperson

Invitation til undervisning i servicelovens § 100, merudgifter til voksne

Kære (Kontaktperson, nævnet udfylder)

Som vi tidligere har orienteret om i informationsbrev af (dato) tilbyder vi, i samarbejde med Ankestyrelsen og Social- og Integrationsministeriet, at undervise kommunale sagsbehandlere i servicelovens § 100 om dækning af nødvendige merudgifter til voksne.

I den forbindelse inviterer vi hermed (evt. antal) sagsbehandlere på merudgiftsområdet og deres nærmeste mellemlider/faglig leder til undervisning i (sted) d. (dato) fra kl. 8.30 til 16.00. Dagen starter med morgenmad. Selve undervisningen starter derfor kl. 9.00.

Fokus på kommunernes gode og relevante spørgsmål

I orienteringsbrevet opfordrede vi kommunerne til at bidrage med særlige emner til undervisningen. Vi har i den forbindelse modtaget mange interessante og relevante spørgsmål, som vi vil have fokus på ved undervisningen.

En aktiv dag for deltagerne

Undervisningsdagen vil bære præg af aktiv deltagelse for alle deltagere. I den forbindelse vil en række cases og principafgørelser være omdrejningspunktet. De skal drøftes blandt andet via interviews mellem deltagerne, refleksioner med sidemanden, i gruppearbejde og ved flipoverstafet. For at vi kan starte dagen aktivt, vil I få tilsendt materiale, som vil kræve forberedelse. Materialet vil blive sendt til jer ugen inden undervisningen.

Målet med undervisningen er at styrke sagsbehandlingen i komplekse sager

Fokus i undervisningen vil være på, at give deltagerne viden om og redskaber til at håndtere sager af mere kompliceret karakter.

Undervisningen skal forankres i kommunen

I forbindelse med undervisningen inviteres også sagsbehandlernes nærmeste mellemlider. Vi mener, at mellemlideren skal være med til at formulere, hvordan

undervisningen forankres i kommunerne. Den nærmeste mellemlider vil efter sommer blive inviteret til et forankringsmøde, hvor fokus vil være på, hvordan kommunen har forankret eller vil forankre den viden og de redskaber, som undervisningen havde fokus på.

Tilmeldingsfrist

Senest d. (dato) skal vi have modtaget oplysninger om kommunens deltagerantal, samt navne og titler på deltagerne, herunder hvem der deltager som nærmeste leder.

Vi beder jer sende oplysningerne til (navn på specifik person i nævnet)

Vi ser frem til at høre fra jer.

På gensyn

Venlig hilsen
(Nævn)

Bilag 5 Følgebrev afsendt til landets kommuner inden undervisningen

Undervisningen nærmer sig - servicelovens § 100, merudgifter til voksne

Kære deltager

Nu nærmer dagen sig for undervisningen om Servicelovens § 100, merudgifter til voksne. Undervisningen sker i et samarbejde mellem de sociale nævn, Ankestyrelsen og Social- og Integrationsministeriet. Vi glæder os meget til at møde jer til en spændende og lærerig dag sammen.

Program for undervisningsdagen

Vi har vedlagt et program for dagen, så I kan få et indtryk af, hvilke emner, der vil blive gennemgået.

På selve undervisningsdagen vil vi fortælle mere detaljeret om indholdet af undervisningen. Vi kan dog allerede nu afsløre, at det bliver en dag, hvor I ikke kommer til at sidde stille, men hvor I aktivt deltager.

For at I kan deltage aktivt fra starten af dagen, skal I inden selve undervisningsdagen forberede og forholde jer til nogle opgaver. Nærmere herom længere nede i brevet.

Baggrunden for undervisningen

Som bekendt offentliggjorde Ankestyrelsen i november 2011 en praksisundersøgelse om merudgifter til voksne efter Servicelovens § 100.

Undersøgelsen viste, at kommunerne har godt styr på sagsbehandlingen, når det drejer sig om de relativt lette sager, mens der viste sig større vanskeligheder med at behandle de mere komplekse sager, f.eks. sager vedrørende borgere med flere lidelser eller borgere med psykiske lidelser.

På den baggrund bad den daværende socialminister om, at alle landets kommuner fik tilbud om undervisning i Servicelovens § 100.

Forventninger til undervisningen

De mere komplekse sager er ofte vanskelige at afgøre, og nævnene og Ankestyrelsen er til tider også i tvivl om udfaldet af en sådan sag.

Der er dog en række grundlæggende principper og intentioner bag de lovbestemmelser, der regulerer området. Det er vores ambition med undervisningen, at I opnår en større forståelse for disse principper og intentioner.

Et godt kendskab til principperne og intentionerne gør det nemmere for den enkelte sagsbehandler at nå frem til en korrekt afgørelse.

Det er også vores ambition, at det, I får med jer fra undervisningen, bliver forankret i jeres kommune og dermed bliver en fast del af jeres daglige sagsbehandling.

Vi forudsætter, at I har kendskab til relevant lovgivning på området. I kan inden undervisningsdagen med fordel læse den omtalte praksisundersøgelse samt publikationen "Nyt fra Ankestyrelsen" nr. 4 fra 2009, side 6 om nye afgørelser efter nye regler om merudgifter. Begge dele kan I finde på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk.

Kommunernes spørgsmål

Vi er glade for alle de gode spørgsmål, I har sendt ind. Der er mange spørgsmål, både vedrørende personkredsen og om selve udmålingen af hjælpen. På grund af en relativ stram tidsplan, er der desværre ikke mulighed for at gennemgå hvert enkelt spørgsmål på undervisningsdagen.

En stor del af spørgsmålene vedrørende personkredsen vil blive gennemgået som en integreret del af undervisningen, og hovedvægten af undervisningen ligger da også på spørgsmålet om personkredsen.

Derudover vil vi gennemgå en del af spørgsmålene vedrørende udmåling af hjælpen og samspillet mellem § 100 og andre bestemmelser i serviceloven eller anden lovgivning under punktet om samme emne.

Vi har på forhånd valgt nogle spørgsmål, som vi vil sammenholde med udvalgte Principafgørelser, og som dermed kan belyse de grundlæggende principper på området.

I det omfang der er tid til det, vil der være mulighed for at gennemgå yderligere spørgsmål.

Undervisningen består af 3 faser

Undervisningsprojektet består af tre faser:

- forløbet forud for undervisningsdagen,

- selve undervisningsdagen og
- efterfølgende opfølgning på undervisningen

Erfaringer viser, at ca. 40 % af indlæringen sker ved deltagerens forberedelse inden undervisningsdagen, ca. 20 % sker på selve undervisningsdagen og de sidste 40 % sker efter undervisningen.

Det er derfor, I skal forberede de tre medsendte opgaver inden selve undervisningsdagen, for på den måde på forhånd at have gjort jer overvejelser og refleksioner om konkrete problemstillinger, der efterfølgende gøres til genstand for selve undervisningen på dagen.

Jeres mellemlidere inddrager vi også, så de kan være med til at forankre det formidlede i jeres kommune efter endt undervisningsforløb. Jeres mellemlidere kan også bidrage med ideer til, hvordan undervisningen konkret implementeres i den daglige sagsbehandling.

Forberedelse til undervisningsdagen

Vi har valgt en undervisningsform med fokus på en varieret og aktiv deltagelse fra jeres side med udgangspunkt i de konkrete opgaver og spørgsmål. Der er derfor lagt op til en del gruppearbejde og udveksling af spørgsmål, svar og kommentarer mellem underviserne og deltagerne og deltagerne imellem.

Vi vil bede jer forholde jer til de tre medsendte opgaver, så de er forberedt inden selve undervisningsdagen. Vi håber, at I vil give jer god tid til det, da det er en vigtig forudsætning for, at I får det fulde udbytte af dagen.

Der er tale om tre anonymiserede sager. De to af sagerne indeholder akter fra selve sagen, og i den sidste sag har vi sammenskrevet de vigtigste oplysninger i sagen.

Alle sagerne er vedlagt spørgsmål, som I skal forholde jer til. Derudover har vi vedlagt et antal Principafgørelser, som skal bruges i forbindelse med besvarelsen af spørgsmålene. I er velkomne til at inddrage yderligere principafgørelser, eventuelt via søgning i principdatabasen på Ankestyrelsens hjemmeside.

Vi ses til undervisningsdagen.

Venlig hilsen
xx

Bilag 6 Program for undervisning

Program for undervisningsdagen d. x. måned kl. 8.30 - 16.00 § 100 – merudgifter til voksne

Kl. 8.30 – 9:00 Ankomst/morgenbrød og kaffe

Kl. 9:00 – 9:20 Velkomst og præsentation af undervisere og dagens forløb

Kl. 9.20 – 10.40 Personkreds – simpelt sygdomsbillede

Kl. 10.40 – 10.50 Pause

Kl. 10.50 – 12.00 Personkreds - Komplekse sygdomsbilleder (psykiske/medicinske lidelser og/eller flere lidelser)

Kl. 12.00 – 12.45 Frokost

Kl. 12.45 – 13.10 Personkreds – fortsat

Kl. 13.10-13.15 Pause

Kl. 13.15-13:35 Personkreds – opsamling og afrunding

Kl. 13.35 – 14.05 Ændringer eller ophør af en bevilling

Kl. 14.05 – 14.10 Pause

Kl. 14.10 – 14.55 Udmåling og samspil med anden lovgivning, herunder drøftelse af kommunernes indsendte spørgsmål

Kl. 14.55 – 15.00 Pause

Kl. 15.00 – 15.15 Principafgørelser

Kl. 15.15 – 15.45 Generelle forvaltningsretlige regler, herunder betydningen af en god begrundelse

Kl. 15.45 -16.00 Opsamling på dagen og tak for i dag

Bilag 7 Forberedelsespapir

Forberedelse til undervisningen i § 100

Nævn:

2 cases om personkreds, én om det simple sygdomsbillede og én om det komplekse sygdomsbillede. Derudover kan nævnene evt. tilføje én eller to regionale cases inden for samme emner.

Ankestyrelsen:

6 principafgørelser i alt vedr. samme emner.

Velkomst og præsentation

Baggrunden for dagen introduceres:

På baggrund af Ankestyrelsens praksisundersøgelse om merudgifter til voksne, § 100, som blev offentliggjort i november 2011, anmodede den daværende socialminister om, at alle landets kommuner fik undervisning om § 100, og det blev besluttet, at Ankestyrelsen, i et samarbejde med de sociale nævn og departementet, skal undervise landets kommuner i Servicelovens § 100. Der er i det hele taget et større fokus på formidling.

Formålet med projektet er at forbedre kommunernes sagsbehandling i sager om personkredsen efter servicelovens § 100. Vi bør tage udgangspunkt i en anerkendende tilgang, hvor kommunerne har godt styr på sagsbehandlingen, når det omhandler de relativt lette sager, mens de mere komplekse sager viser sig vanskeligere at behandle, f.eks. borgere med flere lidelser eller borgere med psykiske lidelser.

Formidlingsprojektet består af tre faser, der omhandler forløbet forud for undervisningen, selve undervisningen og en efterfølgende opfølgning på undervisningen.

Til at bedømme effekten af formidlingsprojektet, vil Ankestyrelsen gennemføre en ny landsdækkende praksisundersøgelse.

Hvad skal deltagerne have ud af dagen?:

Det er vores ambition, at sagsbehandlerne i kommunerne som 1. instans er i stand til at håndtere de mere komplekse sager om personkredsen i § 100. Dette skal nås ved at skabe en større forståelse for de grundlæggende principper og intentioner bag

bestemmelsen, således at den enkelte sagsbehandler er i stand til at foretage de korrekte overvejelser i forbindelse med sagsbehandlingen.

Det er endvidere vores ambition, at det formidlede forankres i kommunerne, og bliver en fast del af den daglige sagsbehandling i de enkelte kommuner.

Erfaringsmæssigt ligger ca. 40 % af indlæringen i forberedelsen inden selve kursusdagen, ca. 20 % under selve kurset og de sidste 40 % efter selve kursusdagen. Dette er årsagen til, at deltagerne har fået tilsendt opgaver inden selve kursusdagen, således at de på forhånd har gjort sig overvejelser og refleksioner om konkrete problemstillinger, der efterfølgende gøres til genstand for selve undervisningen på kursusdagen. Det er tillige årsagen til, at mellemliderniveauet skal inddrages, herunder særligt i fasen efter selve kursusdagen, således at de kan være med i processen med at forankre det formidlede i de enkelte forvaltninger, herunder komme med idéer hertil.

Vi har valgt en undervisningsform med fokus på en varieret og aktiv deltagelse fra deltagerens side med udgangspunkt i konkrete cases og spørgsmål. Der er således lagt op til en del gruppearbejde og udveksling af spørgsmål, svar og kommentarer mellem underviserne og deltagerne og deltagerne imellem.

Formidlingsprojektet erstatter 1 af de praksisundersøgelser som henholdsvis Ankestyrelsen og hvert af de sociale nævn ellers skulle gennemføre.

Personkreds – simpelt sygdomsbillede

Målet med dette punkt:

Deltagerne skal være fortrolige med princippet om en helhedsvurdering på baggrund af en vurdering af borgerens nedsatte funktionsevne som følge af en sygdom, hvor fokus lægges mindre på selve diagnosen. Funktionsevne-metoden skal kort gennemgås og sættes i kontekst i forbindelse med de konkrete cases. Hvad skal sagsbehandlerne være opmærksomme på i den daglige sagsbehandling. Deltagerne skal være fortrolige med intentionerne i forbindelse med lovændringen i dec. 2008.

Kort oplæg/introduktion om principper for at vurdere personkreds korrekt (10-15 min):

Hovedpunkter:

- *Varigt nedsat funktionsevne.*

- *Langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse.*

- *Diagnosen/selve lidelsen ikke afgørende, men derimod funktionsevnenedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse.*
- *Der skal foretages en bred vurdering i forhold til borgerens samlede livssituation, dvs. funktionsnedsættelsens betydning i relation til den pågældendes aktivitetsniveau, boligforhold, erhvervsforhold, personlige forhold, evt. som forælder, helbredsforhold osv.*
- *Ikke en snæver vurdering i forhold til enkelte momenter af borgerens funktionsnedsættelse. Det vil således være forket alene at fokusere på borgerens muligheder for at foretage personlig pleje eller for at deltage i huslige gøremål. Der skal derimod foretages en helhedsvurdering.*
- *Funktionsevnetoden skal anvendes. Dog følger det af funktionsevnebekendtgørelsens § 2, stk. 2, at funktionsevnetoden ikke skal anvendes af de kommuner, der anvender voksendredningsmetodens sagsåbningsredskab, udredningsredskab samt redskabet til den samlede faglige vurdering. Dog skal bekendtgørelsens § 4, stk. 7 og 8 altid anvendes af disse kommuner.*
- *Den nedsatte funktionsevne skal medføre, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.*
- *Behovsvurdering*
- *Det er uden betydning, om hjælpeforanstaltningen er visiteret efter den sociale lovgivning, eller om den er ydet af personens netværk m.v.*

Oplæg om den teoretiske del af forståelse for personkreds, samt fokus på lovændringen i 2008 og intentionerne bag (20 min).

Som bekendt blev der per 1. december 2008 gennemført en lempelse af reglerne vedr. personkredsen efter § 100. Om baggrunden for lempelsen er der bl.a. anført følgende i bemærkningerne til forslag til lov om ændring af lov om social service (lovforslag nr. 15 fremsat den 9. oktober 2008):

”Udviklingen i den administrative praksis siden sommeren 2007, således som den er blevet fortolket af kommunerne på baggrund af Ankestyrelsens principafgørelse C-27-07,

har ført til, at nogle borgere, som har nødvendige merudgifter som en direkte konsekvens af deres nedsatte funktionsevne, og som hidtil har fået støtte efter servicelovens § 100, har fået frataget deres merudgiftsydelse eller har fået afslag på en ansøgning om denne ydelse med henvisning til, at de ikke opfylder kriterierne for at være omfattet af personkredsen.

Formålet med lovforslaget er at bringe den kommunale praksis vedrørende merudgiftsydelsens personkreds tilbage til det gældende før sommeren 2007.

Det sker ved at præcisere, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 100, stk. 4, i lov om social service giver velfærdsministeren adgang til at fastsætte nærmere regler om personkredsen for merudgiftsydelsen.

Baggrunden for forslaget er, at der med udviklingen i den kommunale praksis siden sommeren 2007 har vist sig at være behov for at præcisere personkredsen for merudgiftsydelsen, således at personkredsen bringes i overensstemmelse med det overordnede kompensationsprincip på handicapområdet. For at sikre dette vurderes det, at der er behov for en præcisering af bemyndigelsesbestemmelsen i servicelovens § 100, stk. 4, og at der i tilhørende bekendtgørelse foretages den nødvendige afgrænsning af den personkreds, der er omfattet af bestemmelsen.

...

Den kommunale praksis har siden sommeren 2007 udviklet sig restriktivt i forhold til personkredsen for merudgiftsydelsen og i forhold til det overordnede kompensationsprincip på handicapområdet. Det synes, som om denne praksis har taget udgangspunkt i en vurdering af enkelte elementer af borgerens funktionsnedsættelse frem for en helhedsvurdering. Der har været eksempler på, at der er blevet lagt afgørende vægt på evnen til i overvejende grad at varetage personlig pleje, eller evnen til at deltage i huslige gøremål. Det synes desuden, at der stilles stadig større krav til antallet og arten af hjælpeforanstaltninger. Det er denne udvikling i praksis, som søges ændret ved forslaget og den efterfølgende ændring af bekendtgørelsen."

Bekendtgørelsens § 1.

Stk. 2. Med varigt nedsat funktionsevne forstås en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Vejledningen

- *nødvendige merudgifter, som er en forudsætning for at få dagligdagen til at fungere – herunder sikre en tilknytning til arbejdsmarkedet, til folk som yder en særlig indsats herfor.*

- **samlede vurdering af funktionsevnenedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse**, og de deraf affødte behov for - **ikke den lægelige diagnose eller den pågældendes arbejdsevne**, der er afgørende, men den pågældendes muligheder for at klare sig i sin daglige tilværelse.
- Begrebet »konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse« skal vurderes bredt i forhold til borgerens samlede livssituation, dvs. funktionsnedsættelsens betydning i relation til den pågældendes **aktivitetsniveau, boligforhold, erhvervsforhold, personlige forhold, herunder om den pågældende er forælder, helbredsforhold osv.**
- Begrebet skal ikke forstås så snævert, at funktionsnedsættelsen kun har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse, hvis borgeren ikke er i stand til i overvejende grad at varetage personlig pleje eller ikke er i stand til at deltage i huslige gøremål. Det vil således ikke være i overensstemmelse med lovgivningen alene at lægge vægt på enkelte elementer af borgerens funktionsnedsættelse. Der skal derimod foretages en **helhedsvurdering**.

I den samlede helhedsvurdering skal der efter praksis lægges vægt på ansøgers evne til at:

- færdes ude og inde
- deltage i den almindelige husholdning og rengøring
- varetage den personlige pleje
- gå på indkøb og handle ind
- benytte offentlig transport
- deltage i fritidsaktiviteter
- kommunikere med andre og indgå i socialt samvær.

Endvidere skal der lægges vægt på ansøgers arbejdsmæssige situation og familieforhold.

Borgeren med medicinske sygdomme skal vurderes uden medicin, hvis ophør af medicinen ville medføre en umiddelbar risiko for en væsentlig varig funktionsnedsættelse.

Personkreds – komplekse sygdomsbilleder

Målet med dette punkt:

Deltagerne skal igen være fortrolige med princippet om en helhedsvurdering. Fokus skal her særligt være på at skabe en forståelse for vigtigheden af en samlet vurdering af funktionsevnenedsættelsen på baggrund af alle varige lidelser og på, at oplysningsgrundlaget skal være fyldestgørende og aktuelt (lægelige oplysninger og vurderinger o. lign.). Særligt fsva psykiske og medicinske lidelser, er det vigtigt med relevante faglige/lægelige vurderinger, da funktionsnedsættelser som følge af disse lidelser ofte er vanskeligt at vurdere som sagsbehandler uden relevant faglig viden om emnet.

Oplæg/introduktion om vigtigheden af en helhedsvurdering og den samlede vurdering af funktionsevnenedsættelsen på baggrund af alle varige lidelser, er der eksempelvis nogle redskaber man kan anvende, for at gøre dette arbejde lettere for sagsbehandlerne (15 min):

For personer med flere lidelser lægges den samlede vurdering af nedsættelsen af funktionsevnen til grund.

Man skal således ikke være omfattet af personkredsen for hver enkelt lidelse for at kunne få dækket nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Det er dog en forudsætning, at de enkelte lidelser og den deraf følgende nedsættelse af funktionsevnen er varige, og at merudgifterne skal være en følge af den nedsatte funktionsevne og være nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Ellers den samme vurdering som ved det simple sygdomsbillede.

Som konkret redskab kan nok peges på Principafgørelse 232-10, som er ledende.

Særligt i forhold til medicinske og psykiske sygdomme er det meget vigtigt med et relevant fagligt oplysningsgrundlag, herunder særligt lægeligt materiale/vurderinger.

Forberedelse af spørgsmål til interview sagsbehandlerne imellem. Det kan fx være spørgsmål der vedrører funktionsevnenedsættelsen og vurderingen her af.

Vælg to spørgsmål ud, som der spørges ind til efter interviewrunden, forbered det ideelle svar på disse.

Personkreds – flipover stafet og afrunding

Flipoverstafetten: der skal være flipover, papir og tusser ved dagen

Deltagerne deles op i 4 grupper, og deltagerne i hver gruppe skal på skift skrive et punkt på flipoveren om, hvad der skal til, for at der i den daglige sagsbehandling kan træffes

afgørelser, der er i overensstemmelse med loven og praksis. Når der ikke er flere inputs afsluttes øvelsen med en drøftelse og en prioritering af de fremkomne punkter i gruppen.

Der skal således være 4 flipovers, med hvert sit emne.

Emnerne kunne være følgende:

- Funktionsevnevurdering – oplysningsgrundlag/diagnose
- Funktionsevnevurdering – helhedsvurdering
- Funktionsevnevurdering – konkret anvendelse af funktionsevnetoden/VUM
- Ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger

Stafetten afsluttes med en præsentation af punkterne fra de 4 grupper. Der skal samles op på emnet om personkreds, og der skal svares på eventuelle udestående spørgsmål i det omfang tiden tillader det.

Underviserne tager flipoverne med hjem, renskriver dem og sender dem efterfølgende sammen med en pixieudgave af dagen med de anvendte slides og referat fra selve dagen.

Ændringer eller ophør af en bevilling

Målet med dette punkt:

Formålet er her at skabe klarhed om, at det er muligt at foretage en ændret vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt en borger er omfattet af personkredsen eller vedrørende en konkret udmåling. Det skal herunder formidles, i hvilke situationer det kan tænkes at forekomme samt at der er et skærpet begrundelseskrav.

Oplæg om teori på området:

Tag udgangspunkt i nedenstående ombudsmandsudtalelse og fremhæv muligheden for ændring eller ophør og hvilke betingelser der er herfor.

Derefter skal deltagerne i gruppedrøftelser på 3 drøfte deres egne erfaringer med emnet, og der skal i plenum samles op på drøftelserne i grupperne.

Oplægget slutes af med det korte oplæg om det skærpede begrundelseskrav.

Ombudsmandsudtalelse nr. 2011 16-1

"Resumé

En yngre kvinde havde igennem 2½ år modtaget merudgiftsydelse efter servicelovens § 100. Da kommunen genvurderede kvindens merudgiftsbevilling, ændrede den

vurderingen af om hun var omfattet af personkredsen i servicelovens § 100. Det betød at kvinden ikke længere var berettiget til merudgiftsydelse.

Kvinden klagede til det sociale nævn som var enig med kommunen i at kvinden ikke var omfattet af den personkreds der kunne få dækket sine merudgifter.

Myndighedernes afgørelser indeholdt udelukkende en begrundelse for hvorfor kvinden ikke opfyldte betingelserne for at være omfattet af personkredsen i servicelovens § 100. Myndighederne forholdt sig derimod ikke til det faktum at kvinden i 2½ år var blevet anset for omfattet af personkredsen, og de gav ikke kvinden en forklaring på hvorfor de – i modsætning til tidligere – nu vurderede at hun ikke var det.

Fordi myndighedernes afgørelser ikke fremstod som en forklaring på hvorfor det nu vurderedes at kvinden ikke var omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, mente ombudsmanden ikke at kvinden havde fået en fyldestgørende begrundelse for afgørelserne. Det mente ombudsmanden var kritisabelt.

Ombudsmanden henstillede til det sociale nævn at nævnet genoptog sagen og gav kvinden en forklaring på hvorfor det – i modsætning til tidligere – blev vurderet at hun ikke var omfattet af personkredsen i servicelovens § 100.”

Forvaltningsloven

”§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.”

’§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Stk. 3. (...).”

Vejledningen til forvaltningsloven (vejledning nr. 11740 af 4. december 1986)

- *I vejledningens pkt. 132 står der at en begrundelse skal fremtræde som en forklaring på hvorfor afgørelsen har fået det indhold den har.*
- *Der står også at det ikke er muligt at foretage en præcis beskrivelse af hvor udførligt en myndighed bør udforme begrundelsen. Det må bl.a. bero på hvor aktivt parten har medvirket i den forudgående sagsbehandling, og på sagens karakter i øvrigt.*

Forarbejderne til forvaltningsloven (Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 162 ff)

- *Vejledningen svarer på de mest væsentlige punkter til forarbejderne. Af forarbejderne til forvaltningsloven fremgår det dog også at reglerne om*

begrundelse bl.a. skal styrke borgernes mulighed for at kontrollere myndighedernes afgørelser gennem klage – ligesom de skal medvirke til at skabe accept af afgørelserne og dermed styrke tilliden til forvaltningen.

Ombudsmandens holdning i hovedtræk:

- En borger har ifølge lovgivningen **ikke et ubetinget krav på i al fremtid at blive anset for omfattet af personkredsen** i servicelovens § 100 selvom han eller hun én gang eller måske endda i en årrække er blevet det.
- **Myndigheden kan have begået fejl** da de behandlede borgerens tidligere ansøgning om merudgiftsydelse. Fejl som har ført til at borgeren uden reelt at opfylde betingelserne er blevet tilkendt merudgiftsydelse. I sådanne tilfælde er **myndighederne ikke afskåret fra (for fremtiden) at rette op på fejlen. Der kan også være sket en ændring (skærpe) af lovgivningen eller af administrativ praksis.** Ændringer som myndighederne måske først bliver opmærksomme på når de – ved en genvurdering af den berørte borgers merudgiftsydelse – følger op på sagen.
- Det er dog forståeligt og naturligt at en borger der én gang – eller måske endda i en årrække – er blevet anset for at være omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, forventer fortsat at være omfattet af denne personkreds så længe hans eller hendes situation og helbredsmæssige tilstand er uændret (eller forværret). Det **kan være utroligt vanskeligt for en borger hvis situation og helbredsmæssige tilstand er uændret (eller forværret), og som igennem længere tid både praktisk og økonomisk har indrettet sig på at modtage merudgiftsydelse, at forstå hvorfor han eller hun – med henvisning til at han eller hun nu ikke anses for omfattet af personkredsen i servicelovens § 100 – ikke længere er berettiget til ydelsen.** Tilsvarende gør sig gældende for borgere der selv opfatter deres situation og helbredsmæssige tilstand som uændret (eller forværret). Får borgerne i disse tilfælde ikke en grundig og troværdig forklaring på hvorfor myndighederne ikke længere mener at de er omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, er det sandsynligt at borgerne vil sidde tilbage med **en følelse af vilkårlighed** eller af at myndighedernes afgørelser er udtryk for at de 'bare' skiftede mening.
- I de tilfælde har borgeren krav på en mere uddybende begrundelse end borgere som ikke tidligere er blevet anset for omfattet af personkredsen, og som meddeles afslag på en ansøgning om merudgiftsydelse. Ombudsmanden henviser tillige til Jens Garde mfl., Forvaltningsret – Sagsbehandling (2007), 6. udgave, s. 352 ff, hvor det anføres at hvis parten ud fra sagens omstændigheder må have en særlig forventning, har han eller hun krav på en særlig uddybende begrundelse i tilfælde af afslag. Ombudsmanden henviser også til Folketingets Ombudsmands beretning for 2003, s. 590.

- *Det er ikke tilstrækkeligt hvis myndigheden i begrundelsen for afgørelsen om ophør af merudgiftsydelsen kun redegør for hvorfor borgeren ikke opfylder betingelserne for at blive anset for omfattet af personkredsen. I disse tilfælde må begrundelsen for at være fyldestgørende efter ombudsmandens opfattelse også indeholde en særskilt begrundelse for hvorfor myndigheden – i modsætning til tidligere – nu vurderer at borgeren ikke er omfattet af personkredsen.*
- *Begrundelsen bør blandt andet indeholde oplysning om årsagen til at myndigheden har ændret sin vurdering, og eventuelt også hvad der har været udslagsgivende for den ændrede vurdering. Det bør endvidere fremgå af begrundelsen hvis det skyldes fejl eller misforståelser at borgeren tidligere er blevet anset for omfattet af personkredsen i § 100 og tilkendt merudgiftsydelse. Det bør også fremgå af afgørelsen hvis den ændrede vurdering skyldes at der er sket ændringer i lovgivningen, administrativ praksis og/eller i kommunens serviceniveau.*

Udmåling og samspil med anden lovgivning

Målet med dette punkt:

Deltagerne har på forhånd sendt mange spørgsmål ind. En del af dem vedrører spørgsmålet om udmåling og samspillet med anden lovgivning. Målet med undervisningen under dette punkt bør være at imødekomme disse spørgsmål i et vist omfang. Undervisningen bør tage udgangspunkt i nogle konkrete spørgsmål, der er udvalgt på forhånd. Fsva samspillet mellem § 100 og anden lovgivning bør målet være at skabe fortrolighed med princippet om § 100 som en subsidær bestemmelse i forhold til særbestemmelser i anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven.

Oplæg:

Det foreslås, at trække enkelte repræsentative spørgsmål ud. Det foreslås derudover, at spørgsmålene på selve undervisningsdagen trækkes frem i plenum med opfordring til deltagerne om at byde ind med forslag til svar/løsninger. Derefter gennemgås svarene, og sammenholdes med principperne for udmåling og samspil med anden lovgivning, som fremgår af udvalgte principafgørelser. Disse principafgørelser foreslås at være følgende:

C-7-07 – om forholdet til udgifter til tandbehandling / sektoransvarlighedsprincippet

161-11 – om forholdet mellem § 100 og reglerne om hjælpemidler

258-10 – om vurdering af ekstraudgifter til en kassebil set i forhold til en normal personbil

103-10 – om udgifter til forsikring

192-09 – om hjælp til forhøjet husleje.

Følgende spørgsmål foreslås forelagt på selve undervisningsdagen:

- *Hvordan vurderes det, om en borger ville have haft bil, hvis borgeren ikke var handicappet?*
- *Beregning af merudgifter i forbindelse med forhøjet husleje*
- *Merudgifter ved diabetes, herunder udgiften til druesukker*
- *Nødvendige udgifter til håndsrækninger – husstandens ressourcer – selvvalgt flytning fra lejlighed til hus med stor have/udenomsarealer, som forventeligt skal vedligeholdes med græsslåning og snerydning af lange egne indkørsler m.v. – og måske særligt, hvornår der ikke er tale om nødvendige håndsrækninger, også i forhold til husstandens samlede ressourcer.*
- *Kørselsudgifter til fritidsformål, familiebesøg og sociale arrangementer, foreningsarbejde etc. på hvilket tidspunkt bliver der tale om en nødvendig merudgift?*
- *Udgifter til udøvelsen af særlige dyre sports- og fritidsinteresser f.eks. inden for heste- og motorsport.*
- *Bestemmelsens samspil med anden lovgivning – f.eks. forholdet mellem servicelovens § 100 og bistands- og plejetillæg (pensionister før 2003) – måske på samme måde som forholdet mellem bistands- og plejetillæg og servicelovens § 96 om BPA-ordning. Hvilken regel er subsidiær etc.*

Principafgørelser

Målet med dette punkt:

Deltagerne skal gøres bekendte og fortrolige med eksistensen af principafgørelser og betydningen af dem. De skal endvidere være fortrolige med søgningsmulighederne i Ankestyrelsens principdatabase.

Oplæg: Hvad er en principafgørelse?

En Principafgørelse er en bindende retskilde, som kommunerne, de sociale nævn og beskæftigelsesnævnene i Statsforvaltningerne, Arbejdsskadestyrelsen mv. skal anvende i tilsvarende sager.

Ankestyrelsens Principafgørelser er derved en praktisk rettesnor for senere afgørelser i kommuner, nævn og de styrelser, som er underinstans.

Det er Ankestyrelsen, som vurderer, om en afgørelse er så principiel eller generel, at den skal udsendes som en Principafgørelse. En sag er f.eks. egnet, hvis der rejses spørgsmål om, hvorvidt en lovregel er rigtigt anvendt, eller hvis vi skønner, at en afgørelse får betydning for praksis på det pågældende område.

Hvis Folketingets Ombudsmand kritiserer eller domstolene tilsidesætter vores afgørelsespraksis på et bestemt område, kan det føre til, at vi tager spørgsmålet op i en Principafgørelse

Begrebet "principiel eller generel" findes i retssikkerhedslovens § 55, stk. 2 nr. 1.

Sondringen mellem om en sag er principiel eller generel er ikke skarp, men har flydende overgange. Overordnet kan man sige, at sagen skal være så generel, at den kan bruges som vejledning for senere afgørelser.

De involverede parter i sagen bliver ikke informeret om, at deres sag bliver offentliggjort som en Principafgørelse, da den bliver offentliggjort i anonymiseret form.

Alle Principafgørelserne er offentlige og kan ses i vores Principdatabase. Offentliggørelsen er henvendt til myndigheder som kommuner, nævn og styrelser samt andre med en særlig faglig interesse. Ankestyrelsens database over principafgørelser indeholder mere end 2000 principafgørelser.

Udsendelsen af principafgørelser er et vigtigt element i Ankestyrelsens praksiskoordinering på velfærdsområdet. En af Ankestyrelsens kerneopgaver er netop at sikre, at borgere får ens afgørelser og sagsbehandling ved ens forhold overalt i landet. Der lægges vægt på, at myndighedernes afgørelser er korrekte, af ens kvalitet og udtryk for ens praksis.

I ensartede typer af sager skal der således træffes ensartede afgørelser i hele landet!

Søgeteknik:

Det foreslås her, at der skal være mulighed for, via en projektor, at vise Ankestyrelsens hjemmeside og dermed principdatabase, og dermed foretage konkrete søgninger. Eventuelt kan der spørges i plenum, hvordan deltagerne ville søge i forbindelse med en konkret problemstilling, som er defineret på forhånd, således, at vi har forberedt det hjemmefra. Eventuelt kan en eller flere deltagere komme op til "podiet" og foretage søgningen.

Generelle forvaltningsretlige regler, herunder betydningen af en god begrundelse

Målet med dette punkt:

Det skal her sikres, at deltagerne får en forståelse for hvilke hensyn og intentioner, der ligger bag de grundlæggende rettigheder efter forvaltningsloven, herunder navnlig spørgsmålene om en god begrundelse, partshøring og notatpligt. Med denne forståelse kan der skabes en større sikkerhed for, at de kommunale sagsbehandlere iagttager reglerne i den daglige sagsbehandling.

Oplæg?

Det foreslås, at deltagerne igen skal deles op i 4 grupper i de 4 hjørner. Der skal på forhånd være forberedt 4 plancher – nok med samme tema og med følgende spørgsmål:

- Begrundelseskravet: *Hvad er en god begrundelse?*

Hvorfor er det vigtigt med en god begrundelse?

For borgerens skyld?

For sagsbehandlerens skyld?

- Partshøringsreglerne: *Hvilke hensyn ligger der bag partshøringsreglerne?*

For borgerens skyld?

For sagsbehandlerens skyld?

- Notatpligt: *Hvilke hensyn ligger der bag partshøringsreglerne?*

For borgerens skyld?

For sagsbehandlerens skyld?

Punktet slttes af med en præsentation fra de 4 grupper efterfulgt af en gennemgang af teorien på området.

Teorien:

Begrundelse:

Forvaltningsloven

”§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.”

’§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Stk. 3. (...).”

Vejledningen til forvaltningsloven (vejledning nr. 11740 af 4. december 1986)

I vejledningens pkt. 132 står der at en begrundelse skal fremtræde som en forklaring på hvorfor afgørelsen har fået det indhold den har.

Der står også at det ikke er muligt at foretage en præcis beskrivelse af hvor udførligt en myndighed bør udforme begrundelsen. Det må bl.a. bero på hvor aktivt parten har medvirket i den forudgående sagsbehandling, og på sagens karakter i øvrigt.

Forarbejderne til forvaltningsloven (Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 162 ff)

”Vejledningen svarer på de mest væsentlige punkter til forarbejderne. Af forarbejderne til forvaltningsloven fremgår det dog også at reglerne om begrundelse bl.a. skal styrke borgernes mulighed for at kontrollere myndighedernes afgørelser gennem klage – ligesom de skal medvirke til at skabe accept af afgørelserne og dermed styrke tilliden til forvaltningen.

Derudover kan der henvises til Ankestyrelsens pjece ”At skrive en afgørelse” som findes på www.ast.dk.

Partshøringsregler

Forvaltningsloven

§ 19. *Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.*

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag,
- 2) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,
- 3) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse,
- 4) parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger,
- 5) den påtænkte afgørelse vil berøre en videre, ubestemt kreds af personer, virksomheder m.v., eller hvis forelæggelsen af oplysningerne for parten i øvrigt vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder, eller
- 6) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og til at afgive en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes.

Stk. 3. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at nærmere angivne sagsområder, hvor bestemmelserne i stk. 2, nr. 1 eller 5, i almindelighed vil finde anvendelse, ikke skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 1.

§ 20. I sager, hvor myndigheden efter anmodning fra en part kan ændre afgørelsen, kan myndigheden undlade at foretage partshøring, hvis sagens karakter og hensynet til parten selv taler for det.

Stk. 2. Er partshøring undladt i medfør af stk. 1, skal afgørelsen ledsages af de oplysninger, som parten ellers skulle være gjort bekendt med efter bestemmelsen i § 19. Parten skal samtidig gøres bekendt med adgangen til at få sagen genoptaget. Myndigheden kan fastsætte en frist for fremsættelse af begæring om genoptagelse.

Stk. 3. Hvor adgangen til at påklage den truffe afgørelse til en anden forvaltningsmyndighed er tidsbegrænset og begæringen om sagens genoptagelse fremsættes inden klagefristens udløb, afbrydes klagefristen. Klagefristen løber i så fald videre fra det tidspunkt, hvor den nye afgørelse er meddelt parten, dog med mindst 14 dage.

Retten til at afgive udtalelse

§ 21. Den, der er part i en sag, kan på ethvert tidspunkt af sagens behandling forlange, at sagens afgørelse udsættes, indtil parten har afgivet en udtalelse til sagen.

Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,
- 2) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse, eller
- 3) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at afgive en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes.

Vejledningen til forvaltningsloven (vejledning nr. 11740 af 4. december 1986)

”105. Indførelsen af regler om partshøring på myndighedens initiativ har til formål at sikre, at den, der er part i en forvaltningssag, får lejlighed til at gøre sig bekendt med og

kommentere det faktiske afgørelsesgrundlag, inden sagen afgøres. Det må endvidere i sig selv anses for at være af betydning for tilliden til den offentlige forvaltning, at parten får lejlighed til at kontrollere myndighedens beslutningsgrundlag, inden afgørelsen træffes.

En ret for parten til at få lejlighed til at påpege misforståelser, unøjagtigheder, eller ufuldstændigheder i det foreliggende sagsmateriale, vil imidlertid også kunne medvirke til at sikre, at forvaltningens afgørelser træffes på det bedst mulige faktiske grundlag.

Bestemmelserne i forvaltningsloven fastlægger, hvornår en myndighed er FORPLIGTET til at foretage partshøring. Bestemmelserne er imidlertid ikke til hinder for, at der gennemføres partshøring i videre omfang. Partshøring bør derfor foretages også i tilfælde, hvor parten skønnes at kunne have nogen interesse i at få lejlighed til at se og eventuelt kommentere afgørelsesgrundlaget, medmindre hensynet til offentlige eller andre privates interesser taler imod det.”

Notatpligt:

Offentlighedsloven

§ 6. *I sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal en myndighed, der mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, eller som på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger, gøre notat om indholdet af oplysningerne. Det gælder dog ikke, såfremt oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.*

Stk. 2 (...)

Vejledning om lov om offentlighed i forvaltningen, vejledning nr. 11687 af 03. november 1986

”21. *Den offentlige forvaltning indhenter ofte mundtlige oplysninger som grundlag for sine afgørelser. Denne fremgangsmåde kan betyde en hurtigere og enklere sagsbehandling, og dens anvendelse bør ikke søges begrænset. På den anden side er det vigtigt, at adgangen for offentligheden eller parterne i en forvaltningssag til at få oplysninger ikke udelukkes ved, at myndigheden anvender denne fremgangsmåde. Det er ligeledes af betydning for forvaltningsmyndigheden selv, at det senere vil være muligt at konstatere, hvilke faktiske oplysninger der indgik i beslutningsgrundlaget, f.eks. når sagen er blevet anket, eller når det i øvrigt må overvejes, om en sag er blevet behandlet korrekt. I overensstemmelse hermed er det i offentlighedslovens § 6 fastsat, at oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, og som mundtligt, herunder telefonisk, meddeles en myndighed, skal noteres ned på en sådan måde, at oplysningerne kan meddeles i overensstemmelse med lovens almindelige regler.*

Notatpligten gælder kun i sager, hvor der efter sagens karakter skal træffes afgørelse af en forvaltningsmyndighed (afgørelsessager). Den gælder derimod ikke for den del af forvaltningens virksomhed, hvor der ikke skal træffes »afgørelse« f.eks. i forbindelse med vejledning og rådgivning eller anden faktisk forvaltningsvirksomhed. Vedkommende minister kan dog efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at notatpligten skal gælde for nærmere angivne grupper af sager om udøvelse af anden forvaltningsvirksomhed end den, der vedrører afgørelsessager.

Det er uden betydning for notatpligten, om der rent faktisk træffes en afgørelse, eller om sagen henlægges, uden at der er truffet en realitetsafgørelse.

Notatpligtens udstrækning er ikke i første række afhængig af, om en oplysning efter sit indhold må karakteriseres som faktisk eller ej, men beror i højere grad på, hvilken funktion oplysningen har i myndighedens sagsbehandling. Afgørende for, om en oplysning skal noteres, er, om oplysningen er af en sådan karakter, at den bidrager til at supplere sagens bevismæssige grundlag eller i øvrigt tilvejebringes for at skabe klarhed med hensyn til sagens faktiske omstændigheder. Den omfatter således i første række oplysninger om gjorte iagttagelser, resultatet af foretagne målinger og andre undersøgelser, fastslåede oplysninger om økonomiske forhold, f.eks. størrelsen af socialindkomst eller skattepligtig indkomst o. lign. Notatpligten vil imidlertid også kunne omfatte oplysninger, der indeholder en subjektivt præget stillingtagen til et forhold, for så vidt vurderingen er af betydning for den administrative bevisoptagelse, f.eks. hvor der udefra er indhentet en sagkyndig erklæring, som også vurderer betydningen af forskellige oplysninger om faktiske forhold. Tilkendegivelse af standpunkter, argumenter eller vurderinger med hensyn til en sags afgørelse vil derimod ikke være omfattet af notatpligten. Det samme gælder oplysninger om indholdet af gældende ret.

Det er vigtigt, at oplysningen noteres snarest muligt for at sikre, at gengivelsen bliver så nøjagtig som muligt.

Det følger ikke af bestemmelsen om notatpligt, at oplysningerne ved modtagelsen skal nedskrives i et særligt dokument. Der vil som hidtil kunne gøres notat om oplysningerne i den pågældende forvaltningsmyndigheds interne arbejdsmateriale, f.eks. referatark og lignende, herunder elektronisk notering i dataanlæg. I sådanne tilfælde må der blot, hvis der senere fremsættes en begæring om aktindsigt, gives aktindsigt i referatarket eller udfærdiges en ekstrakt, som gengiver oplysninger vedrørende de af sagens faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagens afgørelse, og som er modtaget på denne måde.

Notatpligten gælder alle oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der ikke allerede fremgår af sagens dokumenter, uanset på hvilken måde oplysningerne er tilgået sagen. Notatpligten vil således også kunne omfatte oplysninger, der udveksles mundtligt inden for samme myndighed, f.eks. mellem ansatte eller oplysninger, der fremkommer under møder i kommunalbestyrelsen, i de kommunale udvalg eller i andre

kollegiale organer. Også oplysninger, der hidrører fra andre af myndighedens sager eller fra registre, skal noteres på sagen, eventuelt i form af en henvisning.

Endelig medfører bestemmelsen om notatpligt, at en myndighed må gøre notat om indholdet af materiale, der er indgået i sagen, men som senere udleveres eller tilbageleveres, uden at der tages kopi, til privatpersoner eller organisationer m.v., som ikke er forpligtet til at opbevare og fremsende materialet på ny.

I anledning af gennemførelsen af den tilsvarende bestemmelse i partsøffentlighedslovens § 5 og i § 4 i offentlighedsloven af 1970 blev der i en række styrelser fremstillet særlige ark, hvis farve adskiller sig fra de sædvanlige anvendte referatark. I forbindelse hermed blev det ved interne kontorcirkulærer foreskrevet, at oplysninger som nævnt i § 6 altid skulle noteres på disse ark i stedet for på referatark. Denne fremgangsmåde kan undertiden være hensigtsmæssig også med henblik på offentlighedslovens § 6. Den giver en betydelig sikkerhed mod fejlekspeditioner, foruden at den sparer tid og arbejde med i påkommende tilfælde at gennemgå det interne arbejdsmateriale for at undersøge, om det indeholder oplysninger, der skal ekstraheres. Værdien afhænger naturligvis af, i hvor mange tilfælde myndigheden anmodes om at give aktindsigt til parter og til offentligheden. Hvis oplysningerne på denne måde noteres i et særskilt dokument, vil dette, når det foreligger i endelig form, umiddelbart være undergivet aktindsigt, jfr. § 8, nr. 2.”

Bilag 8 Beskrivelse af undervisningsforløb i de enkelte nævn

I det følgende fremgår de enkelte nævns bidrag til afrapportering af de enkelte undervisningsforløb.

8.1 Det sociale nævn Nordjylland

8.1.1 Før undervisningen – tilrettelæggelse af forløbet

Brev til forvaltningscheferne

Som optakt til formidlingsprojektet sendte vi den 20. januar 2012 et brev til forvaltningscheferne på handicapområdet i de nordjyske kommuner, hvor vi redegjorde for baggrunden for formidlingsprojektet samt undervisningens hovedtemaer.

Vi anførte i brevet, at undervisningen ville tage afsæt i Ankestyrelsens praksisundersøgelse om merudgifter, men at det for os var afgørende, at fokus blev rettet mod de udfordringer, som administrationen af reglerne giver de nordjyske kommuner.

Vi bad derfor forvaltningscheferne om at sende kontaktoplysninger på en fagchef/konsulent for området, som kunne være vores kontaktperson i den fremtidige kommunikation om gennemførelsen af undervisningstilbuddet. Samtidig skrev vi, at vi indledningsvis ville holde et planlægningsmøde med de udpegede kontaktpersoner, hvor bl.a. kommunernes forslag til indhold af undervisningen skulle drøftes nærmere.

Planlægningsmøde med kontaktpersonerne

Den 10. februar 2012 holdt vi planlægningsmøde med kontaktpersonerne fra de nordjyske kommuner.

Vi redegjorde for, at det var vigtigt for os, at vi allerede i planlægningsfasen fik afstemt vores gensidige forventninger til formidlingsprojektets indhold og udbyttet heraf, samt hvordan vi kunne sikre, at projektet blev vellykket og efterfølgende forankret i kommunerne.

I forlængelse heraf fortalte kontaktpersonerne om, hvordan merudgiftsområdet er organiseret i den enkelte kommune. Kontaktpersonerne gav udtryk for, at merudgiftsområdet er et administrativt tungt område, og de fleste kommuner havde overvejelser om, hvordan opgaven bedst organiseres.

Vi drøftede herefter, hvor kommunerne oplevede de største udfordringer i merudgiftssagerne. Kommunerne oplyste, at de havde vanskeligheder i forhold til afgrænsning af målgruppen. Især i forhold til borgere med psykiske lidelser og borgere med både fysiske og psykiske lidelser. Derudover udtrykte kommunerne et ønske om mere klarhed i forhold til udmåling af merudgiftsydelsen.

Vi præciserede, at det forudsættes, at deltagerne i undervisningen kender lovgivningen, og har beskæftiget sig med området i et vist omfang, idet undervisningen ville foregå ved gensidig dialog og erfaringsudveksling. Det præciseredes derfor også, at det var vigtigt, at alle mødte forberedte frem til undervisningen.

Endelig drøftede vi, at det er vigtigt, at det lærte efterfølgende forankres i kommunerne, og at vi derfor ville invitere fagcheferne i kommunerne til et opfølgingsmøde efter undervisningen.

Kommunerne ytrede i den forbindelse et ønske om, at nævnet offentliggør afgørelserne i anonymiseret form. Det kom også frem, at de fleste kommuner deltager i en erfa-gruppe med andre nordjyske kommuner. Kommunerne spurgte, om nævnet ville deltage i nogle af disse erfa-gruppemøder, hvilket vi tilkendegav, at vi gerne ville.

Kommunerne blev opfordret til at indsende forslag til fagligt indhold og spørgsmål til os, således at vi kunne inddrage det i undervisningen.

Vi udsendte efterfølgende et referat af mødet sammen med invitationen til undervisningen.

Besøg hos Aalborg Kommune og Hjørring Kommune

Den 30. april 2012 besøgte vi Aalborg Kommune og den 2. maj 2012 Hjørring Kommune. Formålet med møderne var at få et bedre indblik i arbejdet med merudgiftssagerne i kommunerne, og således få et bedre grundlag for at tilrettelægge undervisningen bedst muligt.

På begge møder fik vi et nærmere kendskab til, hvordan sagsbehandlingen af merudgiftssagerne foregår fra sagen kommer ind, til der er truffet en afgørelse, herunder hvilke udfordringer og vanskeligheder kommunerne oplever.

Invitation til undervisningen

Vi sendte den 3. april 2012 en invitation til undervisningen til kontaktpersonerne med angivelse af 3 mulige kursusdage. Med henblik på at få størst mulig erfaringsudveksling og udbytte af dagen opfordrede vi kommunerne til at sprede tilmeldingerne, således at kommunerne var repræsenteret på flere kursusdage. Formålet hermed var tillige at understøtte de faglige netværk kommunerne imellem.

Vi forberedte deltagerne på, at det ville blive en aktiv undervisningsdag med en række principafgørelser og cases som omdrejningspunkt for gruppedrøftelser, interview m.v. I forlængelse heraf forberedte vi deltagerne på, at der i ugen forud for undervisningen ville blive udsendt materiale og cases, som de skulle forberede sig på.

Tilmeldinger

Kommunerne tilmeldte 73 deltagere til undervisningen med nogenlunde ligelig fordeling på de 3 kursusdage. Der deltog både sagsbehandlere og faglige ledere.

Udsendelse af materiale

Den 11. maj 2012 sendte vi en indbydelse med nærmere oplysninger om tidspunkt, kursussted, underviserne, program og deltagerliste til kontaktpersonerne. Vi sendte samtidig de 3 cases, som deltagerne skulle forberede til undervisningen. Materialesamlingen med retsregler, principafgørelser m.v. blev eftersendt den 15. maj 2012.

Som optakt til formidlingsprojektet havde vi samtidig lavet en opgørelse over de merudgiftssager, som vi havde afgjort i perioden 1. oktober 2011 til 31. marts 2012. Alle kommunerne fik tilsendt en samlet opgørelse over antallet af afgjorte sager, hvoraf det fremgik, at der var 63 realitetsafgjorte sager, hvoraf:

- 26 sager endte med "ren stadfæstelse"
- 37 sager endte med stadfæstelse kombineret med hjemvisning og/eller ændring, eller en ændring eller en hjemvisning eller begge dele

- 19 af sagerne vedrørte personkredsen for merudgifter
- 44 af sagerne var beregningssager

Hver kommune fik derudover en nærmere opgørelse over antallet af sager fra deres kommune samt udfaldet heraf.

Samtidig hermed angav vi, at vi i begyndelsen af 2013 vil udarbejde en tilsvarende opgørelse over de klagesager, der indkommer i 2. halvår 2012, som vi vil sende til de nordjyske kommuner i slutningen af 1. kvartal 2013.

8.1.2 Under undervisningen

Praktiske forhold

Undervisningen foregik i slotssalen på Aalborghus Slot.

For at få størst mulig erfaringsudveksling og dialog kommunerne imellem havde vi på forhånd inddelt deltagerne i grupper på 4-5 deltagere, således at deltagerne så vidt muligt blev sat sammen med deltagere fra andre kommuner. Grupperne blev placeret ved hver sit bord for at lette overgangen mellem oplæg og gruppearbejde.

Indholdet af undervisningen

Vi indledte hver undervisningsdag med en gennemgang af programmet for dagen, der indeholdt følgende punkter:

- Personkreds – simpelt sygdomsbillede
- Personkreds – komplekse sygdomsbilleder
- Personkreds fortsat – flip-over-stafet
- Personkreds – opsamling og afrunding
- Ændringer eller ophør af bevilling
- Udmåling og samspil med anden lovgivning herunder drøftelse af kommunens indsendte spørgsmål
- Generelle forvaltningsretlige regler
- Principafgørelser
- Opsamling og afrunding

Personkreds

Emnerne om personkredsen blev indledt med en gennemgang af reglerne og praksis på området. Herefter blev deltagerne bedt om at drøfte de cases, der knyttede sig til emnet i de grupper, de var placeret i. Dette blev efterfulgt af en fælles drøftelse af casene samt en nærmere teoretisk gennemgang.

Vi valgte at lade deltagerne drøfte alle casene i de samme grupper. Hensigten hermed var at skabe en god dialog og erfaringsudveksling ved bordene om de forskellige problemstillinger, som casene rejste. Endvidere fik deltagerne herved mulighed for at drøfte forskelle og ligheder casene imellem i det samme forum.

Mens grupperne drøftede casen under punktet "personkreds – komplekse sygdomsbilleder" delte vi interviewspørgsmålene ud. Vi samlede ikke op på interviewspørgsmålene i plenum, da vi vurderede, at der var et større behov for at drøfte casene både i grupperne og i plenum. Interviewspørgsmålene blev i stedet brugt som en opsamling på emnet for den enkelte deltager.

Personkredsemnet blev afsluttet med en flip-over-stafet. Under dette punkt fordelte vi deltagerne i 4 hjørner, således at de under denne øvelse var sammen med andre deltagere, end dem de sad ved bord med.

De 4 emner var:

- Funktionsvurdering – oplysninger fra borgeren
- Funktionsvurdering – oplysninger fra andre
- Funktionsvurdering – helhedsvurdering
- Ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger

Vi havde derudover inddelt emnerne om indhentelse af oplysninger fra borgeren og andre i 2 (3) underemner, således at deltagerne skulle give bud på:

- Hvilke oplysninger der skal indhentes
- Hvordan de kan indhentes
- Og fra hvem, oplysningerne kan/skal indhentes, når det drejer sig om oplysninger fra andre end borgeren selv.

Under emnet om ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger havde vi bedt deltagerne om at opdele hjælpeforanstaltninger i de foranstaltninger, de ikke var i tvivl om, skulle indgå i vurderingen af, om betingelsen om ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger var opfyldt og de foranstaltninger, de var i tvivl om skulle indgå i vurderingen.

Da grupperne var færdige, trak vi eksempler frem fra hver gruppe, som vi drøftede i plenum.

Ændringer eller ophør af bevilling

Af tidsmæssige grunde kortede vi gruppedrøftelserne ned under dette punkt og drøftede i stedet eksemplerne i plenum.

Udmåling og samspil med anden lovgivning - herunder drøftelse af kommunernes indsendte spørgsmål

Deltagerne havde på forhånd indsendt mange gode og relevante spørgsmål om såvel udmåling og personkreds. Spørgsmålene om personkreds havde vi indarbejdet i gennemgangen heraf, mens vi under dette punkt tog udgangspunkt i spørgsmålene om udmåling og afgræsning i forhold til andre bestemmelser og love.

Vi havde oplistet kommunernes spørgsmål på en række plancher sammen med relevante principafgørelser og vores svar. På baggrund heraf blev de forskellige spørgsmål drøftet i plenum, og spørgsmålene ledte til yderligere spørgsmål og drøftelser.

Generelle forvaltningsretlige regler

Vi redegjorde under dette punkt kort for reglerne om begrundelse, partshøring og notatpligt efterfulgt af eksempler på gode og dårlige begrundelser samt sammenblanding af en partshøring og en afgørelse.

Af tidsmæssige årsager fravalgte vi gruppearbejdet under dette punkt, idet vi vurderede, at vi ikke kunne nå igennem hele emnet på den måde.

Principafgørelser

Emnerne om personkredsvurdering og udmålingen/samspil med anden lovgivning gav anledning til gode drøftelser i både grupper og i plenum. For at give plads hertil besluttede vi, at punktet om principafgørelser udgik. Vi henviste i stedet deltagerne til at følge den fremgangsmåde, der var beskrevet i plancherne.

8.1.3 Efter undervisningen

Udsendelse af kommenterede plancher

Efter undervisningen udsendte vi de plancher, vi havde anvendt på undervisningsdagene, med vores kommentarer til deltagerne.

Kommentarerne knyttede sig til de problemstillinger, der havde givet anledning til særlige drøftelser på undervisningsdagene. Derudover sendte vi vores svar på de anvendte cases.

Plancherne indeholdt også en sammenfatning af de svar, som deltagerne var kommet med til flip-over-stafetten samt vores kommentarer hertil.

Formålet hermed var at give deltagerne en samlet opsamling på alle 3 undervisningsdage, og give vores bemærkninger til de problemstillinger, der havde givet anledning til særlige diskussioner i forbindelse med undervisningen.

Svar fra Social- og Integrationsministeriet

Der opstod i forbindelse med undervisningen en række spørgsmål om, hvordan enkeltstående merudgifter skal håndteres i forskellige situationer. Da spørgsmålene er uafklaret meddelte vi efter undervisningen kommunerne, at vi ville forelægge spørgsmålene for Social- og Integrationsministeriet, og at kommunerne efterfølgende ville få en tilbagemelding fra os.

Vi fik den 3. september 2012 svar fra Social- og Integrationsministeriet. Kommunerne fik en tilbagemelding herpå på opfølgingsmødet, ligesom vi sender svaret til kommunerne sammen med referatet fra opfølgingsmødet.

8.2 Det sociale nævn Midtjylland

8.2.1 Før undervisningen

I formidlingsprojektets indledende fase blev der i januar måned 2012 udsendt et brev til alle 19 kommuner i Region Midtjylland med orientering om undervisningens hovedtemaer og opfordring til kommunerne om forslag til andre temaer eller særlige emner indenfor hovedtemaerne. Af hensyn til den videre planlægning bad vi om en kontaktperson fra hver kommune og oplysning om antallet af sagsbehandlere, der arbejdede på området for merudgifter til voksne. En del kommuner meldte tilbage med forslag til særlige emner og problemstillinger.

I slutningen af marts måned udsendte vi en invitation til alle kommuner med dato for undervisningen og en orientering om, at der senere ville blive udsendt program og materiale med henblik på deltagernes forberedelse. Vi inviterede også fagcheferne og understregede vigtigheden af deres deltagelse i selve undervisningen. Vores baggrund herfor var, at fagchefen skulle være med til at formulere, hvordan undervisningen forankredes i kommunerne. Vi gjorde opmærksom på, at der efter sommer ville blive afholdt et forankringsmøde med fagcheferne, hvor fokus ville være på, hvordan kommunerne havde forankret eller ville forankre den viden og de redskaber, som undervisningen havde fokus på.

Med udgangspunkt i det fælles design for undervisningsdagene og et møde med Ankestyrelsen om den nærmere tilrettelæggelse af undervisningsdagene blev der udarbejdet et program for dagen.

Den 11. maj 2012, 13 dage før den første undervisningsdag sendte vi program og materiale til alle deltagere. Materialet bestod af 3 cases bestående af 3 anonymiserede sager samt 5 udvalgte principafgørelser, som var udvalgt i samarbejde med de andre nævn og Ankestyrelsen. Deltagerne blev bedt om at læse og forberede sig på de 3 cases. Vi orienterede samtidig om, at der ville være fokus på aktiv deltagelse på selve undervisningsdagen. Da vi havde modtaget meget få tilmeldinger fra fagchefer understregede vi igen, at vi gerne ville skabe de bedst mulige rammer for, at udbyttet fra undervisningen kunne implementeres i kommunerne og at fagchefernes tilstedeværelse derfor var vigtig. På selve undervisningsdagene deltog der i alt fagchefer fra 7 kommuner.

Med udgangspunkt i det udsendte program og cases samt et arbejdsnotat udarbejdet af Ankestyrelsen udfærdigede vi oplæg og en skriftlig præsentation til fremvisning på undervisningsdagene. Vi udarbejdede endvidere vores forslag til løsning af de 3 cases og koordinerede dette med de øvrige nævn og Ankestyrelsen.

8.2.2 Under undervisningen

På baggrund af kommunernes tilbagemeldinger om antallet af sagsbehandlere på området valgte vi at fordele undervisningen over 4 dage i tidsrummet kl. 8.30-16.00 med

et deltagerantal på 16-24 pr. dag. På de enkelte dage deltog sagsbehandlere fra 4-6 kommuner. Vi fandt, at det var vigtigt at sikre en god dialog med kommunerne og at det bedst kunne imødekommes ved, at vi holdt flere møder med et begrænset antal deltagere ad gangen. Derudover ville vi kunne give kommunerne mulighed for erfaringsudveksling og netværksdannelse ved, at der deltog flere kommuner på de enkelte dage. Der var i alt 87 deltagere med repræsentanter fra alle 19 kommuner.

Der blev afholdt undervisningsdage i Statsforvaltningens lokaler i Ringkøbing den 24. og 25. maj og den 30. og 31. maj i Århus, hvor Århus Kommune havde stillet lokaler til rådighed. Der deltog sagsbehandlere fra Århus Kommune på begge dage.

På selve undervisningsdagen fik deltagerne udleveret en liste med alle deltagernes navne samt kopi af vores skriftlige præsentation med mulighed for, at de selv kunne tilføje noter i løbet af dagen.

Selve dagen startede med en kort velkomst og orientering om dagens forløb. Vi spurgte deltagerne, hvad hovedårsagerne til deres deltagelse var. Vi valgte at gennemføre dette i plenum og afveg således på dette punkt fra det fælles design. Vores baggrund herfor var, at vi mente, at formålet kunne opnås på kortere tid på denne måde, dette af hensyn til et i øvrigt stramt program.

Det primære fokus på dagen var personkredsen, hvor vi havde valgt at dele undervisningen op i simple og komplekse sygdomsbilleder, hvor der ved komplekse sygdomsbilleder forstås flere lidelser og/eller psykiske lidelser.

Vi startede selve undervisningen med et oplæg om personkredsvurderingen med udgangspunkt i simple sygdomsbilleder. De grundlæggende principper for vurdering af personkreds blev gennemgået med fokus på begreberne langvarig lidelse, indgribende karakter i den daglige tilværelse og ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger samt brug af funktionsevnetmetoden. Vi havde på forhånd valgt at gennemgå den særlige problemstilling om vurdering af borgeren uden den iværksatte medicinske behandling under de komplekse sygdomsbilleder, men på grund af erfaringerne fra den første undervisningsdag fandt vi det mere hensigtsmæssigt at placere det under det indledende oplæg. Vi fandt ud af, at det var vigtigt, at deltagerne allerede tidligt på dagen blev introduceret til denne særlige problemstilling, så forståelsen for denne vurdering var på plads, inden vi gennemgik de mere komplekse sygdomsbilleder.

Efter den korte introduktion blev deltagerne delt op i grupper, hvor de i fællesskab skulle diskutere 2 af de cases, som var blevet sendt ud. Deltagerne skulle tale om de udsendte spørgsmål og vurdere, hvorvidt de personer, som casene omhandlede var omfattet af personkredsen. Vi samlede herefter i fællesskab op på de 2 cases med fokus på begreberne langvarig lidelse, indgribende karakter i den daglige tilværelse og ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Opsamlingen foregik som en dialog, hvor deltagerne bød ind med deres overvejelser og der blev konkluderet på begge cases.

Herefter var der en kort gennemgang af lovændringen i 2008 og intentionerne bag. Hensigten med oplægget var at skabe en bredere forståelse for de elementer, som personkredsvurderingen indeholder.

Vi fortsatte med et kort oplæg om de særlige problemstillinger ved komplekse sygdomsbilleder med fokus på helhedsvurdering på baggrund af alle lidelser, betydningen af at alle lidelser ikke nødvendigvis isoleret set har indgribende konsekvenser samt vigtigheden af et fyldestgørende oplysningsgrundlag, særligt lægefaglige oplysninger.

Deltagerne skulle herefter interviewe hinanden. Der blev delt i alt 10 spørgsmål, som vedrørte personkredsvurderingen, ud på sedler. De 10 spørgsmål var udarbejdet i samarbejde med de andre nævn. Deltagerne skulle så to og to stille og svare på det spørgsmål, som den anden havde, og to nye fandt herefter sammen og gjorde det samme igen. Vi samlede op på interviewrunden ved, at vi gennemgik 2-3 spørgsmål i fællesskab.

Derefter blev deltagerne igen delt op i grupper, hvor de skulle gennemgå den sidste case, som de havde fået sendt ud. I designet for dagen var planen, at deltagerne skulle reflektere over sagen individuelt, men vi mente, at deltagerne ville få større udbytte af at høre andres overvejelser, da de allerede havde reflekteret over sagen som en del af forberedelsen. Igen havde vi valgt at samle op på løsningen af casen i fællesskab, hvor deltagerne bød ind med deres overvejelser, de enkelte problemstillinger blev gennemgået og en løsning blev fremlagt.

Efter frokost startede vi med en flip-over-stafet, hvor deltagerne blev delt op i 4 grupper og fik hver deres emne relateret til formiddagens undervisning. Emnerne var fastlagt i samarbejde med de øvrige nævn. Grupperne skulle brainstorme over emnerne og hensigten var således, at deltagerne reflekterede over, hvad der skal til, for at der i den daglige sagsbehandling kan træffes afgørelser, der er i overensstemmelse med loven og praksis. Stafetten blev afrundet med en opsamling af, hvad de enkelte grupper var kommet frem til og eventuelle justeringer.

Vi afsluttede personkredsvurderingen med summemøder to og to, om hvad de havde fået ud af dagen indtil nu. Der blev foretaget fælles opsamling og udestående spørgsmål vedrørende personkredsvurderingen blev besvaret.

Det næste punkt var et oplæg om ændringer eller ophør af en bevilling. Der blev fremlagt eksempler på tilfælde og herefter blev det skærpede begrundelseskrav i sådanne tilfælde gennemgået. Det blev pga. spørgsmål fra deltagerne på de enkelte dage også talt om opfølgingsintervaller og frister ved ophør af en bevilling.

Derefter var der et oplæg om udmåling af merudgifter, herunder samspillet med anden lovgivning. Oplægget var udarbejdet på baggrund af et fælleskoncept udarbejdet af Ankestyrelsen, men tog ellers udgangspunkt i nogle af de emner og spørgsmål, som

kommunerne havde indsendt på forhånd. Der blev taget udgangspunkt i konkrete udgifter og spørgsmål, hvor deltagerne skulle komme med deres bud/ svar på løsninger og de generelle principper og udvalgte principafgørelser blev gennemgået som opsamling herpå under de enkelte spørgsmål.

Vi havde herefter et oplæg om principafgørelser, herunder principafgørelses retskildeværdi og hvordan man søger i Ankestyrelsens principafgørelser på Ankestyrelsens hjemmeside.

Vi sluttede af med en gennemgang af de forvaltningsretlige regler om begrundelse, partshøring og notatpligt med særlig fokus på opbygningen af en god begrundelse. I henhold til designet og programmet for dagen var det planen, at deltagerne skulle deles op i grupper og brainstorme over begrundelseskravet, partshøringskravet og notatpligten, herunder formålet med disse regler. Da programmet var meget tidspresset blev opdelingen i grupper droppet de fleste undervisningsdage og det blev i stedet til en kort fælles diskussion efterfulgt af en gennemgang af teorien på området.

Vi sluttede dagen af med input fra deltagerne om deres udbytte af dagen.

8.2.3 Efter undervisningen

Efter undervisningsforløbene sendte vi vores skriftlige præsentation fra dagen til kommunerne. Vi havde suppleret præsentationen med uddybende noter, svar på spørgsmål og lign. i forhold til de emner, som havde været diskuteret i forbindelse med undervisningen, herunder havde vi særligt tilføjet vores råd til, hvad der skal være fokus på, når man stiller spørgsmål til læger. Vi fremsendte også en samling af resultaterne fra flip-over-stafetten fra alle undervisningsdagene.

Vi valgte at supplere vores præsentation med noter i stedet for et almindeligt referat, da vi mente, at det var bedre at supplere den præsentation, der blev brugt på dagene i stedet for at udarbejde et yderligere dokument. Hvis sagsbehandlerne ønsker at bruge det skriftlige materiale i det daglige arbejde syntes vi, at det er vigtigt, at der ikke er for mange forskellige dokumenter.

8.3 Det sociale nævn Hovedstaden

8.3.1 Før undervisningen

Den 16. januar 2012 informerede Det Sociale Nævn kommunerne i regionen om, at nævnet i samarbejde med Ankestyrelsen og Social- og Integrationsministeriet ville gennemføre undervisning om servicelovens § 100 om dækning af nødvendige merudgifter til voksne.

Baggrunden for iværksættelse af undervisning var Ankestyrelsens praksisundersøgelse fra oktober 2011 om merudgifter til voksne, der viste, at kommunerne – og nævnene – har vanskeligt ved vurderingen af personkredsen for hjælp til dækning af nødvendige merudgifter, særligt hvis ansøgeren har flere lidelser eller har psykiske lidelser.

Der informeredes endvidere om, at undervisningens hovedtemaer, ud over at omhandle personkreds, ville være udmåling af hjælpen, bestemmelsens samspil med anden lovgivning, ændringer eller ophør af en bevilling efter bestemmelsen og generelle forvaltningsretlige regler, herunder betydningen af en god begrundelse.

Endelig blev kommunerne i informationen opfordret til at indsende spørgsmål, kontaktoplysninger og oplysning om antal sagsbehandlere, der arbejder med merudgifter til voksne.

Den 8. februar og den 2. marts 2012 blev der afholdt møder med deltagelse af repræsentanter fra alle nævn, Social- og Integrationsministeriet og Ankestyrelsen om undervisningsprojektets formål og tilrettelæggelse. Den 2. marts 2012 var samtidig en fælles kursusdag om, hvordan undervisning kan gennemføres med størst effekt. Med henblik herpå – og for at sikre dels varieret undervisning, dels ensartethed i undervisningsformen - udarbejdede Ankestyrelsen et design for undervisningsdagene.

Designet omfattede – ud over oplæg til de konkrete emner, der skulle gennemgås – følgende:

”Check-in” til undervisningsdagen, hvor seks – otte deltagere samles i rundkreds og på skift går ind i rundkredsen og fortæller de øvrige deltagere, ”Hvad er de vigtigste grunde til, at du er her i dag?” og ”Hvad håber du at kunne tage med herfra senere?”. Herefter opsamling på enkelte bemærkninger.

Kort oplæg om principperne for at vurdere personkredsen efter servicelovens § 100.

”Gruppearbejde med sidemanden” om cases om det enkle sygdomsbillede, det vil sige sidemandsdrøftelse af de på forhånd af nævnene stillede spørgsmål. Herefter opsamling på besvarelserne af casene.

Oplæg om vigtigheden af helhedsvurdering og en samlet vurdering af flere lidelser.

”Interview-spørgsmål” om casen om det komplekse sygdomsbillede (f.eks. funktionsevnenedsættelsen og vurderingen heraf). Spørgsmålene deles ud, deltagerne finder sammen to og to, A interviewer B, B interviewer A, rækker hånden i vejret, når de

er færdige og finder sammen med en anden at interviewe og så videre. Herefter vælges de to vigtigste spørgsmål ud og drøftes i plenum.

"Flip-overstafet", hvor deltagerne i fire grupper på skift skriver på plancher, hvad der skal til for, at der i den daglige sagsbehandling kan træffes afgørelser, der er i overensstemmelse med lovgivningen og praksis. Emnerne for de fire grupper er funktionsevnevurdering – oplysningsgrundlag/diagnose, funktionsevnevurdering – helhedsvurdering, funktionsevne – konkret anvendelse af funktionsevnetoden/voksenudredningsmetoden og ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Stafetten afsluttes med en præsentation af punkterne fra de fire grupper.

"Summemøde med sidemanden" om, hvad der er lært indtil nu. Herefter opsamling på eventuelle udeståender.

"Gruppedrøftelse" om håndtering af ændringer eller ophør af en bevilling. Herefter oplæg om Folketingets Ombudsmands udtalelse om det skærpede begrundelseskrav.

Oplæg om udmåling og samspil med anden lovgivning. Drøftelse af spørgsmål i plenum.

"Gruppearbejde" i fire grupper med hver sin planche om begrundelseskravet, partshøringsreglerne og notatpligt (Hvad er en god begrundelse?, hvorfor er det vigtigt med en god begrundelse?, for borgerens eller sagsbehandlerens skyld? m.v.)

"Check-out" – som ved check-in, med refleksion over, hvad er det vigtigste du tager med fra undervisningen?, hvordan kan undervisningen bidrage til at gøre en positiv forskel i sagsbehandlingen?

Den 2. april 2012 udsendte nævnet pr. mail "Invitation til undervisning i servicelovens § 100" til de af kommunerne tidligere oplyste kontaktpersoner. Kommunerne blev inviteret til bestemte undervisningsdage: Hillerød, Halsnæs, Gribskov, Helsingør Kommuner og Bornholms Regionskommune til den 29. maj, Rudersdal, Allerød, Hørsholm, Fredensborg og Frederikssund Kommuner til den 30. maj, Gladsaxe, Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Furesø og Egedal Kommuner til den 11. juni, Vallensbæk, Ishøj, Høje-Taastrup, Ballerup og Herlev Kommuner til den 12. juni, Rødovre, Glostrup, Brøndby, Hvidovre og Albertslund Kommuner den 18. juni og Københavns, Frederiksberg, Tårnby og Dragør Kommuner til den 19. juni.

Da Tårnby og Ishøj Kommuner varetager sagsbehandlingen af ansøgninger om hjælp efter servicelovens § 100 for henholdsvis Dragør og Vallensbæk Kommuner deltog de sidstnævnte ikke i undervisningen. Hørsholm Kommune havde ikke mulighed for at deltage.

Vi inviterede fra hver kommune fem sagsbehandlere på merudgiftsområdet og deres nærmeste faglige leder.

I invitationen oplyste vi i øvrigt bl.a., at fokus i undervisningen ville være at give deltagerne viden om og redskaber til at håndtere mere komplicerede sager, at der i undervisningen ville være fokus på de af kommunerne indsendte gode og relevante spørgsmål, at vi ville udsende materiale, der ville kræve forberedelse, en uge inden undervisningen, og at den faglige leder efter sommer ville blive inviteret til et forankringsmøde.

Undervisningen den 30. maj blev efterfølgende aflyst, idet flere kommuner ikke kunne deltage, hvorfor holdet blev for lille. De tilmeldte sagsbehandlere fra disse kommuner valgte herefter, hvilken undervisningsdag de i stedet ville deltage i.

Da flere kommuner ikke tilmeldte fem sagsbehandlere, fik de kommuner, der ønskede at tilmelde flere end fem mulighed for det.

På de fem undervisningsdage var der herefter tilmeldt 26, 40, 32, 28 og 34 deltagere fra kommunerne.

Den 27. april 2012 holdt undervisere fra Det Sociale Nævn møde med undervisere fra Ankestyrelsen med henblik på nærmere planlægning af undervisningsdagene – herunder afklaring af hvem der skulle undervise i hvilke emner. Det aftaltes, at underviseren fra Ankestyrelsen skulle tage sig af baggrunden for ændringen af servicelovens § 100 i december 2008 samt emnerne "Ændringer eller ophør af en bevilling", "Udmåling og samspil med anden lovgivning" og naturligvis "Principafgørelser", og at undervisere fra Det Sociale Nævn skulle tage sig af henholdsvis personkreds og forvaltningsretten. Endvidere aftaltes det – dels for at udnytte den samlede viden bedst mulig, dels for at gøre undervisningen så levende så mulig - at vi undervejs skulle bistå hinanden og bidrage i det omfang, det var relevant.

Forberedelsen af undervisningen bestod herudover af en meget koncentreret gennemgang af lovgivningen (lov, forarbejder, bekendtgørelser og vejledning) og ikke mindst af praksis, dels Ankestyrelsens principafgørelser og praksisundersøgelsen, der gav anledning til iværksættelsen af hele formidlingsprojektet, dels nævnets egne afgørelser om personkreds, udmåling m.v.

Derudover udarbejdede vi en power point præsentation til brug for undervisningen. Vi tog udgangspunkt i de præsentationer, der var udarbejdet af Statsforvaltningen Sjælland og Ankestyrelsen, men tilrettede dem til den måde, vi havde valgt at gribe opgaven an på.

Som den konkrete forberedelse af undervisningen skred frem, besluttede vi endvidere på enkelte punkter at tilpasse designet for undervisningsdagene, således at selve forløbet af disse faldt naturligt for underviserne, og således at vi var sikre på, at fokus på indholdet af emnerne samt tidsplanen for de enkelte undervisningsdage blev fastholdt:

”Check-in” og ”check-out” skulle foregå i plenum, ”summemøder” i plenum og gennemgangen af forvaltningsretten skulle foregå ved oplæg, eksempler til drøftelse og besvarelse af spørgsmål i plenum.

Den 21. maj 2012 udsendte nævnet til samtlige kontaktpersoner pr. mail brev med program for undervisningsdagene, den af ankestyrelsen udarbejdede materialesamling og cases til brug i undervisningen.

Social- og Integrationsministeriet deltog i undervisningsdagene den 12. og 19. juni 2012.

8.3.2 Under undervisningen

Undervisningen foregik fra kl. 9.00 til kl. 16.00 de pågældende dage. Dagene begyndte med morgenmad fra kl. 8.30.

Undervisningen foregik i et stort lokale i Statsforvaltningen Hovedstadens lokaler på Borups Alle i København. Der var opsat udstyr til brug for power point præsentationen – men der var desværre ikke adgang til internet i lokalet, hvilket fik betydning for et af emnerne på undervisningsdagene.

Det var ikke muligt at skille bordene i lokalet ad, så deltagerne kunne sidde gruppevis. I stedet sad de på to rækker med siden til power point præsentationen og underviserne. Da kopi af power point præsentationer erfaringsmæssigt bliver efterspurgt af deltagere med henblik på notetagning, havde vi kopieret på forhånd, og kopierne lå ved hver enkelt plads.

Vi var i undervisningen skarpt fokuserede på det faglige indhold, der skulle gennemgås, og på at forsøge at besvare de spørgsmål deltagerne havde – herunder også give plads til frugtbar inspiration og udveksling af erfaringer deltagerne imellem. I selve undervisningen foretog vi derfor enkelte tilpasninger af designet:

På en af undervisningsdagene gennemførte vi ikke flipover-stafetten, der ellers blev gennemført efter frokost, som en opsamling på formiddagens undervisning, idet stemningen slet ikke var til den slags.

Den første dag ændrede vi endvidere designet for drøftelse og gennemgang af den tilsendte case om komplekse sygdomsbilleder, således at deltagerne enten gruppevis eller med sidemanden drøftede de stillede spørgsmål. Herefter blev spørgsmålene drøftet i plenum (som ved det enkle sygdomsbillede). Baggrunden for denne ændring, som vi fortsatte med de øvrige undervisningsdage, var, at drøftelserne i grupper eller med sidemanden var meget livlig, og da plenumdrøftelsen i forbindelse med det enkle sygdomsbillede var meget engageret og udbytterig, besluttede vi at behandle casene på samme måde de følgende undervisningsdage.

Vi ændrede endvidere designet for emnet om ændring eller ophør af bevilling til at bestå af oplæg, drøftelse og besvarelse af spørgsmål, idet emnet, der er meget aktuelt i kommunerne og i nævnet, fyldte meget og viste sig kompliceret at få hold på.

Som tidligere nævnt var der ikke adgang til internet i lokalet, og det betød, at Ankestyrelsens undervisning i søgning i principdatabasen var umulig og derfor blev udeladt i undervisningen efter den første undervisningsdag. Undervisningen blev på første undervisningsdag forsøgt gennemført ved hjælp af en power point præsentation, men udbyttet var blandt deltagerne meget ringe, da det var umuligt at se pointerne.

8.3.3 Efter undervisningen

Efter undervisningen renskrev vi de af deltagerne udfyldte plancher i flipover-stafetten. De renskrevne plancher er efterfølgende sendt ud til alle kommunerne (kontaktpersonen i den enkelte kommune), således at alle kommuner har fået alles plancher – dog med en markering så den enkelte kommune kan se, hvilke plancher den har været med til at udfylde. Hensigten med udsendelsen af centrale punkter fra undervisningen er, at det forhåbentlig kan tjene til fastholdelse af det der er undervist i – eller til genopfriskning heraf.

Samtidig udsendte vi en samlet liste med mail-adresser over deltagerne til brug for eventuel netværksdannelse. En sådan liste var efterspurgt af flere af deltagerne.

Endelig har vi udsendte de tre cases, opsummeringen af ligheder og forskelle på de to cases om det enkle sygdomsbillede samt Ankestyrelsens overvejelser om, hvordan casene kan/skal løses. For så vidt angår det sidste har vi vurderet, at de anførte overvejelser kan være med til at kvalificere kommunernes sagsbehandling, da overvejelserne netop illustrerer vanskelighederne på området.

8.4 Det sociale nævn Syddanmark

8.4.1 Før undervisningen

12. januar 2012: Informationsbrev til kommunerne – heri nævnt hovedtemaer i undervisningen, bedt om forslag til øvrige temaer samt kontaktoplysninger og deltagerantal.

3. marts 2012: Udsendt invitation med tid og sted for undervisningen, tilmeldingsfrist og orientering om, at aktiv deltagelse blev forudsat.

25. marts 2012: Sendt program for undervisningsdagen, redegjort for 40-20-40 princip, bedt kommunerne om at forberede sig vedrørende de 3 sager, der blev vedlagt, sendt materialesamling, orienteret om vores ambition om forankring i kommunerne.

Vi havde overvejelser om, hvor tæt på undervisningsdagen materialet skulle udsendes. Hvis det blev sendt tidligt, var vi bange for, at deltagerne ville miste opmærksomheden på materialet.

Vores undervisningsdage var 6, 7. og 8. juni.

Forberedelse af os selv

Møder med Ankestyrelsen om indhold og forløb af undervisningen og intern undervisningsdag ved Paw Myrndorff (disse møder og intern undervisning er Ankestyrelsen bekendt).

Vi bookede undervisningsstederne og fik oplysning om de fysiske og tekniske rammer og mulighed for forplejning.

Vi delte kommunerne op geografisk med hensyn til, hvilke kommuner, der skulle undervises hvilke dage af hensyn til eventuelt netværksdannelse efterfølgende.

Vi delte emner og tiltag på undervisningsdagen op mellem de 3 undervisere.

Vi forholdt os til de 3 cases og koordinerede "løsningen" på disse med de andre nævn og Ankestyrelsen. Dette for at sikre et ensartet forløb ved undervisningen.

Vi læste op på lovstof, vejledning, principafgørelser mv.

Vi forsøgte i perioden op til undervisningen at lave ekstra mange sager vedrørende § 100.

Vi studerede vores egen nævnspraksis med henblik på at finde afgørelser herfra, der kunne indgå i undervisningen.

Vi lavede slides til PowerPoint og forberedte de computermæssige forhold.

Vi fremskaffede og lavede de fysiske ting som var nødvendige til undervisningen f.eks. plancher til flipoverstafet, spørgsmål til interviewrunde kuglepenne, papir og lignende.

Vi forberedte alternative planer til undervisningsdagen, da vi mente, at det var problematisk at nå hele det fastsatte program på den afsatte tid.

8.4.2 Under undervisningen

Generelt

På alle undervisningsdagene bad vi, under programpunktet velkomst og præsentation, deltagerne fortælle om deres sags portefølje, og hvor mange år de havde arbejdet med § 100.

Dette var, fordi vi anså det for at være af interesse og relevans for både underviserne og kommunerne at kende lidt til organisation på § 100 området i de andre deltagende kommuner.

Vi anså det tillige for relevant at få kendskab til, hvor mange års erfaring kommunernes sagsbehandlere generelt har på § 100 området.
Programmet for undervisningsdagene er Ankestyrelsen bekendt.

Undervisning i Odense

Undervisningen foregik én dag i Odense i lokale lånt ved Servicestyrelsen. Denne undervisning var for Fyn, bortset fra Middelfart Kommune, og for øerne.
Lokalet var lidt lille og "tæt" i forhold til deltagerantallet på 33.

Undervisningen foregik ved, at en af os gennemgik et givet emne, jf. programmet for dagen. Vi brugte samtidig PowerPoint præsentation.

Under den del af programmet, der blev gennemgået af en underviser, var der i plenum spørgsmål fra kommunerne samt drøftelser vedrørende de gennemgåede temaer. Disse drøftelser var både mellem kommunerne indbyrdes og mellem underviserne og kommunerne.

Designet for undervisningen blev som udgangspunkt anvendt. Dog blev der ikke ved punktet ændringer eller ophør af bevilling, som forudsat i designet, anvendt gruppearbejde.

Vi var herudover i tidsnød og nåede ikke interviewrunde, flipoverstafet og check out samt programpunkterne forvaltningsret og principafgørelser. Det var vores vurdering, at disse programpunkter bedst kunne undværes. Her lagde vi vægt på, at gennemgang af forvaltningsret og principafgørelser ikke direkte havde at gøre med temaet for dagen. Interviewrunde, flipoverstafet og check out blev valgt fra, fordi vi prioriterede at nå så mange af de øvrige § 100 temaer som muligt.

Selvom det ikke var selve hovedtemaet med undervisningen, vurderede vi det hensigtsmæssigt at bestræbe os på at afsætte fornøden tid til punktet om udmåling. Det var vores opfattelse, jf. kommunernes spørgsmål inden undervisningen, at dette område havde stor interesse hos kommunerne.

På trods af denne hensigt blev punktet med udmåling kortet væsentligt af – også af tidsmæssige grunde.

Under undervisningen gik der tid med, at vi skulle gå udenfor, fordi der var brandøvelse i Servicestyrelsen!

Undervisning i Ribe

To af undervisningsdagene foregik i Ribe i lokaler ved Statsforvaltningens filialkontor. Denne undervisning var for de jyske kommuner bortset fra Fredericia. Kommunerne var delt op i to hold.

Lokalet var fint egnet til undervisningen og kantinen bød på mægtig god mad! Deltagerantallet i Ribe var begge dage på 24 deltagere – dvs. væsentligt færre end til undervisningen i Odense.

Undervisningen foregik som beskrevet ovenfor om undervisningen i Odense. Vi nåede dog begge dage i Ribe at gennemføre interviewrunde.

Den første dag i Ribe nåede vi at gennemgå stort set hele programpunktet om udmåling, mens vi den anden dag igen måtte korte punktet med udmåling væsentligt ned. Begge dage i Ribe overskred vi den tid, der var afsat til undervisningen.

I Ribe var vi generelt mere opmærksomme på at tilpasse undervisningen efter det, vi anså for mest relevant. Vi valgte eksempelvis at prioritere at bruge mere tid på komplekst sygdomsbillede i forhold til simpelt sygdomsbillede.

8.4.3 Efter undervisningen:

Efter undervisningen sendte vi de slides, som vi havde brugt under undervisningen, til deltagerne.

Vi har tillige afholdt et særskilt møde med Odense Kommune, idet Odense Kommune under undervisningen havde forholdsvis mange spørgsmål, og idet vi fornemmede, at de ønskede yderligere uddybning af bestemte temaer.

Vi har tillige udsendt invitation til forankringsmøder.

8.5 Det sociale nævn Sjælland

8.5.1 Før undervisningen

Den 22. december 2011 sendte Det Sociale Nævn brev til kommunerne med forvarsel om afholdelse af formidlingsprojekt om servicelovens § 100 i samarbejde med Ankestyrelsen og Social- og Integrationsministeriet til afvikling i perioden marts-maj 2012.

Den 10. januar 2012 blev der udsendt brev med egentlig information om baggrunden for undervisningsforløbet til alle kommuner.

Baggrunden for iværksættelse af undervisning var Ankestyrelsens praksisundersøgelse fra oktober 2011 om merudgifter til voksne, der viste, at kommunerne og nævnene har vanskeligt ved vurderingen af personkredsen for hjælp til dækning af nødvendige merudgifter, særligt hvis ansøgeren har flere lidelser eller har psykiske lidelser.

Der informeredes endvidere om, at undervisningens hovedtemaer, ud over at omhandle personkreds, ville være udmåling af hjælpen, bestemmelsens samspil med anden lovgivning, ændringer eller ophør af en bevilling efter bestemmelsen og generelle forvaltningsretlige regler, herunder betydningen af en god begrundelse.

Endelig blev kommunerne i informationen opfordret til at indsende spørgsmål, kontaktoplysninger og oplysning om antal sagsbehandlere, der arbejder med merudgifter til voksne.

Den 8. februar og den 2. marts 2012 blev der afholdt møder med deltagelse af repræsentanter fra alle nævn, Social- og Integrationsministeriet og Ankestyrelsen om undervisningsprojektets formål og tilrettelæggelse. Den 2. marts 2012 var samtidig en fælles kursusdag om, hvordan undervisning kan gennemføres med størst effekt.

Med henblik herpå – og for at sikre dels varieret undervisning, dels ensartethed i undervisningsformen - udarbejdede Ankestyrelsen et design for undervisningsdagene.

Designet omfattede – ud over oplæg til de konkrete emner, der skulle gennemgås – følgende:

- "Check-in" til undervisningsdagen, hvor seks – otte deltagere samles i rundkreds og på skift går ind i rundkredsen og fortæller de øvrige deltagere, "Hvad er de vigtigste grunde til, at du er her i dag?" og "Hvad håber du at kunne tage med herfra senere?". Herefter opsamling på enkelte bemærkninger.
- Kort oplæg om principperne for at vurdere personkredsen efter servicelovens § 100.
- "Gruppearbejde med sidemanden" om cases om det enkle sygdomsbillede, det vil sige sidemandsdrøftelse af de på forhånd af nævnene stillede spørgsmål. Herefter opsamling på besvarelserne af cases.
- Oplæg om vigtigheden af helhedsvurdering og en samlet vurdering af flere lidelser.
- "Interview-spørgsmål" om casen om det komplekse sygdomsbillede (f.eks. funktionsevnenedsættelsen og vurderingen heraf). Spørgsmålene deles ud, deltagerne finder sammen to og to, A interviewer B, B interviewer A, rækker hånden i vejret, når de er færdige og finder sammen med en anden at interviewe osv. Herefter vælges de to vigtigste spørgsmål ud og drøftes i plenum.

- "Flip-overstafet", hvor deltagerne i fire grupper på skift skriver på plancher, hvad der skal til for, at der i den daglige sagsbehandling kan træffes afgørelser, der er i overensstemmelse med lovgivningen og praksis. Emnerne for de fire grupper er funktionsevnevurdering – oplysningsgrundlag/diagnose, funktionsevnevurdering – helhedsvurdering, funktionsevne – konkret anvendelse af funktionsevnetmetoden/voksenudredningsmetoden og ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Stafetten afsluttes med en præsentation af punkterne fra de fire grupper.
- "Summemøde med sidemanden" om, hvad der er lært indtil nu. Herefter opsamling på eventuelle udeståender.
- "Gruppedrøftelse" om håndtering af ændringer eller ophør af en bevilling. Herefter oplæg om Folketingets Ombudsmands udtalelse om det skærpede begrundelseskrav.
- Oplæg om udmåling og samspil med anden lovgivning. Drøftelse af spørgsmål i plenum.
- "Gruppearbejde" i fire grupper med hver sin planche om begrundelseskravet, partshøringsreglerne og notatpligt (hvad er en god begrundelse?, hvorfor er det vigtigt med en god begrundelse?, for borgerens eller sagsbehandlerens skyld? m.v.)
- "Check-out" – som ved check-in, med refleksion over, hvad er det vigtigste du tager med fra undervisningen, hvordan kan undervisningen bidrage til at gøre en positiv forskel i sagsbehandlingen?

Den 29. marts 2012 udsendte vi invitation til selve undervisningsdagene til afholdelse i dagene 8., 9. og 16. maj 2012.

Den 27. april 2012 holdt undervisere fra Det Sociale Nævn møde med undervisere fra Ankestyrelsen med henblik på nærmere planlægning af undervisningsdagene – herunder afklaring af hvem der skulle undervise i hvilke emner. Det aftaltes, at underviseren fra Ankestyrelsen skulle tage sig af baggrunden for ændringen af servicelovens § 100 i december 2008 samt emnerne "Ændringer eller ophør af en bevilling", "Udmåling og samspil med anden lovgivning" og naturligvis "Principafgørelser" samt forvaltningsretten, og at undervisere fra Det Sociale Nævn skulle tage sig af personkredsemnerne "Det simple sygdomsbillede" og "Det komplekse sygdomsbillede". Endvidere aftaltes det – dels for at udnytte den samlede viden bedst mulig, dels for at gøre undervisningen så levende så mulig - at vi undervejs skulle bistå hinanden og bidrage i det omfang, det var relevant.

Den 1. maj 2012 udsendte vi selve programmet for undervisningen til de respektive kommuner, hvilket var samme dag, som vi havde modtaget det fra Ankestyrelsen. Vi havde vedlagt 3 cases med tilhørende spørgsmål til brug for drøftelse i gruppearbejde og senere fælles drøftelse i salen samt de udvalgte principafgørelser. I indkaldelsesbrevet gjorde vi opmærksom på vores forventninger til en aktiv deltagelse fra kommunernes

side og at vi håbede at de forinden ville gennemlæse og forberede sig på materialet, ligesom vi forudsatte at de var bekendt med gældende lovgivning og praksis på området.

Der deltog to sagsbehandlere fra Det Sociale Nævn, som til daglig behandler sager efter servicelovens § 100 samt kontorchefen på området. Herudover en repræsentant fra Ankestyrelsen.

Forberedelsen af undervisningen bestod af en koncentreret gennemgang af lovgivningen (lov, forarbejder, bekendtgørelser og vejledning) og ikke mindst af praksis, dels Ankestyrelsens principafgørelser og praksisundersøgelsen, der gav anledning til iværksættelsen af hele formidlingsprojektet, dels nævnets egne afgørelser om personkreds, udmåling m.v.

Derudover udarbejdede vi en power point præsentation til brug for undervisningen til gennemgang af personkredsemnet, ligesom vi havde forberedt flipoverstafet, interviewspørgsmål samt forberedt os på de 3 cases vedrørende personkredsen i § 100. De to sagsbehandlere havde endvidere i en periode på ca. 3 måneder forud for undervisningen udelukkende behandlet sager efter servicelovens § 100.

Social- og Integrationsministeriet deltog i undervisningens første dag den 8. maj 2012.

8.5.2 Under undervisningen

Undervisningen foregik kl. 9 til 16 de pågældende dage. Dagene begyndte med morgenmad fra kl. 8.30.

Undervisningen fandt sted i den gamle Byrådssal, da det er det eneste lokale Statsforvaltningen råder over, der kan rumme et stort antal deltagere. Lokalet er ikke det mest optimale i forhold til lyd og akustik mv. og vi havde lidt problemer med for lav og for dårlig lyd, især den første dag, men det blev afhjulpet, så det fungerede bedre de to sidste dage. Der var endvidere ikke adgang til internet i lokalet, hvilket fik betydning for emnet "Gennemgang af principafgørelser", som måtte gennemføres på en anden måde end tiltænkt. Undervisningen blev afholdt over 3 dage og der var forhåndstilmeldt henholdsvis 22, 25 og 29 deltagere. To kommuner har ikke deltaget, ligesom der var enkelte afbud på selve dagen, så det reelle antal fremmødte var lidt mindre.

Vi tog udgangspunkt i og fulgte det design for dagen, som Ankestyrelsen havde udarbejdet, men suppleret med egen PowerPoint-præsentation. Vi fulgte tidsplanen og kom igennem forløbet som planlagt. Der var undervejs tid til at drøfte og besvare spørgsmål.

8.5.3 Efter undervisningen

Samtlige kommuner har efterfølgende fået fremsendt en kopi af den anvendte PowerPoint-præsentation efter anmodning samt Ankestyrelsens anbefaling af, hvordan

de anvendte cases bør løses. I forbindelse med invitationen til opfølgingsmødet med mellemledere er der den 27. juni 2012 endvidere sendt en sammenskrivning af deltagernes egne input under undervisningen ved gennemførslen af flipoverstafet.

Bilag 9 Samtlige resultater fra evalueringen af undervisningsforløbet

Indledningsvist er resultaterne fra evalueringen sammenfattet. Herefter følger samtlige resultater fra evalueringen, som er fremstillet ved kommenterede figurer og bemærkninger fra deltagerne.

434 kommunale sagsbehandlere er blevet undervist i merudgifter til voksne, servicelovens § 100 fordelt på 18 undervisningsgange i de fem sociale nævn i statsforvaltningerne.

346 af de 434 deltagere har besvaret evalueringsskemaet. Det giver en samlet svarprocent på 80.

Evalueringens temaer er:

- Samlet vurdering af undervisningen
- Forberedelse til undervisningen
- Undervisningens form
- Undervisningens indhold
- Udbytte af undervisningen

9.1 Sammenfatning af resultater

Deltagernes samlede vurdering af undervisningen

Undervisningsforløbet har været en succes

Der er samlet set tale om en positiv evaluering af det samlede undervisningsforløb, der er gennemført i foråret 2012. 87 procent af alle deltagere har fundet undervisningen meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende.

Af bemærkningerne fremhæver deltagerne, at det var positivt, at undervisningen blev udført i et samarbejde mellem medarbejdere fra henholdsvis statsforvaltningerne, Ankestyrelsen og et vist omfang Social- og Integrationsministeriets departement.

Motivation og forberedelse

Deltagerne har i høj grad været motiveret for at deltage i undervisningen

Evalueringen viser, at 99 procent af deltagerne i høj grad eller nogen grad har været motiveret for at deltage i undervisningen.

Af bemærkninger fremgår det, at flere deltagere igennem længere tid har efterspurgt et kursus om servicelovens § 100, idet de opfatter lovområdet som komplekst. Deltagerne var således meget motiverede for at deltage i undervisningen, da dette kursus blev udbudt.

Deltagerne havde forberedt sig til undervisningen

84 procent af deltagerne havde forberedt de fremsendte cases til undervisningen og 88 procent af deltagerne vurderer, at de følte sig velforberedt til at deltage i undervisningen.

Af bemærkningerne fremgår, at det fremsendte materiale var med til at give et godt udgangspunkt for selve undervisningen, da deltagerne således var forberedt på emnet og cases.

Undervisningens form

88 procent af deltagerne har fundet undervisningens form meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. Af bemærkningerne fremhæver deltagerne blandt andet, at afveksling i undervisningens form var givtig.

Aktiv inddragelse i undervisningen er blevet modtaget positivt

60 procent af deltagerne har fundet den aktive inddragelse i undervisningen givtig, og 75 procent af deltagerne vurderer, at der var en fin balance mellem aktiv inddragelse og oplæg. Dialogen omkring forskellige problemstillinger bemærkes som særlig udbytterig.

85 procent af deltagerne har vurderet, at der i høj eller nogen grad var tid nok til dialog mellem de enkelte indslag.

Undervisningens indhold

89 procent af deltagerne har fundet undervisningens indhold meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. Flere bemærker, at der med fordel kunne have været lagt mere vægt på udmåling af hjælpen.

Deltagerne vurderer, at det faglige niveau for undervisningen har været tilfredsstillende

88 procent af deltagerne vurderer, at det faglige niveau for undervisningen i høj eller nogen grad har været tilfredsstillende. 78 procent af deltagerne vurderer, at de på baggrund af undervisningen i høj eller nogen grad har fået mere viden på området.

Udbytte af undervisningen

3 ud af 4 deltagere har fået styrket deres sagsbehandlingskompetencer

Samlet set har 3 ud af 4 deltagere i høj eller nogen grad fået styrket deres sagsbehandlingskompetencer inden for servicelovens § 100. 3 ud af 4 deltagere vurderer, at de i høj grad har fået konkrete redskaber med sig, til brug for den daglige sagsbehandling om servicelovens § 100.

I bemærkningerne henviser deltagerne til, at de konkrete redskaber blandt andet består af materialet fra undervisningen, som kan anvendes som opslagsværk, når sager om merudgifter skal behandles.

Deltagerne har fået størst udbytte af oplæg fra undervisere og gruppedrøftelser om cases

Samlet set vurderer deltagerne, at oplæggene fra underviserne har givet det største udbytte.

Det fremgår af bemærkningerne, at oplæggene fra underviserne i særlig grad bidrog til drøftelser af forskelligartede problemstillinger inden for servicelovens § 100. Disse drøftelser opstod på baggrund af dialog omkring principafgørelser og deltagernes praksiserfaringer.

Over halvdelen af deltagerne har ikke fået styrket deres faglige netværk ved undervisningen

64 procent har i mindre grad eller slet ikke fået styrket deres faglige netværk ved undervisningen. Af bemærkningerne fremgår det, at årsagen til at det faglige netværk i mindre grad eller slet ikke er blevet styrket, skyldes, at mange kommuner allerede indgår i faglige netværk om servicelovens § 100. Flere deltagere bemærker også, at de øvrige deltagere var en del af deres eksisterende netværksgrupper.

9.2 Resultater fra evalueringen

Efter hver gennemført undervisningsdag, blev der sendt et elektronisk evalueringsskema til deltagerne. 346 af de 434 deltagere, har besvaret evalueringsskemaet. Det giver en samlet svarprocent på 80.

Fordelt på de enkelte regioner går besvarelsesprocenten fra 66 til 98 procent, jf. tabel 2.1.

Tabel 9.1 Svarprocent fordelt på region

	Antal deltagere	Antal besvarelser	Svarprocent pr. region
Statsforvaltningen Nordjylland	70	46	66
Statsforvaltningen Midtjylland	82	69	84
Statsforvaltningen Syddanmark	81	79	98
Statsforvaltningen Sjælland	52	40	77
Statsforvaltningen Hovedstaden	149	112	75
I alt hele landet	434	346	80

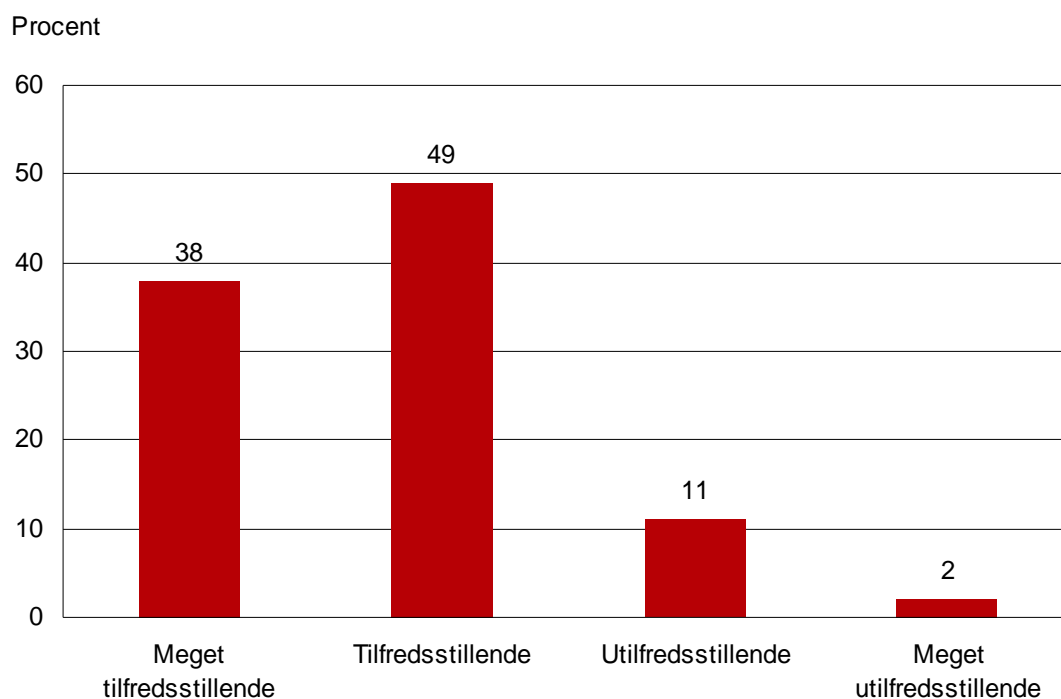
Udover at sagsbehandlerne var inviteret til undervisningen, var en mellemlider fra hver kommune også inviteret. Besvarelserne fordeler sig således på 305 sagsbehandlere (88 procent) og 41 mellemlidere (12 procent).

73 procent af deltagerne har over tre år erfaring med sagsbehandling, mens 27 procent har under tre års erfaring.

9.2.1 Deltagernes samlede vurdering af undervisningen

87 procent af alle deltagerne har fundet undervisningen meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. 13 procent har fundet undervisningen utilfredsstillende eller meget utilfredsstillende, jf. figur 2.1.

Figur 9.1 Hvordan vurderer du samlet set undervisningen?

Uddrag af bemærkninger fra de 87 procent af deltagerne, der var tilfredse med undervisningen

"Det var nogle meget kompetente undervisere. Godt at få sat ansigter på nævnet og specielt Ankestyrelsen."

"Det var meget givende, at underviserne var sammensat af medarbejdere fra både nævnet og Ankestyrelsen, samt at der var en fra departementet til stede. Det var virkelig interessant at høre deres forskellige diskussioner og enighed/uenighed omkring sagerne."

"Jeg var glad for, at nævnet, Ankestyrelsen og ministeriet var repræsenteret, og jeg var glad for, at de kunne svare på konkrete spørgsmål og problemstillinger."

"Jeg synes, at alle underviserne var velforberejdede og "klare i spyttet", hvilket har manglet ved tidligere kurser i § 100."

"Jeg ville ønske, at jeg havde været på dette kursus for halvandet år siden, da jeg fik opgaven vedr. § 100. Den viden jeg har kæmpet for at opnå, blev serveret på et sølvfad. Men jeg havde håbet på, at jeg også kunne gå hjem med udbytte omkring de komplekse sager. Måske I kunne udbyde en overbygning."

"Jeg kunne godt tænke mig, at denne form for undervisning blev holdt med jævne mellemrum, da lovgrundlag og praksis ændrer sig løbende. Altså et tilbagevendende tilbud."

Uddrag af bemærkninger fra de 13 procent af deltagerne, som har været utilfredse med undervisningen

"Det kommer jo an på, hvilke forventninger man havde til dagen. Jeg havde en forventning om, at jeg fik svar på nogle af de svære ting i lovgivningen – hvordan vi rent praktisk kan løse dem, men svaret er jo desværre, at den eneste måde man kan blive klogere på, er at læse principafgørelserne. Derfor vurderer jeg undervisningen utilfredsstillende."

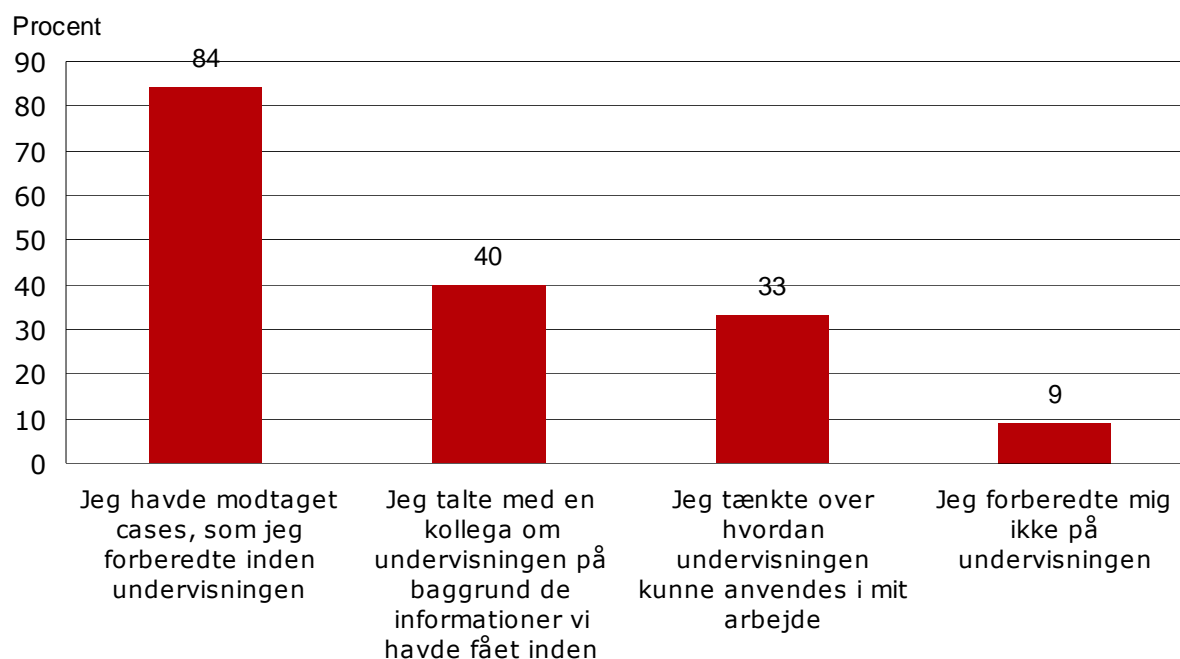
"Det var rigtig lang tid at bruge på noget, der ikke udviklede vores kompetencer. Der var meget snak og vurderinger, som ikke gav noget konkret redskab til hurtigt og effektivt at få en § 100 ansøgning igennem."

"Jeg synes, at det er ærgerligt at afsætte en hel dag, når niveauet for undervisningen så er sat for lavt."

9.2.2 Deltagerne forberedelse inden undervisningen

84 procent af deltagerne havde primært forberedt sig på de cases, som de havde modtaget inden undervisningen. 40 procent af deltagerne talte med en kollega om undervisningen på baggrund af de informationer der var fremsendt og 33 procent af deltagerne tænkte over, hvordan undervisningen kunne anvendes i arbejdet med sager om merudgifter. 9 procent af deltagerne havde ikke forberedt sig til undervisningen, jf. figur 9.2.

Figur 9.2 Hvordan forberedte du dig primært til undervisningen?

Note: Procenterne i figuren summer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere markeringer. Der er i gennemsnit angivet 1,6 markering

Uddrag af bemærkninger fra deltagere, der havde forberedt sig til undervisningen

"Vi var en lille § 100 gruppe, som tog spørgsmålene op på et fællesmøde. Vi drøftede specifikt hvad der var af størst interesse i forhold til det daglige arbejde, og om der var ting, vi skulle ændre i dagligdagen. Herudover forberedte vi os hver især."

"Synes det var yderst brugbart, at der var tvungen forberedelse. Det bevirkede større udnyttelse af undervisningsdagen."

Uddrag af bemærkninger fra de 9 procent af deltagerne, der ikke forberedte sig til undervisningen

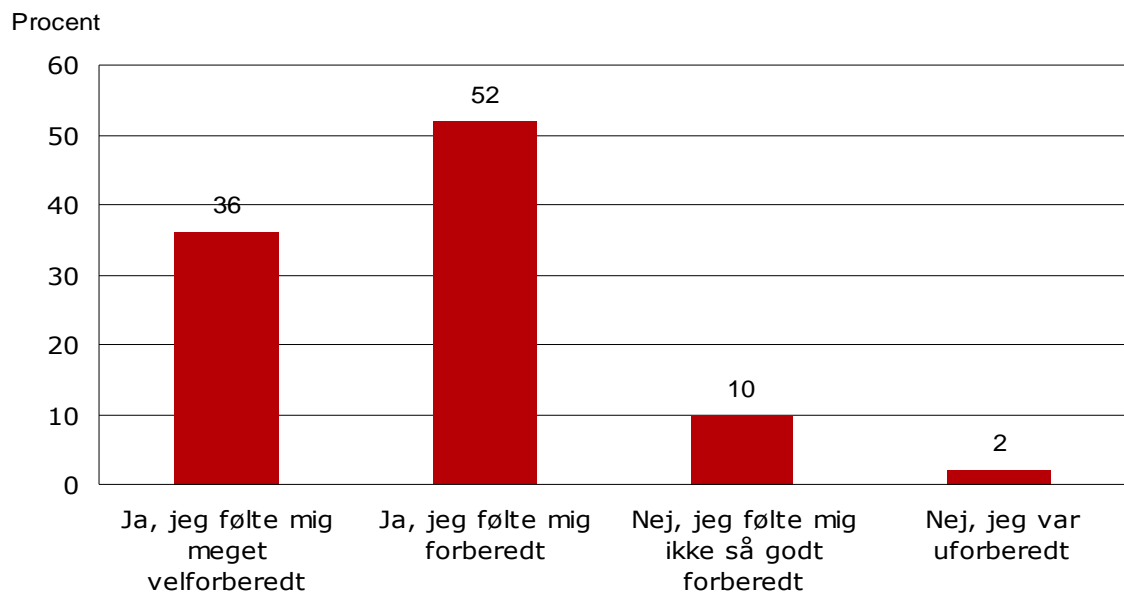
"Jeg synes, at mængden af det materiale der blev sendt ud inden undervisningen var for omfattende. Det var uklart, hvor meget af det, der var forventet, at man skulle læse. Jeg havde kun tid til at læse de medsendte cases."

"Kompendiet med lovstof og relevante principafgørelser blev fremsendt meget kort tid inden undervisningen, hvilket gjorde min forberedelse vanskelig."

"Havde svært ved at finde tid til at forberede mig, som jeg ellers havde ønsket."

88 procent af deltagerne følte sig enten forberedt eller meget velforberedt. 12 procent af deltagerne følte sig ikke så godt forberedt eller uforberedt, jf. figur 9.3.

Figur 9.3 Følte du dig forberedt til at deltage i undervisningen?

Bemærkninger fra deltagerne om hvorvidt de følte sig forberedt til undervisningen

"Ja, jeg følte mig særdeles velforberedt, men nok mest fordi jeg er rigtig godt hjemme i dette lovområde. Jeg synes, det var en rigtig god ide at sende materiale ud i forvejen."

"Dejligt at modtage materialet i så god tid (om end der var rigeligt af det). Det gav et godt afsæt til dagen, og jeg var tunet ind fra start."

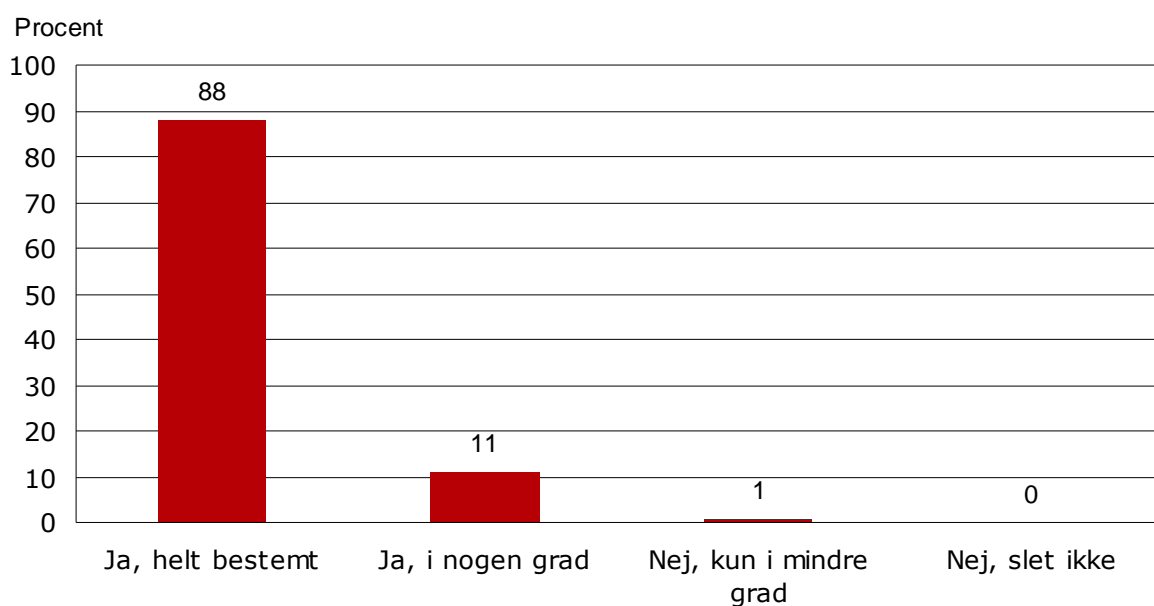
"Det højnede niveauet, at vi havde forberedelse. Det var rart, at der også var komplicerede cases. Man kunne endda have gjort mindre ud af de simple."

"Jeg er ganske ny på § 100 området, så det var lidt svært at vide, hvad jeg skulle være forberedt til."

"Godt materiale, - fyldestgørende, men omfattende og derfor vanskeligt at forberede. Simpelthen på grund af manglende tid, men godt som et materiale man kan vende tilbage til."

99 procent af deltagerne var helt bestemt eller i nogen grad motiveret for at deltage i undervisningen. 1 procent var i mindre grad motiveret for at deltage i undervisningen, jf. figur 9.4.

Figur 9.4 Var du motiveret for at deltage i undervisningen?

Bemærkninger fra motiverede deltagere

"Har de seneste år efterlyst undervisning i § 100 hos min leder, så jeg var topmotiveret for at blive klogere på paragraffen!"

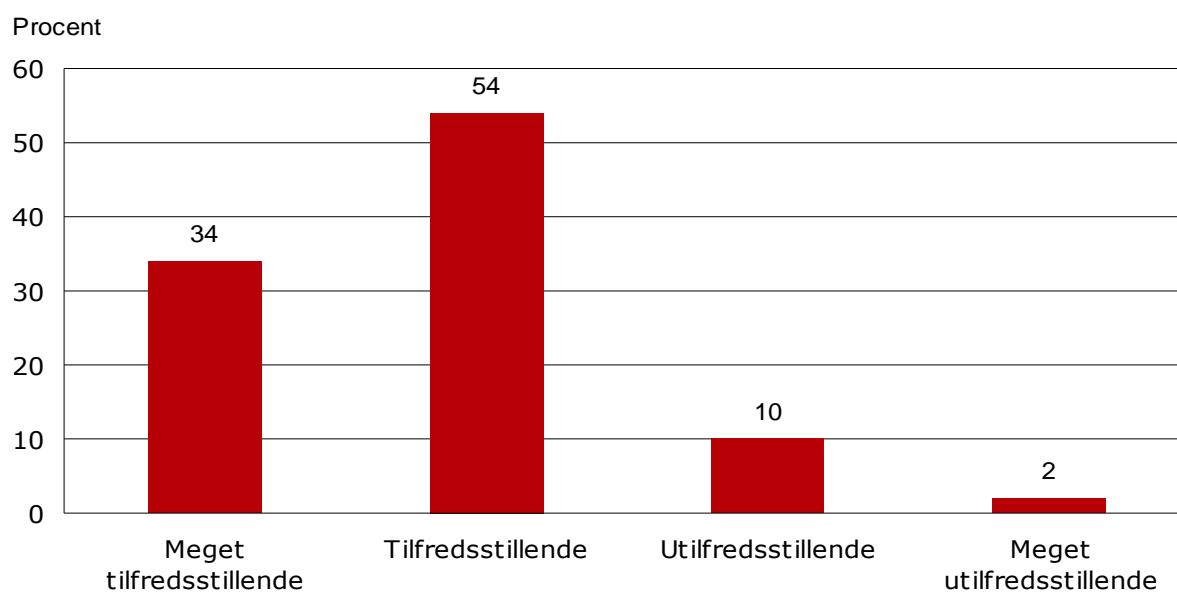
"Meget motiveret, da jeg netop havde fået § 100 som nyt arbejdsområde."

"Da jeg er nyuddannet og nyansat, var det meget aktuelt for mig."

9.2.3 Deltagernes vurdering af undervisningens form

88 procent af deltagerne har fundet undervisningens form meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. 12 procent af deltagerne har fundet undervisningen utilfredsstillende eller meget utilfredsstillende, jf. figur 9.5.

Figur 9.5 Hvordan vurderer du undervisningens form generelt?

Uddrag af bemærkninger fra de 88 procent af deltagerne der fandt undervisningens form tilfredsstillende

"Meget meget god form. Godt med gennemgang og eksempler fra praksis. Godt med den faglige/juridiske drøftelse kontra arbejdet fra praksis – meget lærerigt kursus."

"Der var en god afveksling mellem foredrag, spørgsmål og besvarelse af disse og case-arbejde og gruppearbejde på tværs! Formen på undervisningen var rigtig god."

"Alle undervisere havde en god måde at undervise på. Meget motiverede og forstående. Godt at have noget at arbejde videre med."

"Rigtig godt fordi både Statsforvaltningen og Ankestyrelsen var repræsenteret. Det gav en god helhed for os i kommunen og meget information angående afgørelser."

"Kompetente undervisere og god sammensætning i forhold til arbejdspladser."

"Meget praksisorienteret – fantastisk."

Uddrag af bemærkninger fra de 12 procent af deltagerne der fandt undervisningens form utilfredsstillende

"Havde brug for mere informationsundervisning end gruppearbejde, som der blev lagt op til. Havde brug for konkret lovfortolkning inden for hele § 100 området."

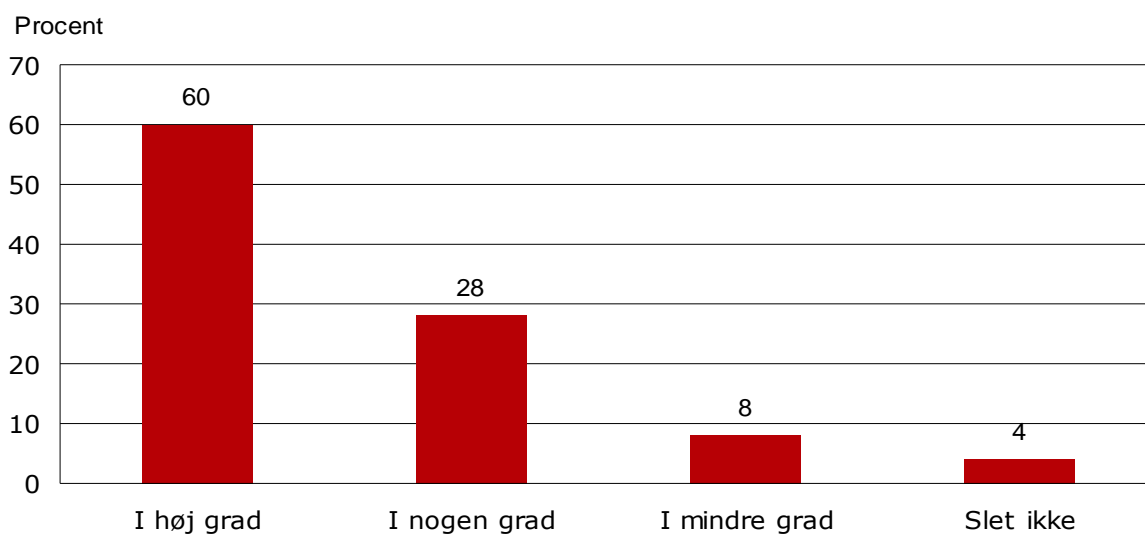
"For meget gruppearbejde. Hellere gode oplæg med erfaring fra sager som oplægsholdere kunne orientere om. Lidt mere praktisk fra den hverdag, hvor vi arbejder. Undervisningen var måske stilet til sagsbehandlere, som ikke har så meget erfaring i denne paragraf."

"Formiddagen var god – efter frokost manglende der styring på spørgsmål fra kursisterne og det betyder, at der fortsat resterer store områder, som vi ikke kom igennem."

"Undervisningen bar præg af manglende erfaring med at undervise. På den ene side starter man forfra med det elementære, men samtidig krydrede man det med ting, som nybegyndere ikke kunne følge med i. Kursusdeltagerne havde også meget varierede forudsætninger, hvilket gjorde slutresultatet forvirrende og mangelfuld for både de erfarne og de uerfarne. Gennemgang af selve loven var for tørt og noget vi selv kunne læse op på."

88 procent af deltagerne fandt det i høj eller nogen grad givtigt at blive aktivt inddraget i undervisningen. 12 procent af deltagerne fandt det i mindre grad eller slet ikke givtigt at blive aktivt inddraget i undervisningen, jf. figur 9.6.

Figur 9.6 Fandt du det givtigt at blive aktivt inddraget i undervisningen?

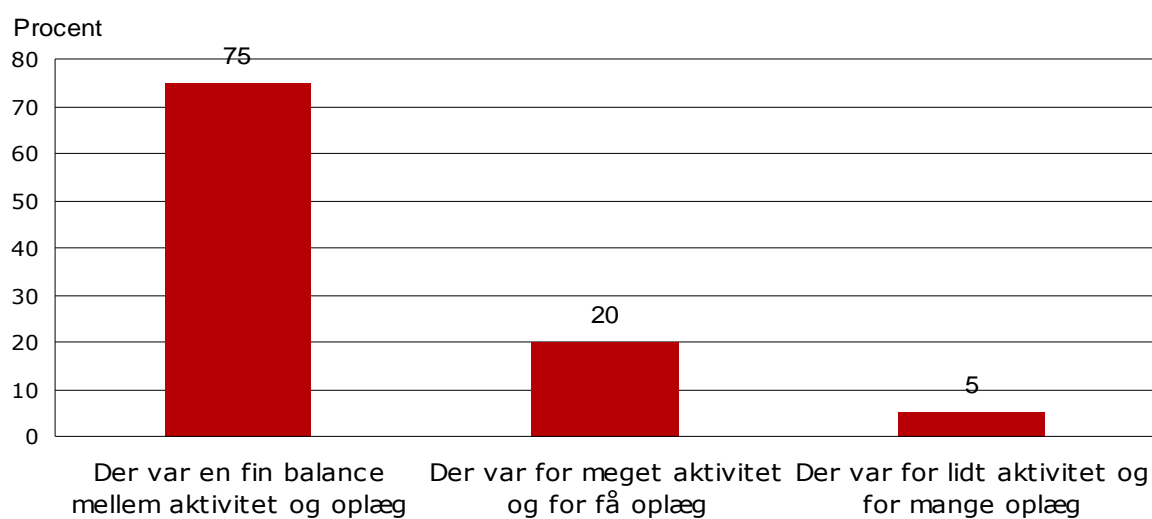
Uddrag af bemærkninger fra deltagerne om den aktive inddragelse i undervisningen

"Fint med "lege" hvor man selv skal tænke reglerne og sige dem i stedet for bare at lytte. Samtidig giver det diskussioner med de andre kursister, hvor man får vendt, hvad man mener."

"Jeg ville hellere have meget mere undervisning. Jeg kunne ikke bruge gruppearbejdet til noget som helst. Der var alt for meget gruppearbejde."

75 procent af deltagerne vurderer, at der var en fin balance mellem aktivitet og oplæg. 20 procent af deltagerne vurderer, at der var for meget aktivitet og for få oplæg, mens 2 procent af deltagerne vurderer, at der var for lidt aktivitet og for mange oplæg, jf. figur 9.7.

Figur 9.7 Hvordan vurderer du balancen mellem det at blive inddraget aktivt og sidde stille og lytte til oplæg?

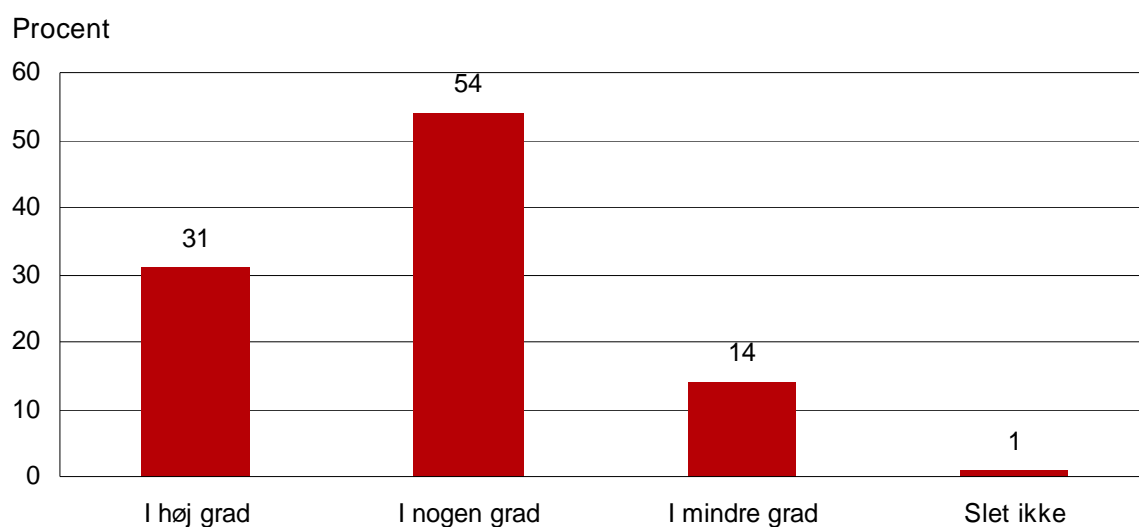
Uddrag af bemærkninger fra deltagerne om balancen mellem aktivitet og oplæg

”Der var tid til spørgsmål og rum til at gå i dybden. Rigtig godt.”

”Det var meget vekslende med oplæg og snakke med de øvrige ved bordet. Men reelt set var jeg nok mere interesseret i at høre oplægsholdernes mening om sagerne – det andet kan vi drøfte på erfa- møder.”

85 procent af deltagerne fandt, at der i høj eller nogen grad var afsat tid nok til dialog ved de enkelte indslag. 15 procent af deltagerne mener, at der i mindre grad eller slet ikke var afsat tid nok til dialog ved de enkelte indslag, jf. figur 9.8.

Figur 9.8 Var der generelt afsat tid nok til dialog ved de enkelte indslag?

Uddrag af bemærkninger fra deltagerne om muligheden for dialog ved de enkelte indslag

“Der var ikke tid nok til konkrete sagseksempler, da emnerne var yderst relevante i dagligdagen.”

“Det er et område, hvor der altid vil være mangel på tid, da mange af tingene er et skøn. Kunne ønske at kurset var over to dage. Det ville give bedre mulighed (tid) for at få et emne færdigbehandlet.”

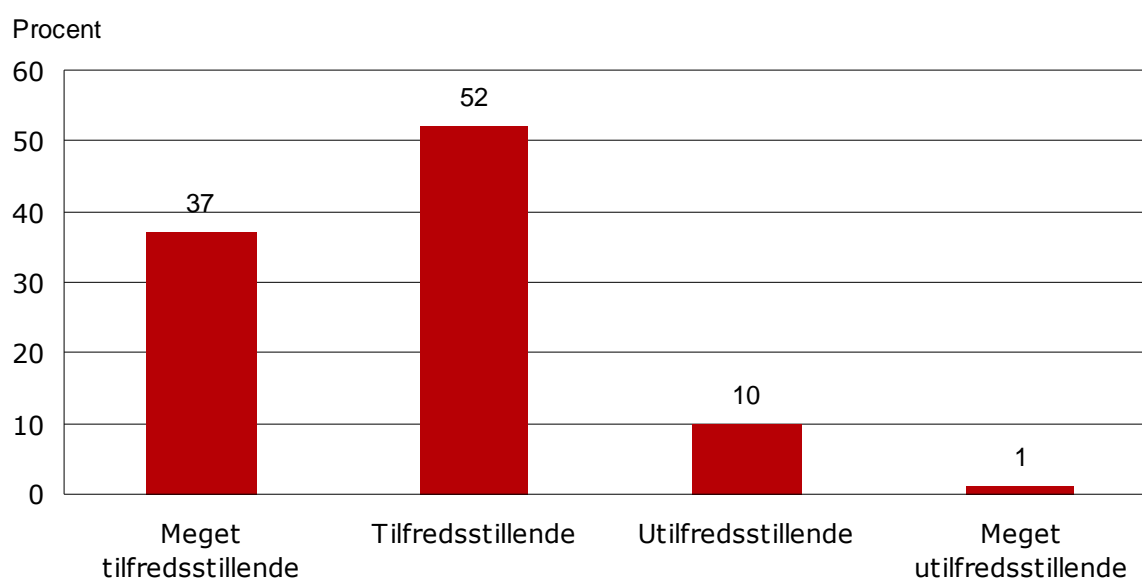
“Oplægsholderne var gode til at sikre sig, at der ikke var flere der havde spørgsmål inden de gik videre.”

“Det er altid svært at vurdere, hvor meget der er behov for, alt efter hvad deltagerne er optaget af. Min oplevelse var, at dialogen i høj grad blev prioriteret, men at der også blev taget højde for, at vi kom så meget som muligt igennem. Alt i alt er jeg tilfreds.”

9.2.4 Deltagernes vurdering af undervisningens indhold

89 procent af deltagerne vurderer undervisningens indhold til at være meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. 11 procent af deltagerne vurderer, at undervisningens indhold var utilfredsstillende eller meget utilfredsstillende, jf. figur 9.9.

Figur 9.9 Hvordan vurderer du undervisningens indhold generelt?

Uddrag af bemærkninger fra de 89 procent af deltagerne der fandt undervisningens indhold tilfredsstillende

"Det var dejligt at deltage i et kursus, hvor det blev lagt til grund, at deltagerne kendte lovgivningen og var forberedte."

"Det var rigtig givtigt, og jeg fik meget med hjem og arbejde videre med."

"Som grøn på området lærte jeg ufatteligt meget, dog var der også noget, hvor jeg kunne sige – juhu, det vidste jeg godt."

Uddrag af bemærkninger fra de 11 procent af deltagerne der fandt undervisningens indhold utilfredsstillende

"Indholdet ramte slet ikke målgruppens behov."

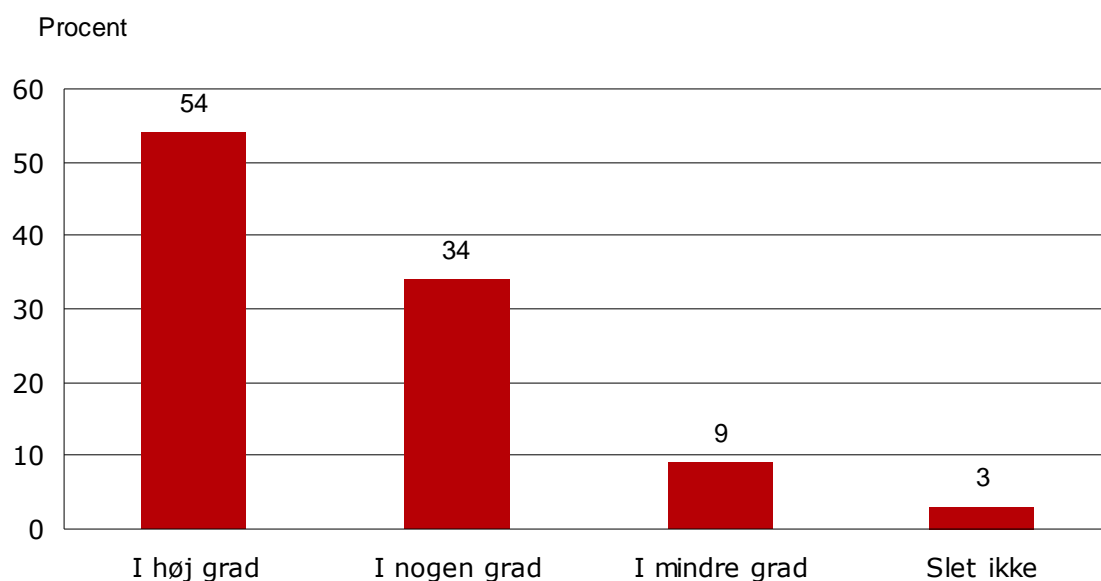
"Jeg havde troet, at det ville være noget andet, end det var. Mange ting var helt elementære og ikke noget, som vi ikke kunne have læst os til."

"Jeg havde håbet på at få aha- oplevelser, hvilket jeg ikke gjorde. Til gengæld blev jeg bekræftet i, at det vi gør, er rigtigt, hvilket i sig selv også er givtigt."

"Jeg fik desværre ikke noget nyt at vide til undervisningen. Føler stadig, at jeg mangler at få guld-kornene."

88 procent af deltagerne fandt i høj eller nogen grad det faglige niveau for undervisningen tilfredsstillende. 12 procent af deltagerne fandt i mindre grad eller slet ikke det faglige niveau for undervisningen tilfredsstillende, jf. figur 9.10.

Figur 9.10 Var det faglige niveau for undervisningen tilfredsstillende?

Uddrag af bemærkninger fra deltagerne om det faglige niveau for undervisningen

"Der var alt for store forskelle, så ingen udfordringer til dem med stor erfaring og ingen intro til dem uden erfaring."

"Der blev lagt ud med præsentation af § 100-målgruppen – den kender vi godt, vi vil vide mere."

"Det var både forståeligt og udfordrende. Lige tilpas fagligt niveau."

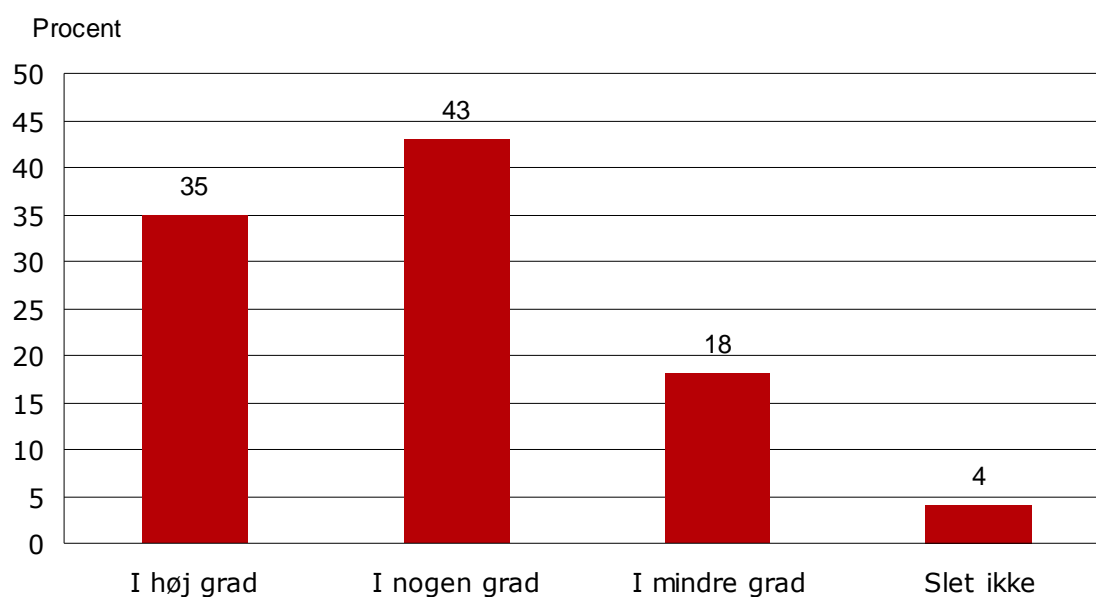
"Glædeligt overrasket over det høje niveau. Jeg tror det er første gang, at jeg har oplevet dette samspil mellem dagligdagens aktører (kommuner) og begge ankeinstanser."

"Rigtig god undervisning med meget kompetente personer. Meget lærerigt at høre personer fra Ankestyrelsen begrunde konkrete afgørelser med uddybende bemærkninger om hvad der vægtes, og er årsag til netop den afgørelse."

"Synes, at underviserne evnede at favne alle. Både de meget erfarne og os uden erfaring på området."

78 procent af deltagerne fandt, at indholdet i høj eller nogen grad gav dem mere viden på området. 22 procent af deltagerne fandt, at indholdet i mindre grad eller slet ikke gav dem mere viden på området, jf. figur 9.11.

Figur 9.11 Gav indholdet af dagen dig mere viden på området?

Bemærkninger fra deltagere om oplevelsen af mere viden

"Jeg blev meget skærpet på personkredsen, hvor meget der skal til, før man er omfattet af denne. Jeg blev meget opmærksom på retsregler og god sagsbehandling – og hvad man ikke skal gøre."

"Som ny på området var det en super god undervisningsdag. Jeg kunne tage så meget med hjem derfra."

"Måske ikke så meget ny viden, men mere sikkerhed på området."

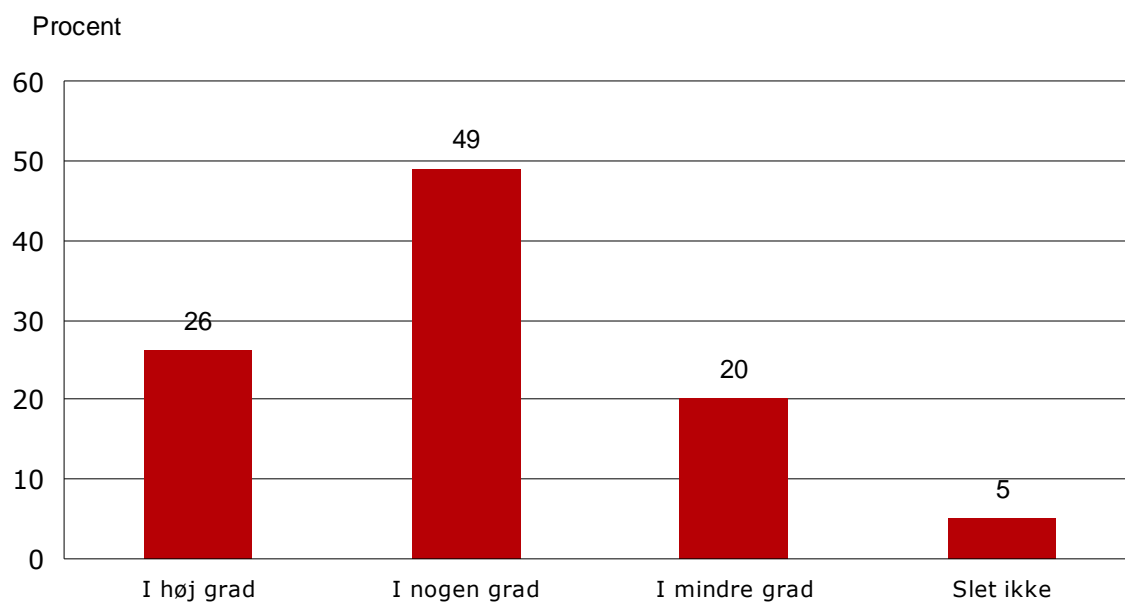
"Jeg kan ikke pege på konkret ny viden, jeg fik med, men det skyldes formentlig, at jeg gennem mange års erfaring, har fået et indgående kendskab til § 100."

"Jeg synes ikke, at jeg fik ny viden, men jeg fik inspiration til at ændre lidt på formuleringer i afgørelser."

9.2.5 Deltagernes vurdering af udbyttet fra undervisningen

75 procent af deltagerne fandt, at undervisningen i høj eller nogen grad havde været med til at styrke deres sagsbehandlingskompetencer inden for servicelovens § 100. 25 procent af deltagerne fandt, at undervisningen i mindre grad eller slet ikke havde været med til at styrke deres sagsbehandlingskompetencer inden for servicelovens § 100, jf. figur 9.12.

Figur 9.12 Har undervisningen generelt været med til at styrke dine sagsbehandlingskompetencer inden for servicelovens § 100?

Uddrag af bemærkninger fra de 75 procent af deltagerne der fik styrket deres sagsbehandlingskompetencer

"Jeg synes, jeg fik inspiration til mine afgørelser, så de bliver mere skarpe."

"Det er svært at sætte ord på helt konkret. Men jeg har skrevet nogle sætninger ned, som jeg vil kigge på, når jeg behandler en sag og forhåbentlig vil de sætte gang i nogle tanker, der vil gøre sagsbehandlingen lettere."

"Meget vidste jeg, men det var rart at bruge tid på at genopfriske og bevidstgøre det daglige arbejde med § 100 og intensionerne bag."

"Jeg er blevet gjort opmærksom på nogle områder, som jeg ikke havde tænkt på eller vidst noget om før undervisningen."

Uddrag af bemærkninger fra de 25 procent af deltagerne, der ikke har fået styrket deres sagsbehandlingskompetencer

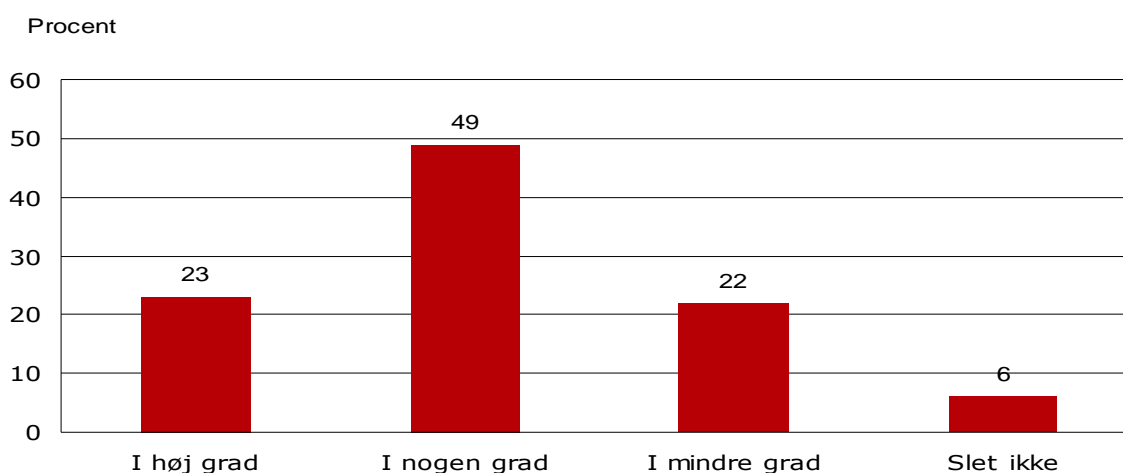
"Det var spild af min tid. Jeg havde brugt dagen bedre ved at læse op på praksis."

"I mindre grad end jeg havde håbet på."

"Jeg og mine kollegaer er helt afklaret omkring personkredsen, men havde ønsket svar på spørgsmål omkring det skønsmæssige ved udmålingen af hjælpen."

73 procent af deltagerne fik konkrete redskaber med hjem til den daglige sagsbehandling vedrørende sager om merudgifter til voksne. 27 procent af deltagerne vurderer, at de ikke fik konkrete redskaber med hjem fra undervisningen, jf. figur 9.13.

Figur 9.13 Fik du konkrete redskaber med hjem, som du kan bruge i din daglige sagsbehandling om servicelovens § 100?

Bemærkninger fra deltagere om konkrete redskaber til den daglige sagsbehandling om servicelovens § 100

"Jeg kunne godt have tænkt mig flere skabeloner på formuleringer, som man kunne bruge i det daglige samt arbejdsgangsbeskrivelser."

"Ja, blev meget mere skarp på § 100, men kunne godt bruge mere på det helt praktiske plan. Først aftaler man besøg, så samtale med borgeren, så indhenter man dokumentation osv. Vi har ingen "opskrift" /fast praksis her i afdelingen, så det er meget tilfældigt, hvordan den enkelte rådgiver vælger at gribe det an."

"Ja, især til vurderingen af personkredsen og til brevskrivning bagefter."

"Jeg oplever, at have fået øget viden om, hvad Ankestyrelsen vægter i sagerne (specielt i de komplekse sager). Jeg har desuden fået øget fokus på afklarende tiltag i forhold til ansøgningerne. Jeg har fået større viden, som jeg er sikker på kan bruges i hverdagen. Håber også på, at jeg har fået bedre formuleringer, der kan bruges i hverdagens arbejde."

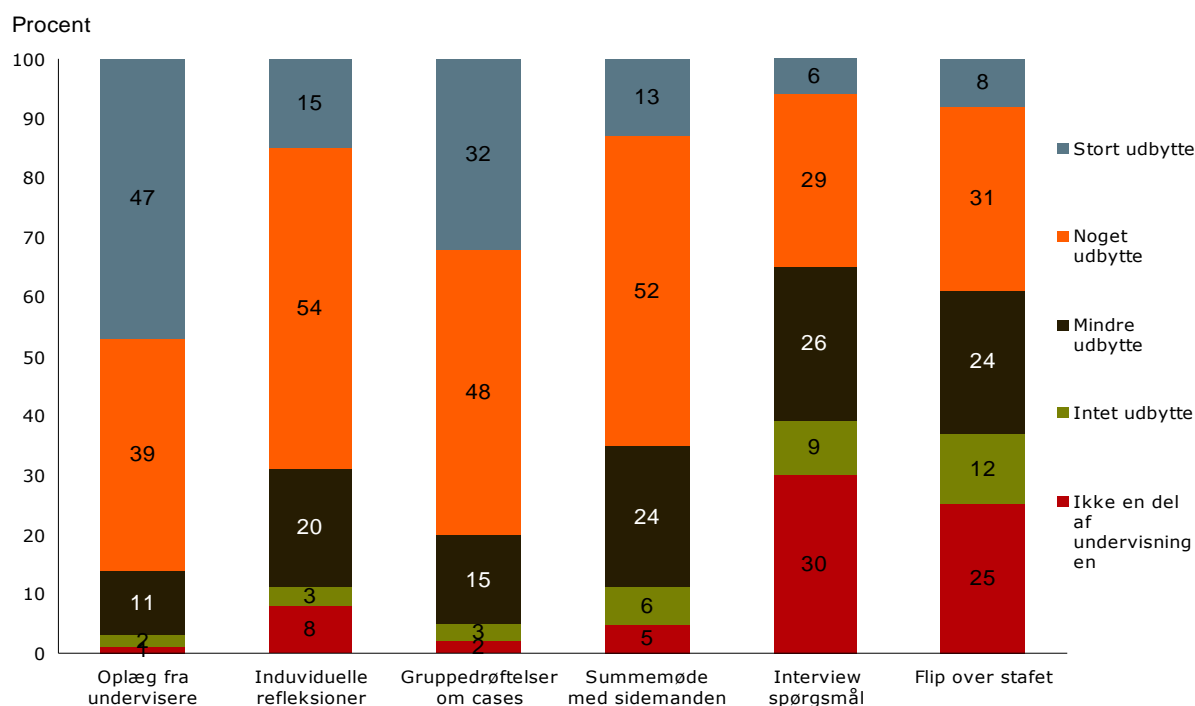
"Jeg vil bruge spørgsmålene, som var vedlagt casene som en tjekliste på, at jeg har husket det hele."

"Synes bestemt, at det udsendte materiale kan anvendes som et opslagsværk i min sagsbehandling."

Ved undervisningen blev en række forskellige læringsmetoder anvendt. I prioriteret rækkefølge har deltagerne vurderet, at have fået størst udbytte af:

- Oplæg fra underviserne (47 procent)
- Gruppedrøftelser om cases (32 procent)
- Individuelle refleksioner (15 procent)
- Summemøder med sidemanden (13 procent)
- Flip over stafet (8 procent)
- Interview spørgsmål (6 procent)

Figur 9.14 Hvilket udbytte fik du af følgende metoder ved undervisningen?

Bemærkninger fra deltagerne om udbyttet af metoderne ved undervisningen

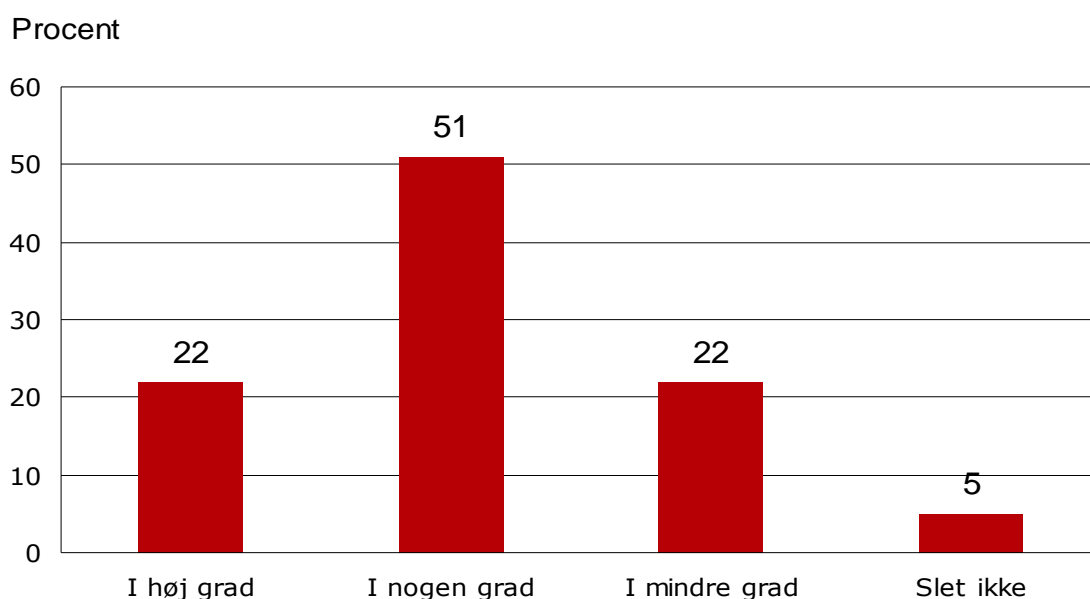
”Oplægget fra underviserne gav anledning til diskussion og dialog, hvilket var det mest givende.”

”Det var utroligt godt at drøfte de mange problemstillinger omkring de ansøgte udgifter i plenum samt at have kompetente personer til at give et billede af mulighederne.”

”Jeg synes, at flip-over og interviews var lidt for meget til højrebenet – men det tjener formentlig det ubevidste formål, at man får bøjet det ”åbenlyse svar” i neon, og derfor alligevel tager det med sig hjem på en god måde.”

73 procent af deltagere vurderer i høj eller nogen grad, at de øvrige deltagere var med til at styrke deres faglige kompetencer, mens 27 procent vurderer, at de øvrige deltagere i mindre grad eller slet ikke var med til at styrke deres sagsbehandlingskompetencer, jf. figur 9.15.

Figur 9.15 Var de øvrige deltagere med til at styrke dine faglige kompetencer?

Bemærkninger fra deltagerne om hvorvidt de øvrige deltagere styrkede de faglige kompetencer

"Vi sad kommunevis og derfor vant til at tale sammen om området."

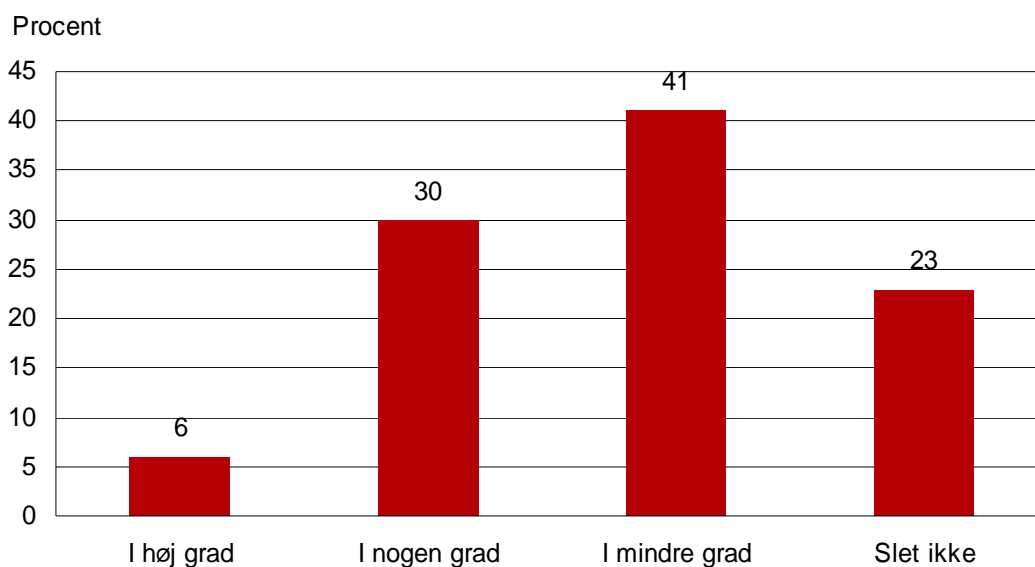
"Det kunne have været en fordel, hvis flere forskellige kommuner havde deltaget."

"Spørgsmålene fra de øvrige deltagere i plenum gav mest."

"Jeg synes, at der var et godt engagement hos de fleste, og jeg blev "klogere" af de spørgsmål og indlæg de øvrige deltagere kom med."

36 procent af deltagerne vurderer, at undervisningen i høj eller nogen grad har styrket deres faglige netværk. 64 procent vurderer, at undervisningen i mindre grad eller slet ikke har styrket deres faglige netværk, jf. figur 9.16.

Figur 9.16 Fik du styrket dit faglige netværk?

En stor del af deltagerne, fik ikke styrket deres faglige netværk. Ud fra bemærkninger ses, at de fleste vurderer dette, fordi de på forhold indgår i faglige netværk.

Bemærkninger fra deltagerne om hvorvidt de fik styrket deres faglige netværk

”Egentlig ikke, da jeg i forvejen er med i et større erfa-netværk.”

”Vi har i forvejen en god erfa-gruppe, så jeg har et stort fagligt netværk i forvejen.”

”I min kommune er vi med i en erfa-gruppe for SEL § 100, så jeg havde et rimeligt godt fagligt netværk forinden.”

”Vi har et godt tværkommunalt netværk til § 100 i forvejen.”

”Vi kender næsten alle hinanden – derfor ønske om mere spredning, så flere havde deltaget.”

”Var styrket i forvejen i form erfa møder.”

”Kommunen har et udmærket netværkssamarbejde, vi mødes jævnligt og det er meget udbytterigt, så den del gjorde vi ikke så meget ud af”

Bilag 10 Beskrivelse af forankringsmøder i de enkelte nævn

I det følgende fremgår de enkelte nævns bidrag til afrapportering af de enkelte forankringsmøder.

10.1 Det sociale nævn Nordjylland

10.1.1 Før mødet – invitation til opfølgingsmøde

Som aftalt på planlægningsmødet med kontaktpersonerne afholdt vi den 18. september 2012 et opfølgingsmøde med fagcheferne (eller deres stedfortrædere).

Vi havde inden mødet sendt en invitation til fagcheferne, hvori vi angav, at formålet med opfølgingsmødet var at drøfte, om undervisningen i merudgifter til voksne havde givet anledning til ændringer og/eller nye initiativer i forbindelse med kommunens sagsbehandling af sager om merudgifter til voksne, samt hvordan dette tænkes implementeret i kommunerne.

Vi bad fagcheferne (stedfortræderne) om hver især at forberede et kort oplæg herom til mødet, som skulle være udgangspunkt for videre gruppedrøftelser og drøftelser i plenum om initiativer og ændringer i sagsbehandlingen.

Til inspiration sendte vi følgende spørgsmål, som de kunne inddrage i overvejelserne:

- Hvilke områder og drøftelser i forbindelse med undervisningen om merudgifter til voksne fandt jeres sagsbehandlere mest udbytterige?
- Forventes der at blive iværksat nye initiativer for at optimere sagsbehandlingen i sager om merudgifter til voksne?
- Forventes der at blive iværksat ændringer i sagsbehandlingen på baggrund af undervisningen?
- Hvordan vil du sikre, at initiativer og ændringer fastholdes?
- Forventer du at tage initiativ til netværksdannelse med de andre kommuner på baggrund af undervisningsforløbet? Hvis du allerede deltager i netværk, forventer du, at netværket vil ændres/udvides til flere kommuner efter endt undervisning?

Derudover tilkendegav vi, at vi på mødet ville trække de emner frem, der havde givet anledning til særlige drøftelser i forbindelse med undervisningen.

For at få størst mulig erfaringsudveksling og dialog havde vi på forhånd inddelt deltagerne i grupper på tværs af kommunerne.

10.1.2 Under mødet

Vi havde følgende dagsordenen for opfølgingsmødet:

- Velkomst ved Det sociale nævn, Statsforvaltningen Nordjylland samt nævnets vurdering af undervisningens forløb, herunder hvilke emner der blev særligt drøftet i forbindelse med undervisningen
- Oplæg fra Ankestyrelsen om undervisningsforløbet på landsplan
- Oplæg fra fagcheferne
- Gruppedrøftelser
- Samlet opsamling og afslutning

Nævnets oplæg

På mødet gennemgik vi det faktiske forløb af formidlingsprojektet fra planlægningsmødet og frem til nu.

Vi redegjorde for vores opfattelse af undervisningsforløbet og fremhævede, at kommunerne:

- havde prioriteret projektet
- havde bidraget med mange gode og alsidige problemstillinger
- mødte velforberedte til undervisningen
- havde vist, at de har vilje og lyst til vidensdeling og læring

I forlængelse heraf bemærkede vi, at vi i undervisningen havde fastholdt fokus på personkredsvurderingen, selv om kommunerne måske havde mere fokus på beregningen af merudgiftsydelse. Dette skyldes, at vanskelighederne ved personkredsvurderingen var den primære årsag til, at formidlingsprojektet blev iværksat.

Derefter redegjorde vi for de 3 problemstillinger, der havde givet anledning til mange spørgsmål og særlig drøftelse på undervisningsdagene. Det drejede sig om:

- Vurderingen af personkredsen ved komplekse sygdomsbilleder.

Vi præciserede, at der ved vurderingen af, om personer med flere lidelser er omfattet af den personkreds, der kan få dækket merudgifter, skal foretages en samlet vurdering på baggrund af alle varige lidelser, der medfører en varig funktionsnedsættelse.

- Håndteringen af enkeltstående merudgifter.

Vi gengav her i korte træk det svar, som vi har modtaget fra Socialministeriet.

- Forhøjet husleje som følge af funktionsnedsættelsen.

Under dette punkt præciserede vi, at en borger kan få dækket en huslejeforhøjelse, når forhøjelsen skyldes den nedsatte funktionsevne, og det er nødvendigt at flytte på grund af funktionsnedsættelsen. Der er tale om en merudgift, hvis den pågældende betaler mere i husleje end jævnaldrende i samme livssituation. I den forbindelse drøftede vi, at

merudgiftens størrelse kan ændre sig i takt med, at sammenligningsgrundlaget ændrer sig.

Kommunernes oplæg

Kommunerne gav udtryk for tilfredshed med forløbet. De mindre erfarne sagsbehandlere havde fået rigtig meget ud af undervisningen. De mere erfarne sagsbehandlere var blevet bekræftet i, at de gør mange ting rigtige, og var blevet mere skarpe på en række områder. Endvidere tilkendegav kommunerne, at det var rart at høre, at også andre kommuner finder, at området er vanskeligt.

Flere af kommunerne overvejer fortsat, hvordan merudgiftssagerne bedst placeres organisatorisk. I nogle kommuner er der én eller få personer, der har alle merudgiftssagerne, mens de i andre kommuner er spredt ud på flere eller mange personer.

Flere kommuner nævnte, at de har retningslinjer på området, og enkelte kommuner nævnte, at de ville udarbejde sådanne.

Kommunerne gav udtryk for, at de er blevet mere opmærksomme på at vidensdele og drøfte sagerne på gruppemøder, og flere gav i den forbindelse udtryk for et ønske om mere dybdegående faglig sparring i erfa-grupperne, og at nævnet vil deltage i nogle erfa-gruppemøder. Endvidere ytrede kommunerne et ønske om få adgang til nævnets afgørelser i anonymiseret form.

10.1.3 Efter mødet

Efter opfølgingsmødet sender vi et referat herfra til deltagerne samt socialministeriets svar vedrørende enkeltstående merudgifter.

Som opfølgning på formidlingsprojektet har vi aftalt med kommunerne, at vi i starten af 2013 vil udarbejde en opgørelse over udfaldet af de klagesager, der indkommer i 2. halvår 2012. Vi vil lave både en samlet opgørelse for de nordjyske kommuner og en opgørelse fordelt på kommuner, således at den enkelte kommune har mulighed for at følge deres egen udvikling. Denne opgørelse vil vi sende til kommunerne i slutningen af 1. kvartal 2013. På baggrund af resultatet heraf vil vi vurdere, om der er behov for andre tiltag og i givet fald hvilke.

Derudover oplever vi, at der efter undervisningen er kommet flere henvendelser fra kommunerne med konkrete spørgsmål og ønsker om mere faglig sparring, hvilket også kan medvirke til, at fokus på området bevares. Af samme grund bidrager vi gerne med faglige oplæg og efterfølgende drøftelser på kommunernes erfa-gruppemøder om merudgifter, ligesom vi gør på andre sagsområder.

Vi er enige med kommunerne i, at offentliggørelse af anonymiserede nævnsafgørelser på alle sagsområder vil være af stor vejledningsværdi. Af ressourcemæssige årsager ser vi os dog ikke på nuværende tidspunkt i stand til at imødekomme ønsket herom.

10.2 Det sociale nævn Midtjylland

10.2.1 Før mødet

Formålet med mødet var at få samlet op på undervisningsdagene, herunder få svaret på eventuelle uafklarede spørgsmål samt drøftelse af, hvordan vi kommer videre i forhold til de problemstillinger og ideer, der var kommet frem efter undervisningsdagene.

Vi udsendte en invitation til fagcheferne i alle kommunerne, hvor der var vedlagt et program fra dagen og en bruttoliste over de emner, der var særlig fokus på eller gav anledning til diskussion i forbindelse med undervisningen. Vi opfordrede fagcheferne til at drøfte undervisningen med sagsbehandlerne, som havde deltaget, med henblik på at få deres input til udbyttet af undervisningen, herunder om det havde givet anledning til ideer/initiativer, ændringer eller særlige udfordringer ved den daglige sagsbehandling.

Vores formål med mødet var at få input til undervisningens form særlig med henblik på fremtidige projekter, men også at få gode ideer og initiativer og evt. problemer bragt frem til eventuel inspiration for de øvrige kommuner.

På baggrund af ovenstående var det for os vigtigt, at der deltog repræsentanter fra så mange kommuner som muligt, og da vi ved den fastsatte frist for tilmelding fortsat manglende svar fra en del kommuner rykkede vi de kommuner, som ikke havde tilmeldt sig. Det endte med repræsentanter fra 9 af de 19 kommuner i regionen.

10.2.2 Under mødet

Forankringsmødet startede med et kort oplæg, hvor der blev samlet op på fokuspunkter med udgangspunkt i den bruttoliste, som vi havde sendt ud forud for mødet, og konkrete spørgsmål fra deltagerne blev besvaret. Deltagerne fik udleveret den skriftlige præsentation af oplægget ved starten af mødet.

Fokuspunkterne var bl.a.:

- Funktionsevnetoden som sagsoplysningsredskab både til afklaring af personkreds og korrekt udmåling
- Opbygning af en god begrundelse og det skærpede begrundelseskrav
- Vurderingen af om der er en langvarig lidelse foretages ud fra lægefaglige oplysninger om, hvorvidt der er konkrete realistiske behandlingsmuligheder, som kan forventes at medføre en væsentlig bedring af funktionsnedsættelsen samt afgrænsningen i forhold til behandlingsmuligheder, som indebærer risiko for borgerens liv og førlighed.
- Helhedsvurderingen er en bred vurdering af den samlede situation i forhold til borgerens begrænsninger i forhold til almindelige aktiviteter

- Nødvendigheden af lægefaglige oplysninger i forbindelse med vurderingen af om sygdommen uden medicinsk behandling er akut livstruende eller medfører umiddelbar risiko for væsentlig nedsat funktionsevne
- De særlige vurderinger, når der er flere lidelser
- Sandsynliggørelse kontra dokumentation i forhold til udmåling, herunder borgerens pligt til at medvirke til oplysning af sagen.

Herefter var der et kort oplæg fra Ankestyrelsen vedr. resultaterne af deltagernes evalueringer på landsplan.

Det næste punkt i programmet var drøftelse af hvorledes sagsbehandlingen var organiseret i kommunerne og hvilke tiltag undervisningen havde givet anledning til med henblik på, at der bliver truffet korrekte afgørelser på området. Der blev taget udgangspunkt i nogle konkrete spørgsmål, som vi havde forberedt på forhånd og vi gennemgik deltagernes input i fællesskab.

De væsentligste punkter i drøftelsen var:

- Mange kommuner havde specialiseret sagsbehandlere, så et begrænset antal sagsbehandlere beskæftigede sig med området og derved opnåede en vis ekspertise
- Mange kommuner holdt afklarede møder om problemstillinger og konkrete sager mellem sagsbehandlere, tovholder, jurister mv. for sikre ensartet praksis og helhedsvurderingen
- Enkelte kommuner havde udarbejdet instruktioner for sagsgangen
- Alle de repræsenterede kommuner brugte samtaleskemaet til sikring af helhedsvurderingen
- Skabeloner kan bruges til at understøtte helhedsvurderingen, men skal altid justeres i forhold den konkrete sag
- Nogle kommuner havde justeret deres spørgsmål til læger efter undervisningen
- En enkelt kommune havde indkaldt nogle læger til et generelt møde med henblik på at smidiggøre samarbejdet, således at kommunen sikrer sig, at de får brugbare svar på de spørgsmål, som stilles til lægerne
- Nogle kommuner følger op på en skriftlig anmodning til en læge med et telefonopkald

Den generelle udmelding fra de repræsenterede kommuner var, at undervisningen ikke som sådan havde givet anledning til de store ændringer i sagsbehandlingen, men de havde justeret deres praksis og generelt fået en bredere forståelse og indsigt over området.

Vi sluttede mødet af med kommunernes ønsker til os. Den generelle tilbagemelding var et ønske om flere formidlingsprojekter på andre lovområder samt en bedre erfaringsopsamling på formidlingsprojektet fra ministeriers og politikernes side i forhold særlige problemstillinger på området, som undervisningsdagene havde bragt frem i lyset.

10.2.3 Efter mødet

Som opfølgning på forankringsmødet har vi udsendt referat fra mødet til alle kommuner, også de som ikke var repræsenteret på mødet, med henblik på alle kommuner kan finde inspiration i den måde, de andre kommuner har tilrettelagt sagsbehandlingen.

Vi har endvidere udsendt den skriftlige præsentation, som blev anvendt i forbindelse med mødet, så de har den elektronisk, hvis de ønsker at videreformidle det til sagsbehandlerne i kommunerne. Vi har endvidere efter mødet genfremsendt den skriftlige præsentation med noter fra undervisningsdagene og bruttolisten i et andet format, så kommunen af praktiske årsager har mulighed for at bruge materialet i deres dagligdag.

Ankestyrelsen laver en praksisundersøgelse som opfølgning og måling af undervisningens effekt, men derudover vil man i forhold til de konkrete klagesager, som vi træffer afgørelser i på området, kunne følge med i den almindelig ankestatistik, som offentliggøres på Ankestyrelsens hjemmeside.

10.3 Det sociale nævn Hovedstaden

10.3.1 Før opfølgningsmødet

Som en del af det samlede formidlingsprojekt om servicelovens § 100 skulle der efter undervisningsdagene holdes et opfølgningsmøde med de i kommunerne fagligt ansvarlige for servicelovens § 100.

Den 7. august 2012 orienterede Det Sociale Nævn pr. mail de kontaktpersoner kommunerne havde oplyst hertil om, at dette opfølgningsmøde ville blive afholdt den 5. september 2012 fra kl. 9.00 til kl. ca. 12.00 i Statsforvaltningen Hovedstadens lokaler.

Den 13. august 2012 udsendte vi invitation til og program for opfølgningsmødet. Vi udsendte samtidig en oversigt over, hvilke emner der dels gav særlige udfordringer, dels var særlig interesse for på undervisningsdagene. Oversigten var tænkt som inspiration til brug for videre drøftelser i kommunerne, ligesom den kan tjene som fastholdelse af væsentlige forhold i relation til behandling af ansøgninger om og opfølgninger i sager efter servicelovens § 100.

I invitationen anførtes det, at formålet med opfølgningsmødet var, dels at samle op på eventuelt løse ender fra undervisningsdagene, dels at tale om, hvordan viden om servicelovens § 100 – herunder nyindvunden viden herom – forankres og fastholdes i sagsbehandlerkredsen.

I programmet havde vi fremhævet – i tråd med at det primære tema for undervisningsdagene var personkreds efter servicelovens § 100 -, hvilke områder i relation hertil, vi fandt det væsentligt at sikre, at sagsbehandlerne blev fortrolige med. Gruppe- og plenumdrøftelserne skulle således dreje sig om forankring af, hvordan det

sikres, at sagsbehandlerne bliver fortrolige med grundbetingelserne for at være omfattet af personkredsen efter § 100, at foretage en helhedsvurdering i alle sager og ikke afgøre disse på baggrund af diagnose, at foretage en samlet vurdering af funktionsevnenedsættelsen, når der er flere varige lidelser, om vurderingen af funktionsevnenedsættelsen skal foretages med eller uden medicinsk behandling, at sikre et fyldestgørende og aktuelt oplysningsgrundlag – herunder relevante faglige og lægelige vurderinger i sager med psykiske og medicinske lidelser - og håndtering af sager om ændring eller ophør af bevilling.

Det anførtes endvidere, at der ville blive afholdt et møde for de fagligt ansvarlige i alle regionens kommuner, og at vi på mødet ville lægge op til mest mulig erfaringsudveksling og snak rundt om bordet.

Endelig anførtes det, at vi forudsatte, at mødedeltagerne havde drøftet de i programmet anførte emner med de sagsbehandlere, der havde deltaget i undervisningsdagene.

I programmet var der således lagt op til gruppe- og plenumdrøftelse af, hvad undervisningsdagene havde givet anledning til, om der var ændret arbejdsgange eller metoder, om der var taget andre initiativer, hvordan viden deles i kommunen, hvordan fastholdes og udvikles ny viden, er der netværk med andre kommuner, hvordan fungerer det, og hvis der ikke er netværk overvejes det så at etablere et sådant.

I programmet blev ligeledes annonceret at ankechef Annette Hummelshøj deltog i opfølgingsmødet med et kort oplæg om undervisningsforløbet på landsplan.

I opfølgingsmødet deltog 19 personer fra 16 kommuner. De deltagende kommuner var: Gentofte, Gladsaxe, Rudersdal, Albertslund, Helsingør, Glostrup, København, Herlev, Frederiksberg, Gribskov, Lyngby-Taarbæk, Bornholm, Ishøj, Allerød, Ballerup og Frederikssund. De øvrige kommuner i regionen havde enten meldt afbud eller ikke reageret på invitationen.

10.3.2 Under opfølgingsmødet

Mødet indledtes med morgenkaffe og brød, og deltagerne placerede sig efter eget valg ved de tre opstillede borde med seks-syv ved hver.

Selve opfølgingsmødet blev indledt med velkomst, baggrunden for og formålet med hele formidlingsprojektet og opfølgingsmødet som en vigtig del heraf, opsummering på undervisningsdagene – herunder med en uddybning af enkelte emner fra den udsendte oversigt over emner fra undervisningsdagene (grundbetingelserne for personkreds, personkreds når hjælpeforanstaltninger kompenserer for den nedsatte funktionsevne, vurdering med og uden medicin, hvad er en nødvendig merudgift, håndsregninger og det skærpede begrundelseskrav, når ændring eller ophør af bevilling) samt beskrivelse af forløbet af opfølgingsmødet – herunder vigtigheden af at kommunerne med henblik på

inspiration for hinanden, så detaljeret og håndgribeligt som muligt beskrev, hvordan viden forankres.

Herefter fortalte ankechef Annette Hummelshøj om resultatet på landsplan af evalueringen af undervisningsdagene, hvor omkring 430 sagsbehandlere havde deltaget. En stor del af deltagerne havde besvaret evalueringsskemaerne, og den overvejende del var positive i forhold til dels udbytte af undervisningen, dels den form undervisningen var gennemført i (oplæg, aktiv involvering m.v.).

De tre grupper drøftede herefter de i programmet stillede spørgsmål og nedskrev svarene på plancher, der efterfølgende blev fremlagt og uddybet i plenum.

Da der ikke blev tilkendegivet uenighed i, hvad der skulle fastholdes fra undervisningsdagene, blev størstedelen af tiden i plenum brugt på erfaringsudveksling og drøftelse af, hvordan viden i den enkelte kommune forankredes.

En enkelt kommune tilkendegav, at den efter undervisningen havde ændret arbejdsgang i forhold til vurdering af ansøgers tilstand med eller uden medicin, idet behandlende læge fremover i alle tilfælde ville blive spurgt om betydningen af ordineret medicin.

Kommunerne forankrer på følgende måder – anført som det grupperne havde nedskrevet på plancher og suppleret med vores opklarende bemærkninger i forbindelse med plenumdrøftelsen:

Gruppe 1

- Sager drøftes på gruppemøder
- Få sagsbehandlere på sagstypen (specialisering)
- Afgørelsen sendes ud til orientering og drøftelse inden den sendes til borgeren
- Gennemgang og drøftelse af afgørelser fra Ankestyrelsen og nævnet
- Sagsbehandlere på kursus
- Materialesamlinger og mapper med afgørelser
- Funktionsevnetoden anvendes i løbende dialog med borgeren
- Lægeoplysninger indhentes efter behov, der er et stort forbrug af lægekonsulenter
- Problemstilling: Borgerens udtalelse kontra lægefaglige udtalelse

Udmålingsdelen volder store problemer og der er stort behov for afgørelser i praksis
Vejledende retningslinjer f.eks. vedrørende antal gange, man kan få pudset vinduer, pris for vask, omfang af fritidskørsel

En model (det at bestemmelsen omhandler nødvendige merudgifter) som ofte skaber konflikter mellem borger og sagsbehandler, fordi sagsbehandleren skal tage stilling til, hvad der er normalt

Gruppe 2

- Undervisning

- Sparring
- Standarder – både standardformuleringer/paradigmer og standardydelse
- Arbejdsgangsbeskrivelser
- Specialisering

Gruppe 3

- Ledelseskontrol
- Retningslinjer vedrørende praksis
- Gennemgang af praksisundersøgelser
- Et par sagsbehandlere på området med henblik på sparring/teammøder og ensartet praksis
- Oplæring ved føl-ordning
- Gennemgang af Ankestyrelsens afgørelser i teamet med henblik på forståelse og implementering
- Overvejelse om organisationsform – spredning af sager osv.
- Opfølgning – dokumentationskrav og sandsynliggørelse

Vi opsamlede herudover følgende tilkendegivelser:

- Efterspørgsel efter vejledning om, hvad der er ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger, nødvendige merudgifter m.v.
- Hvordan ser nævnet på sygeplejefaglige udtalelser indhentet af kommunerne?
- En enkelt kommune havde med stort udbytte haft møde med praktiserende læger i kommunen med henblik på at forklare, hvorfor kommunen spørger som den gør, når der indhentes lægelige oplysninger – bl.a. for at afklare medicins betydning for en ansøger
- Der gennemføres i enkelte kommuner interne kvalitetsmålinger
- Stort ønske om adgang til alle/flere nævnsafgørelser
- Nemmere adgang til vejledning i nævnet (uden om vagttelefon) – det aftaltes, at deltagerne mailadresser blev uddelt til sagsbehandlere i nævnet – og at deltagerne omvendt kan maile til sagsbehandlere i nævnet

10.3.3 Efter opfølgingsmødet

Efter mødet udsendte nævnet de renskrevne plancher til mødedeltagerne – samt til en enkelt ikke deltagende kommune, der havde anmodet herom.

Dialogen med de fagligt ansvarlige bliver formentlig nemmere fremover, jf. ovenfor.

Dette vil forhåbentlig bidrage til en yderligere dialog, som kan være med til at understøtte kommunernes forankring af det på undervisningsdagene lærte – også selv om udskiftningen af sagsbehandlere på området er forholdsvis stor i kommunerne.

10.4 Det sociale nævn Syddanmark

10.4.1 Før mødet

28. juni 2012: Udsendt invitation til fagchefmødet til den 22. august 2012 i Odense og den 23. august 2012 i Ribe. Vi medsendte program og en bruttoliste over de emner, som vi mente deltagerne var særlig optaget af i undervisningsforløbet i relation til servicelovens § 100.

7. august 2012: Vi sendte en lille reminder til kommunerne, hvor vi bad om en tilbagemelding uanset om de kunne deltage eller ikke. Efter udløb af tilmeldingsfristen den 10. august 2012 havde vi kun fået 4 tilmeldinger til mødet i Odense og 6 tilmeldinger til mødet i Ribe.

14. august 2012: Vi besluttede på grund af for få tilmeldinger og efter aftale med Ankestyrelsen at aflyse de oprindeligt planlagte møder og indkaldte i stedet for til et fællesmøde den 6. september 2012 i Fredericia.

Undervisningsdagen var således den 6. september 2012. Der var tilmeldt 12 deltagere fra 8 kommuner.

Forberedelse af os selv

Efter en gennemgang af undervisningsforløbet og bruttolisten over emner, udvalgte vi særlige emner, som vi ville gennemgå til undervisningen som en opsummering af undervisningsforløbet.

Vi har tillige afholdt et særskilt møde med Odense Kommune, idet Odense Kommune under undervisningen havde forholdsvis mange spørgsmål, og idet vi fornemmede, at de ønskede yderligere uddybning af bestemte temaer.

Vi læste op på materialet i forbindelse med undervisningen med en opfølgning af de nyeste principafgørelser fra Ankestyrelsen.

10.4.2 Under mødet

Dagsorden for mødet i tidsrummet fra kl. 9.30 – 12.00

1. Velkomst
2. Opsummering af de tre undervisningsdage og opsamling af eventuelle løse ender ved Bent Juhl Nielsen og Freddy Andresen
3. Kort oplæg om undervisningsforløbet på landsplan ved ankechef Anette Hummelshøj
4. Kort oplæg om videndeling og videndelingskultur ved kontorchef Hannah Brandt
5. Drøftelse i grupper og i plenum med følgende punkter:
 - Hvilke drøftelser har undervisningsdagene givet anledning til i kommunen?

- Har man ændret arbejdsgange eller metoder?
 - Har man taget andre initiativer?
 - Hvordan deles viden i kommunen? Hvordan fastholder og udvikler man ny viden?
 - Er man i netværk med andre kommuner? Hvordan fungerer dette?
 - Hvis man ikke er i netværk, har man gjort sig overvejelser om at etablere netværk?
6. Inputs om undervisningsforløbet med følgende punkter:
- Hvad var udbyttet af undervisningsdagene?
 - Hvad fungerede godt og mindre godt?
 - Har I ønsker til Det Sociale Nævn eller Ankestyrelsen i forhold til jeres videre arbejde med § 100?

Mødet

Deltagerantallet endte med 9 fra 6 kommuner, hvoraf de fleste havde deltaget i undervisningsforløbet.

Vi havde et udmærket undervisningslokale i Fredericia med gode faciliteter.

Vi havde udvalgt følgende punkter i forbindelse med opsummering af undervisningsforløbet:

- Hvornår er en lidelse langvarig?
- Vurdering ved flere lidelser.
- Kan man stille krav om behandling?
- Vurdering af personkreds med og uden medicin.
- Dækning af transportudgifter i handicapbil.
- Omfanget af ikke formålsbestemt kørsel.

Der var en god diskussion i forhold til emnerne og mange af deltagerne bidrog med erfaringer fra praksis.

Oplægget fra Anette Hummelshøj fra Ankestyrelsen var en gennemgang af de generelle evalueringer fra undervisningsdeltagerne i forløbet, som fortrinsvis var positive.

Oplæg fra Hannah Brandt fra Det Sociale Nævn var om videndeling og videndelingskultur. Formålet var at få sat undervisningsforløbet i perspektiv og få løftet diskussionen om hvordan viden forankres og bevares i en organisation.

Hannah Brandt orienterede herunder om, hvordan Det Sociale Nævn har organiseret sig med vidensdeling.

Vi oplevede en god stemning blandt deltagerne. Diskussionen var generelt livlig, men præget af det lave deltagerantal.

En kommune gav udtryk for, at de havde ændret arbejdsgangen i forbindelse med undervisningsforløbet og indført mini-teammøder ved afklaring af personkreds ved

merudgifter. Flere kommuner gav udtryk for at have megen glæde af at følge VUM (Voksenudredningsmetoden) som redskab i afklaringen af sagen.

Indtrykket var, at mange kommuner allerede var i netværk med andre kommuner, men Det Sociale Nævn ville stå til rådighed, hvis der var ønsker om koordinering fra kommuner der ikke var i netværk. Der blev etableret yderligere netværk under mødet.

Der var inputs om ønsker for kommende undervisning, herunder et ønske om undervisning i udmålingsdelen ved merudgifter og området merudgifter for børn og unge, samt tabt arbejdsfortjeneste.

10.4.3 Efter mødet

Der blev udsendt en e-mail liste til deltagerne.

Vi anser hermed projektet for afsluttet.

Vi vil i overensstemmelse med vores retningslinjer for vejledning for kommunerne, reagere positivt på henvendelser fra kommuner, som går sammen om at ønske yderligere vejledning på området.

10.5 Det sociale nævn Sjælland

10.5.1 Før opfølgingsmødet

Som en del af det samlede formidlingsprojekt skulle der efter undervisningsdagene holdes et opfølgingsmøde med de i kommunerne fagligt ansvarlige for servicelovens § 100.

Den 27. juni 2012 inviterede Det Sociale Nævn pr. mail til opfølgingsmøde vedrørende § 100 til afholdelse den 13. september 2012 i Statsforvaltningen Sjællands lokaler i Nykøbing Falster.

Invitationen med program blev sendt til de kontaktpersoner kommunerne havde oplyst hertil om, og der blev samtidig sendt en oversigt over, hvilke emner der særligt var i fokus på de afholdte undervisningsdage, som der ville blive taget udgangspunkt i ved opfølgingsmødet og drøftelsen af kommuners muligheder for at få implementeret den nødvendige viden om servicelovens § 100.

I invitationen anførtes det, at formålet med opfølgingsmødet var, at samle op på, hvordan viden om servicelovens § 100, herunder ny viden – fastholdes og forankres i kommunen samt hvilke konkrete tiltag, kommunen har iværksat for at sikre dette.

I programmet havde vi fremhævet, at hovedvægten af undervisningen ville omhandle afgrænsningen af personkredsen i servicelovens § 100 og at baggrunden for formidlingsprojektet var den af Ankestyrelsen i 2010 offentliggjorte praksisundersøgelse vedrørende servicelovens § 100. Denne viste, at kommunerne har godt styr på sagsbehandlingen, når det drejer sig om de relativt lette sager mens der viste sig større vanskeligheder med at behandle de mere komplekse sager, f.eks. sager vedrørende borgere med flere lidelser eller borgere med psykiske lidelser.

Vi havde endvidere henvist til, at der er en række grundlæggende principper og intentioner bag de lovbestemmelser, der regulerer servicelovens § 100 og at det var vores ambition med undervisningen, at kommunerne ville opnå en større forståelse for disse principper og intentioner, som de efterfølgende kunne bruge i deres daglige sagsbehandling.

Vi havde endvidere anført, at der ville blive afholdt et efterfølgende møde for de fagligt ansvarlige i alle regionens kommuner for at støtte processen med at få forankret undervisningen i den daglige sagsbehandling.

I opfølgingsmødet deltog 7 personer fra 6 kommuner. De deltagende kommuner var Greve, Stevns, Solrød, Lejre, Roskilde og Sorø. De øvrige kommuner havde enten meldt afbud eller ikke besvaret invitationen.

10.5.2 Under opfølgingsmødet

Mødet indledtes med morgenkaffe og brød. Som følge af det meget lille antal fremmødte (6 kommuner) ændrede vi det oprindeligt udmeldte om opdeling i grupper.

Selve mødet blev indledt med velkomst fra direktøren. Herefter gennemgik ankechef Annette Hummelshøj resultatet på landsplan af evalueringen af undervisningsdagene, hvor omkring 430 sagsbehandlere havde deltaget. En stor del af deltagerne havde udfyldt evalueringsskemaerne, og den overvejende del var positive på landsplan i forhold til udbytte af undervisningen samt den form undervisningen blev gennemført i. Hun beskrev dog, at tilfredshedsresultatet vedrørende den gennemførte undervisning i Statsforvaltningen Sjælland var lavere end i resten af landet. Den mindre tilfredshed gik både på at undervisningsmaterialet var modtaget for sent til, at den nødvendige forberedelse kunne nås, på selve undervisningsformen, placering af undervisningslokale samt lydforhold i lokalet, for stram overholdelse af tidsplan m.v. Endelig var der også mindre tilfredshed i forhold til selve udbyttet af undervisningen, hvor et mindre antal havde syntes, at de fik noget nyt med hjem i forhold til forståelsen af § 100.

Fra kommunernes side blev der endvidere på selve mødet udtrykt stor utilfredshed med gennemgangen af udmålingsdelen på undervisningsdagen, som er det, som volder kommunerne store kvaler i hverdagen, men som de ikke fandt, blev ordentligt besvaret eller blev besvaret for generelt.

Herefter blev de spørgsmål gennemgået i plenum, som på forhånd var blevet udmeldt i invitationen af 27. juni 2012:

- Hvordan kan det sikres, at sagsbehandlerne bliver fortrolige med betingelserne for at være omfattet af personkredsen?
- Hvordan kan det sikres, at sagsbehandlerne får foretaget en helhedsvurdering i alle sager og ikke afgør sagerne på baggrund af diagnose?
- Hvordan kan det sikres at sagsbehandlerne bliver fortrolige med en samlet vurdering af funktionsevnenedsættelsen når der er flere varige lidelser?
- Hvordan kan det sikres, at sagsbehandlerne bliver fortrolige med om vurderingen af funktionsnedsættelsen skal foretages med eller uden den medicinske behandling?
- Hvordan sikres et fyldestgørende og aktuelt oplysningsgrundlag – herunder relevante faglige og lægelige vurderinger i sager med psykiske eller medicinske lidelser?
- Hvordan sikres en større forståelse hos sagsbehandlerne for en ændring eller ophør af en bevilling?

Kommunerne oplyste på opfølgingsmødet, at de forankrer ny viden på følgende måder:

- Sager drøftes på gruppemøder

- Få sagsbehandlere på § 100 (specialisering)
- Gennemgang og drøftelse af principafgørelser fra Ankestyrelsen og afgørelser fra nævnet
- Vejledningsblade om personkredsen og udmålingen
- Vejledningsblade opdateres når afgørelser retur fra nævnet eller Ankestyrelsen
- Materialesamlinger og mapper med afgørelser
- Funktionsevne metoden anvendes i løbende dialog med borgeren og ved hjemmebesøg
- Lægeoplysninger indhentes efter behov og drøftes i tvivlstilfælde med lægekonsulent
- Standardbreve med mulighed for individuel tilretning
- Erfaringsmøder med andre kommuner hver 3. måned og løbende kontakt til andre kommuner i løbet af året, hvor § 100 sager drøftes
- Samlet helhedsvurdering, det vil sige samlet hjemmebesøg fra flere af kommunens afdelinger på en gang, når der er behov for det
- Lagt afgørelseskompetencen til et team
- Samarbejde med kommunens andre afdelinger for eksempel hjemmepleje og afdeling der bevilger fleksjob
- Ledelsestilsyn, da der er stor fokus på § 100 sager fra revisionens side.

10.5.3 Tiden efter opfølgingsmødet

Det blev på mødet tilkendegivet fra nævnets side, at kommunerne naturligvis altid er velkomne til at tage kontakt til nævnet med vejledningsspørgsmål eller få en uddybende begrundelse for en nævnsafgørelse, hvis der er behov for det.

Bilag 11 Samtlige resultater fra evalueringen af forankringsmøderne

Indledningsvist er resultaterne fra evalueringen sammenfattet, herefter følger samtlige resultater fra evalueringen, som er fremstillet ved kommenterede figurer og bemærkninger fra deltagerne.

Der har været inviteret en kommunal mellemlider fra hver af de 98 kommuner til forankringsmøderne. Der har deltaget i alt 57 personer på landsplan og 48 personer har besvaret evalueringen. Det giver en samlet svarprocent på 84.

Evalueringens temaer er:

- Samlet vurdering af møderne
- Forberedelse til møderne
- Mødernes form
- Mødernes udbytte

11.1 Sammenfatning af resultater

Deltagernes samlede vurdering af møderne

Stor tilfredshed med møderne

Der er samlet set tale om en positiv evaluering af forankringsmøderne, som er afholdt efter undervisningsforløbene. 96 procent af alle deltagere fandt samlet set mødet meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. Af bemærkningerne fremhæver deltagerne, at sådanne møder er med til at styrke samarbejdet til nævnene.

Forberedelse til møderne

Deltagerne havde forberedt sig til møderne

Evalueringen viser, at stort set alle deltagere havde drøftet udbytte og udfordringer fra undervisningen samt ændringer af mulige initiativer med sagsbehandlerne hjemme i deres kommune inden forankringsmødet. 98 procent af deltagere tilkendegiver i evalueringen, at de helt bestemt eller i nogen grad har været motiveret for at deltage i forankringsmødet.

Mødernes form

God afveksling mellem oplæg og drøftelser

98 procent af deltagerne har fundet mødernes form meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. Af bemærkningerne fremhæver deltagerne blandt andet, at der var en fin afveksling mellem oplæg og gruppedrøftelser, samt at muligheden for diskussion var til stede.

Udbytte af undervisningen

Tre ud af fire deltagere har fået styrket deres forslag og ideer til forankring af undervisningen

Samlet set har tre ud af fire deltagere i høj eller nogen grad fået styrket deres forslag og ideer til forankring ved deltagelse i forankringsmødet. I bemærkningerne henviser deltagerne til, at de fik gode ideer med hjem fra mødet og henviser i øvrigt til konkrete initiativer de vil iværksætte i kommunen.

Halvdelen af deltagerne har ikke fået styrket deres faglige netværk ved mødet

Som ved evalueringen af undervisningen viser denne evaluering også, at deltagerne kun i mindre grad har fået styrket deres faglige netværk. Årsagen findes i, at mange kommuner allerede indgår i faglige netværk om serviceloves § 100.

11.2 Resultater fra forankringsmøderne

Efter hver afholdt forankringsmøde, blev der afsendt et evalueringsskema til deltagerne. 48 af de 57 deltagere har besvaret evalueringsskemaet. Det giver en samlet svarprocent på 84.

Fordelt på de enkelte regioner går besvarelsesprocenten fra 67 til 100 procent. jf. tabel. 1.

Tabel 11.1 Svarprocent fordelt på region

	Antal deltagere	Antal besvarelser	Svarprocent pr. region
Statsforvaltningen Nordjylland	12	9	67
Statsforvaltningen Midtjylland	10	8	80
Statsforvaltningen Syddanmark	9	9	100
Statsforvaltningen Sjælland	7	7	100
Statsforvaltningen Hovedstaden	19	17	88
I alt hele landet	57	50	84

Af besvarelsene fremgår, at 23 af deltagerne er sagsbehandlere, 21 er mellemledere og 3 er chefer, jf. tabel 2.

Tabel 11.2 Deltagernes jobfunktioner

Sagsbehandlere	23	47
Mellemleder	23	47
chef	3	6
I alt	50	100

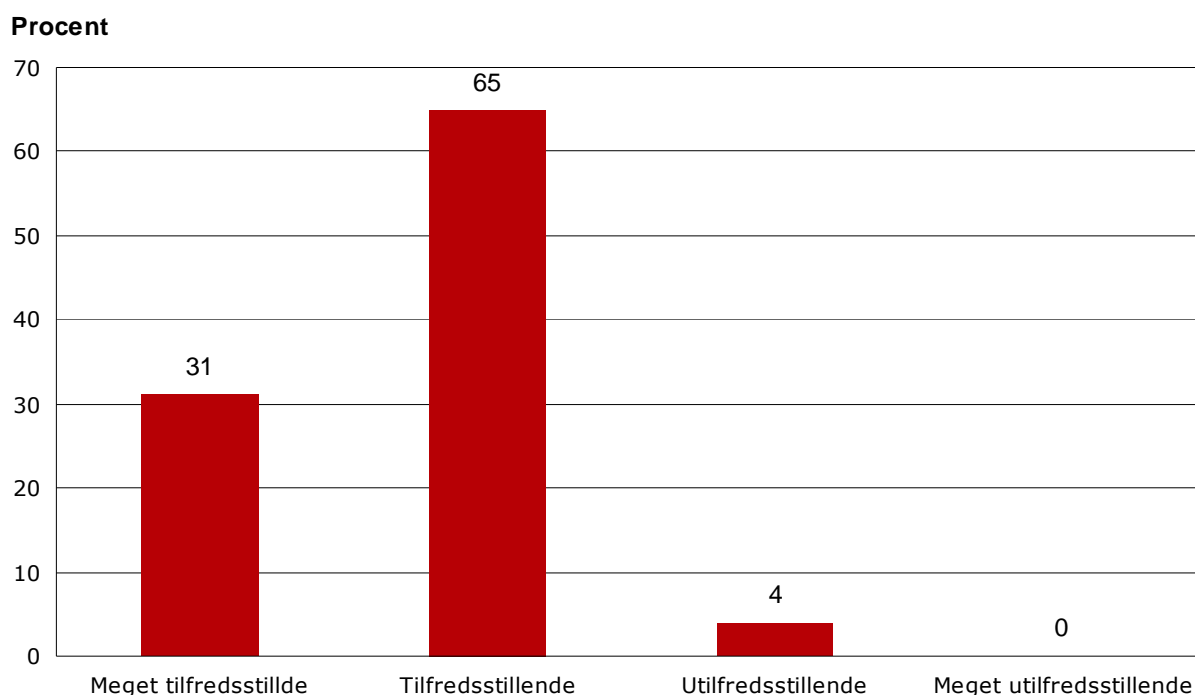
Hensigten med forankringsmøderne var, at en mellemleder fra hver kommune skulle deltage. I invitationen, bilag 4, blev det fremhævet, at det var vigtigt, at sagsbehandlerens nærmeste leder deltog ved undervisningen og efterfølgende i forankringsmødet. Det blev fremhævet, at den nærmeste leders rolle var at bidrage til formulering af hvordan undervisningen forankredes i kommunerne.

Halvdelen af landets kommuner har således deltaget ved forankringsmøderne og cirka halvdelen af de der deltog, var mellemledere. Den anden halvdel var sagsbehandlere (47 procent) og chefer (6 procent).

11.2.1 Den samlede vurdering af mødet

96 procent af alle deltagerne har fundet møderne meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. 4 procent har fundet møderne utilfredsstillende eller meget utilfredsstillende, jf. figur 11.1.

Figur 11.1 Hvordan vurderer du samlet set mødet?

Uddrag af bemærkninger fra de 96 procent af deltagerne der fandt mødet meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende

"Jeg synes, at vi, via disse møder, får det nemmere med at kontakte Nævnet og bruge dem som sparringspartner i svære sager. Og det styrker også ideen om at bruge hinanden i netværket til dialog om svære sager, som vi anonymiserer"

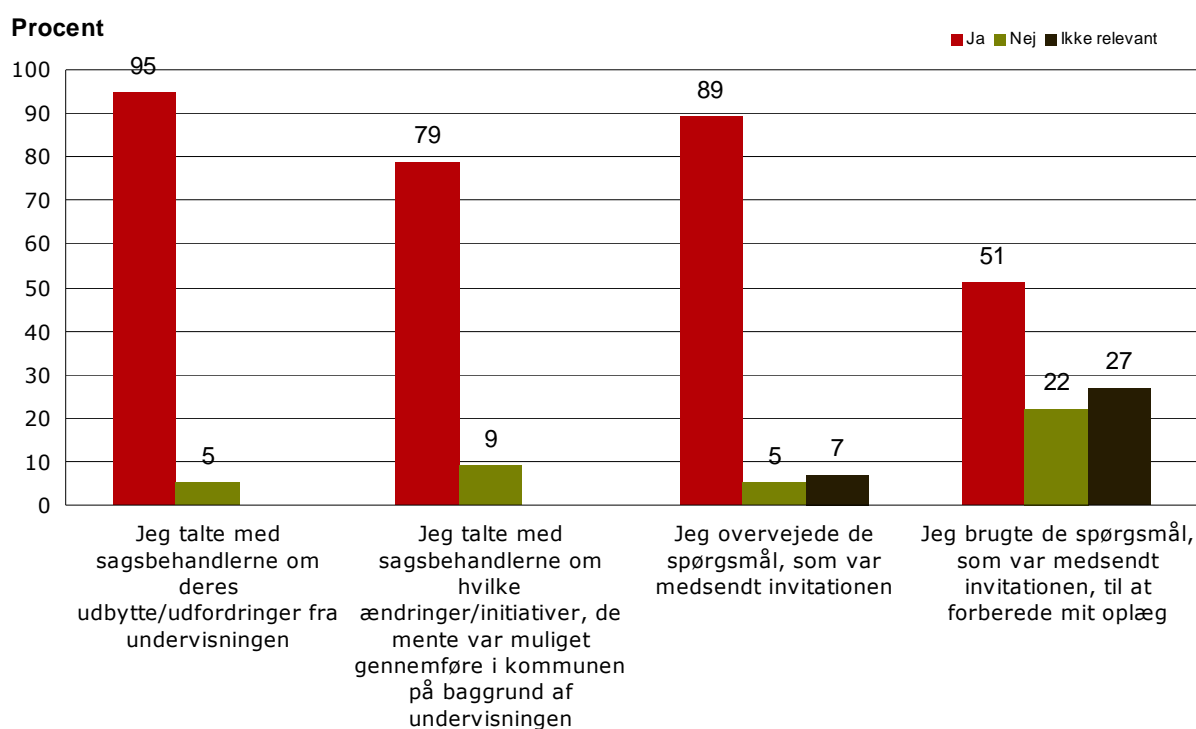
"Det er godt at møde de medarbejdere som er tilknyttet Statsforvaltningen samt Ankestyrelsen. Både for at møde dem ansigt til ansigt, men også for at høre deres viden og generelle budskaber."

"Tiden er givet godt ud. Det er altid godt at høre, hvordan det fungerer i andre kommuner"

11.2.2 Forberedelse til mødet

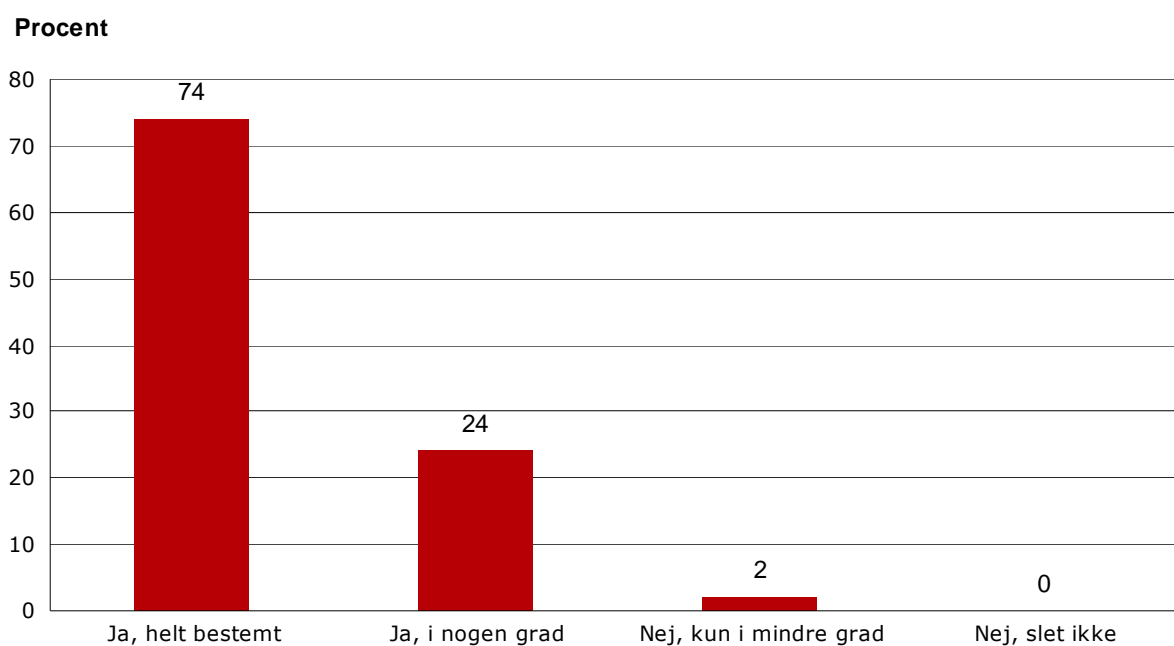
Størstedelen af deltagerne havde forberedt sig til mødet. Stort set alle deltagerne havde drøftet udbytte og udfordringer fra undervisningen, ændringer om mulige initiativer med sagsbehandlerne hjemme i deres kommune inden forankringsmødet, jf. figur 11.2.

Figur 11.2 Hvordan forberedte du på mødet?

98 procent af deltagerne var helt bestemt eller i nogen grad motiveret for at deltage i mødet. 2 procent var i mindre grad motiveret for at deltage, jf. figur 11.3.

Figur 11.1 Var du motiveret for at deltage i mødet?

Bemærkninger fra motiverede deltagere

"Jeg synes, at det var meget givende at deltage."

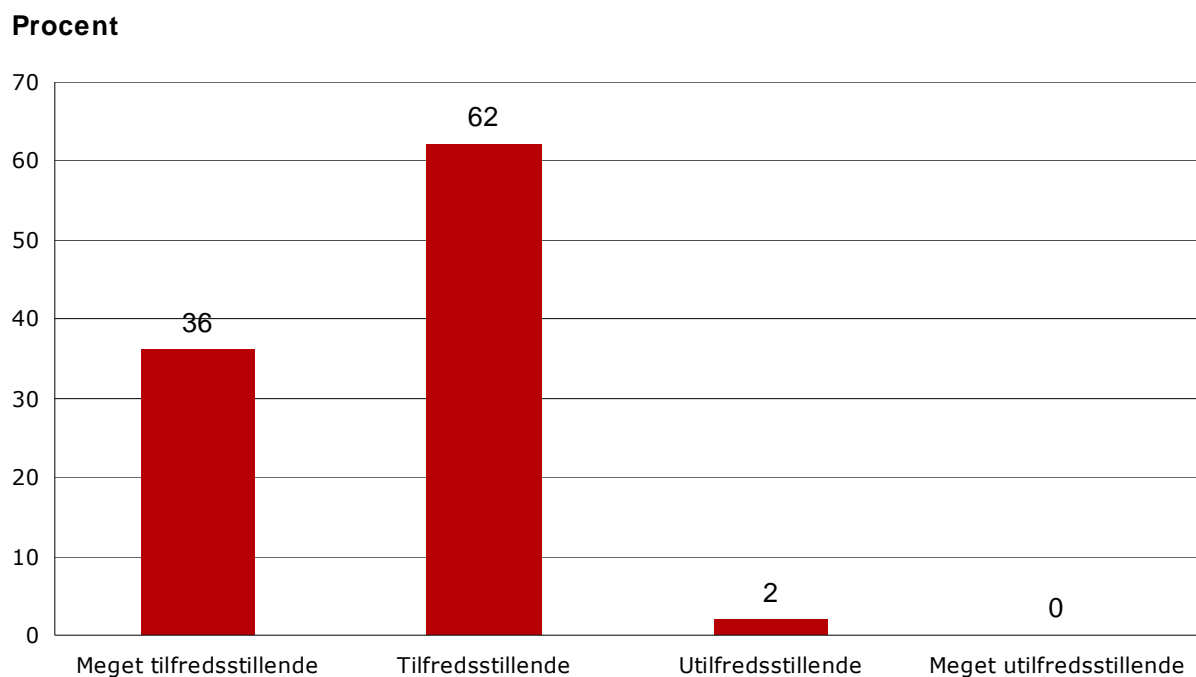
"Vi har det sådan, at det fortsat er et svært lovområde, så fokus på området kan kun hjælpe."

"Der var desværre ikke så mange kommuner, der havde prioriteret mødet, det var ærgerligt."

11.2.3 Mødets form

98 procent af deltagerne fandt mødets form meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. 2 procent fandt mødets form utilfredsstillende, jf. figur 11.4.

Figur 11.2 Hvordan vurderer du mødets form generelt?

Uddrag af bemærkninger fra de 98 procent af deltagerne, der fandt mødets form meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende

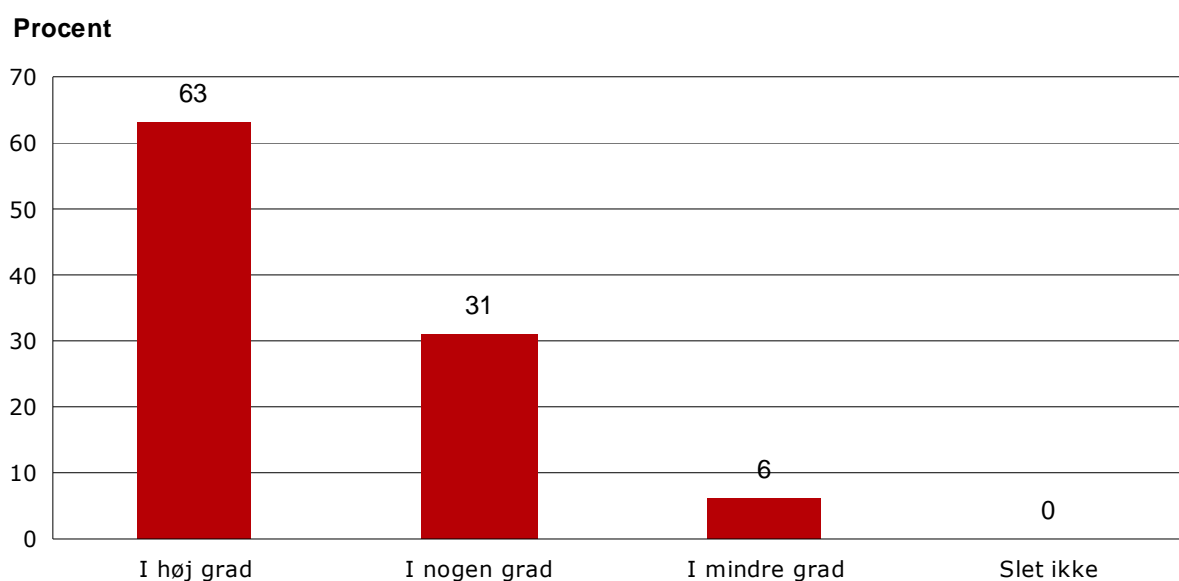
"Det var en fordel, at der ikke var for mange mødedeltagere, det gav en bedre diskussion."

"Det var dejligt at opleve, at den mødeansvarlige kunne ændre på mødets form og tidsplan, da der var frafald i mødedeltagelsen."

"Fin afveksling mellem oplæg og til slut gruppe drøftelse"

94 procent af deltagerne fandt det enten i høj grad eller i nogen grad givtigt at blive inddraget aktivt på mødet. 6 procent fandt det i mindre grad givtigt, jf. figur 11.5.

Figur 11.3 Fandt du det givtigt at blive inddraget aktivt på mødet via oplæg og gruppedrøftelser?

Uddrag af bemærkninger fra de 94 procent af deltagerne der fandt det givtigt at blive aktivt inddraget

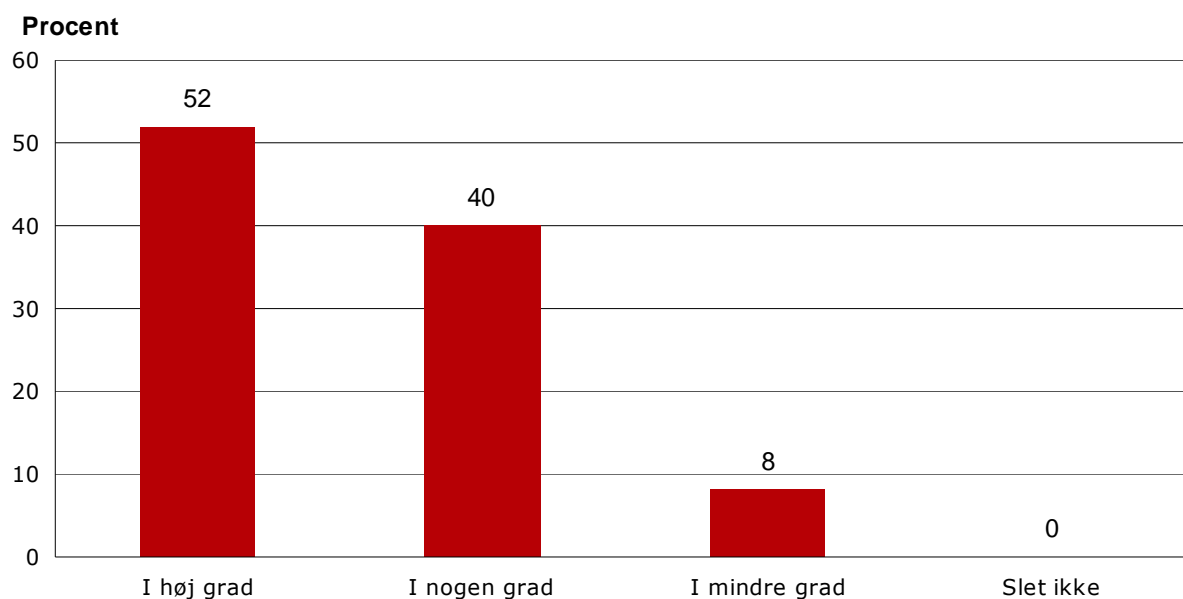
"Gruppedrøftelserne gav anledning til mange spørgsmål og dermed god dialog."

"Mødeformen var fin, alle ved bordet deltog og bidrog med information."

"Det var meget interessant at høre, hvordan de andre kommuner arbejder og høre nævnets og ankestyrelsens vurderinger og anbefalinger."

92 procent af deltagerne fandt, at der i høj eller i nogen grad var afsat nok tid til dialog ved møderne. 8 procent fandt at der i mindre grad var afsat tid til dialog, jf. figur 11.6.

Figur 11.4 Var der afsat tid nok til dialog ved mødet?

Uddrag af bemærkninger vedrørende tilstrækkelig tid til dialog ved møderne

"En idé kunne have været decideret at facilitere netværk (subsidiært netværksdrøftelser) til brug for tværkommunal forankring af det kvalitetsløft, vi alle håber, bliver et resultat af det her forløb."

"Det var et meget kvalificeret panel, så der var meget at snakke om."

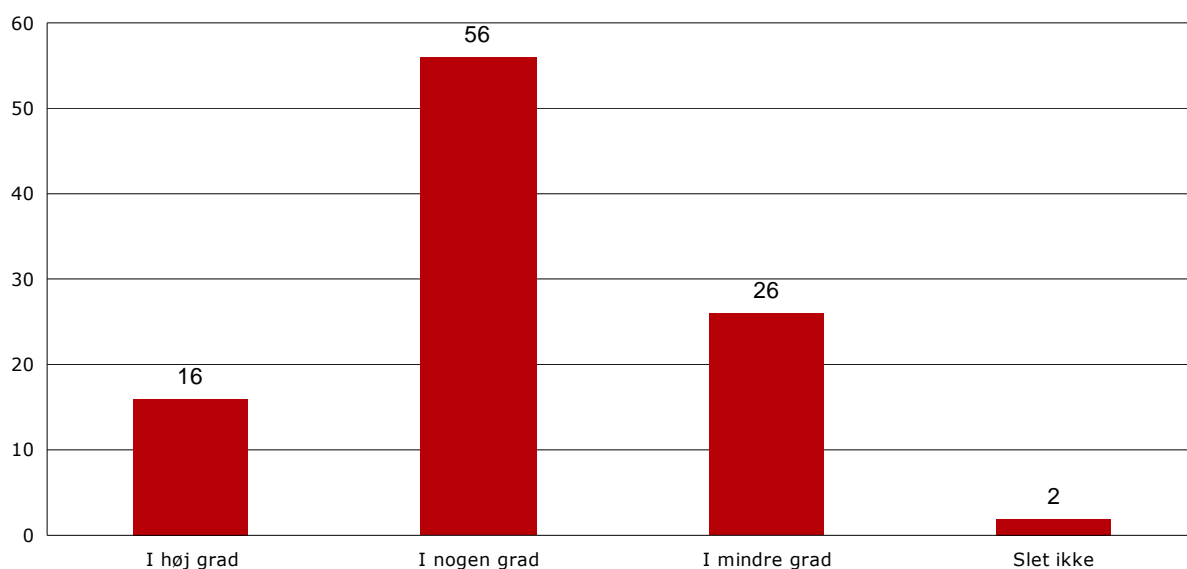
"Tiden var meget passende."

11.2.4 Vurdering af udbyttet af møderne

72 procent af deltagerne fik i høj grad eller nogen grad styrket deres idéer og forslag til forankring af undervisningen. 28 procent fik i mindre grad eller slet ikke styrket deres idéer og forslag på baggrund af mødet, jf. figur 11.7.

Figur 11.5 Har mødet styrket dine forslag og ideer til forankring af undervisningen?

Procent

Uddrag af bemærkninger vedrørende styrkelse af forslag og ideer til forankring af undervisningen

"Ja, vi fik nogle gode ideer med hjem"

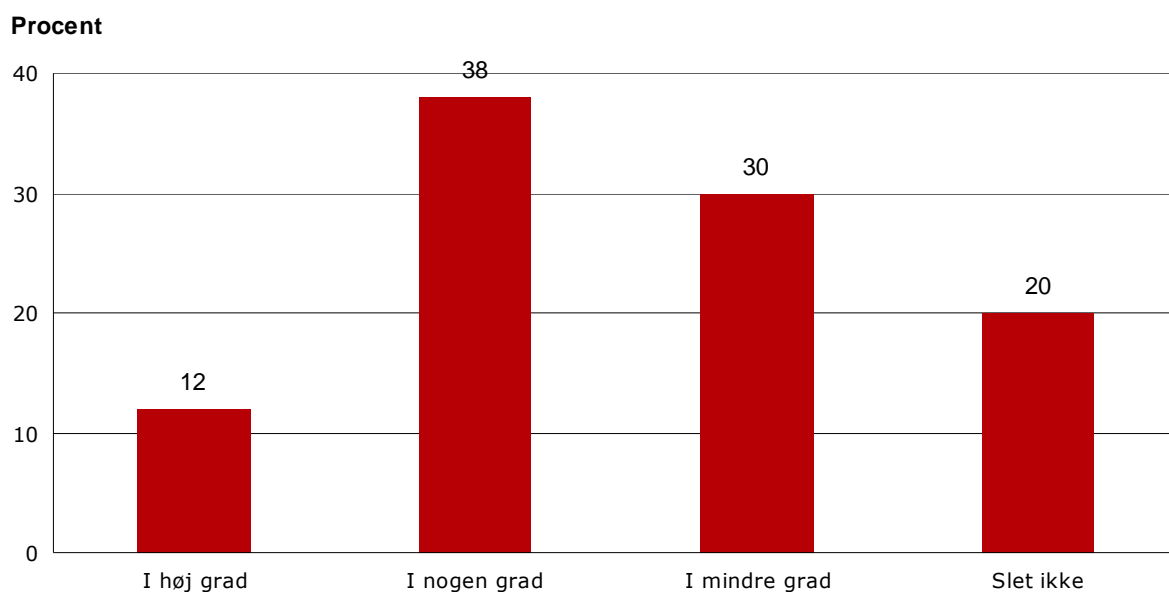
"Vi laver nu en mere præcis instruktion særligt med adskillelse af målgrupperne for § 1 og §§ 2-3."

"Det har afklaret enkelte ting i forhold til merudgiftsbestemmelsen"

"Vi havde gode ideer til det i forvejen og implementeret en del"

Halvdelen af deltagerne fik i høj eller nogen grad styrket deres faglige netværk som følge af møderne. Den anden halvdel fik i mindre grad eller slet ikke styrket det faglige netværk, jf. figur 11.8.

Figur 11.6 Har mødet styrket dit faglige netværk?

Lige som ved undervisningen har størstedelen af kommunerne allerede eksisterende netværksgrupper, hvilket betyder, at mange kender hinanden i forvejen, da de indgår i et netværk.

Bilag 12 Evalueringsskemaer – undervisningsforløb og forankringsmøder

Evaluering af undervisning i servicelovens § 100, merudgifter til voksne.

Da du har deltaget i undervisningen om § 100, merudgifter til voksne, vil vi bede dig om at bruge et par minutter på at besvare evalueringen om undervisningen.

Vi ønsker at få indblik i din mening om undervisningens form og indhold, så vi kan få mere viden om, hvad vi har gjort godt, eller hvad der kan gøres bedre. Din besvarelse er anonym.

På forhånd tak for hjælpen.

1. Spørgsmål vedrørende din forberedelse til undervisningen

De følgende spørgsmål handler om din forberedelse til undervisningen. Klik på pilen til højre for at besvare spørgsmålene.

1.1 Hvordan forberedte du dig primært på undervisningen? *(sæt gerne flere markeringer)*

- (1) Jeg havde modtaget cases, som jeg forberedte inden undervisningen
- (2) Jeg talte med en kollega om undervisningen på baggrund de informationer vi havde fået inden
- (3) Jeg tænkte over hvordan undervisningen kunne anvendes i mit arbejde
- (4) Jeg forberedte mig ikke på undervisningen

Evt. bemærkninger

1.2 Følte du dig forberedt til at deltage i undervisningen?

- (1) Ja, jeg følte mig meget velforberedt
- (2) Ja, jeg følte mig forberedt
- (3) Nej, jeg følte mig ikke så godt forberedt
- (4) Nej, jeg var uforberedt

Evt. bemærkninger

1.3 Var du motiveret for at deltage i undervisningen?

- (1) Ja, helt bestemt
- (2) Ja, i nogen grad
- (3) Nej, kun i mindre grad
- (4) Nej, slet ikke

Evt. bemærkninger

2. Spørgsmål vedrørende undervisningens form

De følgende spørgsmål handler om undervisningens form. Klik på pilen til højre for at besvare spørgsmålene.

2.1 Hvordan vurderer du undervisningens form generelt?

- (1) Meget tilfredsstillende
- (2) Tilfredsstillende
- (3) Utilfredsstillende
- (4) Meget utilfredsstillende

Evt. bemærkninger

2.2 Fandt du det givtigt at blive aktivt inddraget i undervisningen?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

2.3 Hvordan vurderer du balancen mellem det at blive inddraget aktivt og sidde stille og lytte til oplæg?

- (1) Der var en fin balance mellem aktivitet og oplæg
- (2) Der var for meget aktivitet og for få oplæg
- (3) Der var for lidt aktivitet og for mange oplæg

Evt. bemærkninger

2.4 Var der generelt afsat tid nok til dialog ved de enkelte indslag?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

3. Spørgsmål vedrørende undervisningens indhold

De følgende spørgsmål handler om undervisningens indhold. Klik på pilen til højre for at besvare spørgsmålene.

3.1 Hvordan vurderer du undervisningens indhold generelt?

- (1) Meget tilfredsstillende
- (2) Tilfredsstillende
- (3) Utilfredsstillende
- (4) Meget utilfredsstillende

Evt. bemærkninger

3.2 Var det faglige niveau for undervisningen tilfredsstillende?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

3.3 Gav indholdet af dagen dig mere viden på området?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

4. Spørgsmål vedrørende dit udbytte af undervisningen

De følgende spørgsmål handler om dit udbytte af undervisningen. Klik på pilen til højre for at besvare spørgsmålene.

4.1 Har undervisningen generelt været med til at styrke dine sagsbehandlingskompetencer inden for servicelovens § 100?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

4.2 Fik du konkrete redskaber med hjem, som du kan bruge i din daglige sagsbehandling om servicelovens § 100?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad

(3) I mindre grad

(4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

4.3 Hvilket udbytte fik du af følgende metoder ved undervisningen?

	Stort udbytte	Noget udbytte	Mindre udbytte	Intet udbytte	Dette var ikke en del af undervisningen
Flip-over-stafet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Interview med spørgsmål	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Summemøde med sidemanden	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Gruppedrøftelser om cases	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Individuelle refleksioner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Oplæg fra underviserne	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Evt. bemærkninger

4.4 Var de øvrige deltagere med til at styrke dine faglige kompetencer?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

4.5 Har undervisningen styrket dit faglige netværk?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke

Evt. bemærkninger

5. Din samlede vurdering af undervisningsdagen

Det følgende spørgsmål handler om din samlede vurdering af undervisningsdagen.

Klik på pilen til højre for at besvare spørgsmålet.

5.1 Hvordan vurderer du samlet set undervisningen?

- (1) Meget tilfredsstillende
- (2) Tilfredsstillende
- (3) Utilfredsstillende
- (4) Meget utilfredsstillende

Har du andre bemærkninger til din samlede vurdering af undervisningen?

Skriv:

6. Baggrundsoplysninger

6.1 I hvilken region blev du undervist?

- (1) Nordjylland
- (2) Midtjylland
- (3) Syddanmark
- (4) Sjælland
- (5) Hovedstaden

Evaluering af forankringsmødet i § 100 merudgifter til voksne, servicelovens § 100.

Da du har deltaget i forankringsmødet om § 100, merudgifter til voksne, vil vi bede dig om at bruge et par minutter på at besvare denne evaluering.

Vi ønsker at få indblik i din vurdering af det udbytte du fik af mødet. Vi vil bede dig om at uddybe dine besvarelser i bemærkningsfelterne. Din besvarelse er anonym.

På forhånd tak for hjælpen.

1. Spørgsmål vedrørende din forberedelse til mødet

1.1 Hvordan forberedte du dig til mødet?

	Ja	Nej
1. Jeg talte med sagsbehandlerne om deres udbytte/udfordringer fra undervisningen	(1) ☐	(2) ☐
2. Jeg talte med	(1) ☐	(2) ☐

	Ja	Nej
sagsbehandlerne om hvilke ændringer/initiativer, de mente var mulige at gennemføre i kommunen på baggrund af undervisningen		
3. Jeg overvejede de spørgsmål, som var medsendt invitationen	(1) ☐	(2) ☐
4. Jeg brugte de spørgsmål, som var medsendt invitationen, til at forberede mit oplæg	(1) ☐	(2) ☐

1.1 Bemærkninger

1.2 Var du motiveret for at deltage i mødet?

- (1) 1. Ja, helt bestemt
- (2) 2. Ja, i nogen grad
- (3) 3. Nej, kun i mindre grad
- (4) 4. Nej, slet ikke

1.2 Bemærkninger

2. Spørgsmål vedrørende mødets form

2.1 Hvordan vurderer du mødets form generelt?

- (1) 1. Meget tilfredsstillende
- (2) 2. Tilfredsstillende
- (3) 3. Utilfredsstillende
- (4) 4. Meget utilfredsstillende

2.1 Bemærkninger

2.2 Fandt du det givtigt at blive aktivt inddraget på mødet via oplæg og gruppedrøftelse?

- (1) 1. I høj grad
- (2) 2. I nogen grad
- (3) 3. I mindre grad
- (4) 4. Slet ikke

2.2 Bemærkninger

2.3 Var der afsat tid nok til dialog ved mødet?

- (1) 1. I høj grad
- (2) 2. I nogen grad
- (3) 3. I mindre grad
- (4) 4. Slet ikke

2.3 Bemærkninger

3. Spørgsmål vedrørende dit udbytte af mødet

3.1 Har mødet styrket dine forslag og ideer til forankring af undervisningen?

- (1) 1. I høj grad
- (2) 2. I nogen grad
- (3) 3. I mindre grad
- (4) 4. Slet ikke

3.1 Bemærkninger

3.2 Har mødet styrket dit faglige netværk?

- (1) 1. I høj grad

- (2) 2. I nogen grad
- (3) 3. I mindre grad
- (4) 4. Slet ikke

3.2 Bemærkninger

4. Spørgsmål vedrørende dit udbytte af mødet

4.1 Hvordan vurderer du samlet set mødet?

- (1) 1. Meget tilfredsstillende
- (2) 2. Tilfredsstillende
- (3) 3. Utilfredsstillende
- (4) 4. Meget utilfredsstillende

4.1 Har du bemærkninger til din samlede vurdering af mødet?

Skriv:

5. Baggrundsoplysninger

6.1 I hvilken region blev mødet afholdt?

- (1) Nordjylland
- (2) Midtjylland
- (3) Syddanmark
- (4) Sjælland
- (5) Hovedstaden

6.2 Hvad er din jobfunktion?

- (1) Sagsbehandler
- (2) Mellemlider
- (3) Chef

Tak for hjælpen

Du afslutter evalueringen ved at trykke på krydset til højre.